

بنیاد شیرین عبادی
SHIRINEBADI
FOUNDATION

ارزائین زبانا، هکوک

کهولا جنینے هک و او بال

اسلامی راجمستریئے کانونان
جنینانی هک و او بالانی رهشون

نیشته کار: مهناز پراکند

رجانکار: علی میرکازھی

www.ShirinEbadiFoundation.org

<https://T.me/ShirinEbadiOfficial>

info@ShirinEbadiFoundation.org

Scan Me

شیرین عبادی بنیاد

SHIRIN EBADI
FOUNDATION

ارزانین زبانا، هکوک

که وُلا

جنینئ

هک و اوْبال

اسلامی راجمستریئے کانونان
جنینانی هک و اوْبالانی رهشون

نشته کار
مهناز پراکند

رجانکار
علی میرکازهی

۱ ۴ ۰ ۳
2 0 2 4

شیرین عبادی

Shirin Ebadi Foundation

کھولا جنینے

هک و او بال

The Women's Rights

دومی پرناسگ

نو کین ره بندانی ردا

کتابنے نام: کھولا جنینے هک و او بال

کتابنے دومی نام: اسلامی راجمسترینے کانوان،

جنینانی هک و او بالانی رهشون

نیشته کار: مهنار پراکند

رجانکار: علی میرکازهی

نیشتانک و پوشے گراییکی نکش: بیدار

شنگکار: شیرین عبادینے بنیادنے الکترونیکی شنگکار

www.ShirinEbadiFoundation.org

[شنگ کنگنے باریگ: اتولی شنگکار/ الکترونیک/ ۱۴۰۳]

© سرجمین هک، شنگکاریگ أنت.

© Shirin Ebadi Foundation 2024

گوجار دئیگ ۱۱

دشتاری ۱۱

سور و آروئے واده و جنی-مردی ۱۱

دشتاریے وهدا وپت و واب ۱۲

سانگے پرؤشگ ۱۲

سانگے پُشگا رند، هکّمهرئے بارئوا ۱۳

هکّمهرئے سرا جنینئے هکّ ۱۴

سانگے پُشگا رند، ٹیکانی بارئوا ۱۶

دشتاریے بیزان بنیگا رند، ٹیکانی بارئوا ۱۷

په دشتاریا داکتری گواهی ۱۸

نکاه چئے؟ ۱۸

نشتگین جنین چُگئے سورئے سرا پت یا پتی پیرکئے مۆکَل ۱۸

جنین چُگانی سور و آروئس کنگئے أمر ۲۲

چه ۱۲ سالا کسترین جنین چُگانی سورئے سرا دادگاهئے مۆکَل ۲۳

سور و آروئسے سرا زؤرانسری و اشیئے آسر ۲۷

مُجّتی نکاه و هدارُکی نکاه ۲۸

هدارُکی نکاهئے سهی بیگئے شرانت ۳۰

هدارُکی نکاهئے درج بیگئے شرانت ۳۰

هکّمهر ۳۱

هکّمهرئے تهر ۳۲

جؤدئے بیزان بیگا رند، هکّمهرئے سرا جنئے هکّ ۴۱

هکّمهرئے سرا جنینئے هکّ اکن وپت و وابا پیسر سئون بکپنت ۴۴

هکّمهرئے لؤتنگئے سرا کانونی راه ۴۵

کھؤلئے سرا جؤدئے مستری ۴۹

هیسئے هکّ چئے؟ ۴۹

ل

اے کتابا وانئیت

CALL ME

هما بُنگپّ که ترا گرز انت
هماییا کلیک کن

پچگین زندئے لوگ ۵۰

سئونانی گرگئے بدلا جنین باید انت هک مهرا بیکشیت؟ ۵۲

پچگین لوگئے یله کنگ چه جنئے نپمگا ۵۲

نپکه و اشئے لوگئے راه ۵۴

جنئے کار و روژگار ۵۷

جهیزی ۵۸

چگئے سرا ولایت ۵۹

هزانت ۶۰

اجرئلمسل ۶۲

نهلہ ۶۳

بیړان بوتگین جوڈئے ماجبئے سرا جنئے هک ۶۳

مسلماتین جنین و گنیر مسلماتین مردینئے سور و آروس ۶۵

ايراني جنین و درملکی مردینئے سور و آروس ۶۵

په مردینان چه بگ جنا گیش ۶۶

مجتی نگاهئے کوٹاه کنگئے وژ و پئیم ۶۶

سئونئے أسر ۶۸

سئونئے سرا جنئے هک ۶۸

هدارکی نگاهئے کوٹاه کنگئے وژ و پئیم ۷۱

نگاهئے کوٹاه کنگ و اشئے أسر ۷۲

گڈ و میراس ۷۵

جنینئے گواهیئے ارزش ۷۹

کنپیری زهوارئے امر ۸۱

دپه و کساس ۸۲

چگئے پرتنگ ۸۵

پاسپوٹ و چه ملکا در کپگ ۸۷

جهمنندی ۹۱

کانونی مئواد ۹۷

CELEBRATE LIFE
هما بُنگپ که
ترا گرز انت هماییا
کلیک کن

پیشگال

◆◆ اے کتاب بزان «کھولا جنینے هكّ و اوبال» گون ارزاتين زبانيا هما هكّ و اوبالانى سرا هبر كنت كه جنينان اسلامى راجمستريه كانون و رهبدانى ردا كهولته تها هست. بلّ تره اسلامى راجمستريه كانون و رهبدن، هاس «كهولته» بابتا پركاريه بنيا تا انت و بازين جنينيا اشانى سرا ائزاز هست بله اشانى وانگ په سجهين جنينان المى انت. چيا كه ائولى درجها: لهتين جنين تننا هما كمين هكّ و اوبالانى بابتا كه كانونا په آيان گيشينتنگ انت سرپد نه انت و اے كار سئوب بيت كه آ، په وتى كمكين هكّ و اوبالانى پد جنگا پاد بيانته. دومى درجها اش كه هما مئورد كه كانونا پركاريه بنيا تا انت، اشانى بابتا سرپدى سئوب بيت كه گيشترين جنينه «برابريه» جُنزا گون بكپيت و بلوئيت كه كانونى پركارى دور كنگ بنت. ايرانا دموكراسيه دئما رئووكين كاريجا اے يك كمگه بوت كنت.

«شيرين عباديه بُنيادا» پيسريگين شنگ بوتگين كتابانى پئما پارسى زبانا ابيد آ دگه ماتى زباناى ازت دئگه هاترا اے كتاب كردى، بلوچى، اربى و تركيا رجانك كناينتگ و چه اينترنتته راها مئه هم ملكيان دست كپيت. اشيه تئواربند هم تئيار كنگ بيت و بُنيادته وبتاك، يوتوب و راجمانى رسانكدران شنگ كنگ بيت.

شيرين عبادي ۲۰۲۴

سردانک

«◆ اے کتابا، ائولا کانوئے نزا جنین و کھولے ھک و اوبالانی سرا ریس و پریس کنگ بیت و رندا گون اے بنگیا بندوکین لس و آمین کانوانی سرا ھاس مدنی کانوئے سرا ریس و پریس کنگ بیت. ایران اسلامی راجمستریے سررھبندے سردانکا چو آتکگ:

«بمیشکا کہ جنینانی سرا گیشترین ستم بونگ، گون اسلامی- راجمانی بنیاتانی ایر کنگا آیانی ھک و اوبال گیشتر بد جنگ بنت. کھول انسانے دیمرووی و کمالے بندری بوجاھ انت. چہ کھولا انجین مانا کنگینے ھد و اینلا جنین چہ اشیایی ھالتا در آتکگ و چہ اد و رند پہ چیزانی گیشین کارمرز کنگے لوٹ و واھگے و دینگا اوزارئے ھسابا کار بندگ نبیت و چہ استسمارا آجو بونگ. و اشیایا بید کہ آ پیژگامین مکتبی انسانانی روڈینگا وتی ماتی پزارزشین و مهمین زمھا مؤکیت، زندے پُرکارین پڑ و مئیدانان مردینانی جنگی ھمبل انت...»

گندین کہ سررھبند چہ یک یتمگے گوشیت کہ جنین چہ راجمانے جوڈینوکین واک و بندان یگے و جنینا ارزش و مڑاھ ھست و نہ تھنا «جنین زندے پُرکارین پڑ و مئیدانان مردینانی جنگی ھمبل» انت، جنینا گیشترین و بالاترین بستارے دنت کہ «پیژگامین مکتبی انسانانی روڈینگ» انت. چہ دگہ یتمگے بازین وھدا نہ تھنا لس و آمین کانوانی ردا، املی ھسابا ھم، راجمان و کھولے تھنا جنینانی سرا پُرکاری آتکگ، ترندین زرابان مان بستگ و کانونی و املی ھسابا جنینا جنسیتے دومی درجہ دئیکا آنت.

ھالانکہ سررھبندا سئیمی اسلئے چاردهمی بندے ردا «مردمانی ھمک پھناتین ھک و اوبالانی پیلو کنگے سرا، جنین بیت یا مردین، پہ سچھینان کزایی ایمنیے برجھ کنگ و کانوئے دیمہ لس مھلوکے برابرے سرا» زور دانگ و انچش ھم اسل ۲۰ آ مردین و جنینے برابرے سرا زور دانگ. و دیمترا سررھبندے اسل ۲۱، سرکار پہ دیمے آیوکین لڑے کاربُریا زمھوار زانگ بوتگ:

۱. بہ جنینے شکسیتے رست و ردوم و آیینے مادی و مانئوی هک و اوبالانی وازندا
مُناسیین بنیاتی ایِر کنگ

۲. ماتانی مدت کنگ، هاس لاپُزی و چکئے سرپرستینے وهدا، و بیسرپرستین
چُکانی مدت کنگ و همایت

۳. په کهولئے اَزت و مزاهئے پهازگ و کهولئے برجاه دارگا سالهین دادگاهئے اذ کنگ
۴. په جنوزام، مزن سندی جنین و بیسرپرستین جنینان هاسین بیمه

۵. شری سرپرستے نییگا، لاهکین ماتان چکانی سپارت، آیانی نپ و پاندگئے هاترا

بله پمیشکا که سررهبندئے نَز آروکانی هئیالا چه مردسالاری دیدانکیا بُنزه
گپتگ، آیان هچبر نتوانتگ وتی جنین دژمنین سرشتا لهتین لبز و گالانی ردان
چیر بدینت چو که «جنینے شکسیتے رُست و ردوم و جنینے مادی و
مانئوی هک و اوبالانی وازند». ته گڑا همه اسلئے پنچمی بندا و جنینانی
بابتا سرکارئے زهانی دیمه برگئے بنیانا، وهده هبر ادا سر بیت که مات
سپارئے هسابا چُگان زورنت، اے گوڻ لهتین شرت و دُگان بندوک کرتنت و
وتی جنین دژمنین سرشت پدراپیا پیش داشت.

دانک: هر چنت سررهبندئے اسولانی بند بندا هر جاگها که راجمانے
سچھین مردمانی برابرین هک و اوبالانی سرا یا که راجئے هک و اوبالانی
سرا هبر بیت، اے گوڻ اسلامئے رهبندانی زندگیریا بندوک کرتگ و
اسلامئے رهبندانی زندگیری شرت و دُکئیے هسابا پیش کرتگ. سررهبندا
اسل ۲۱ بند پنچا هم هر چنت زاهرا گندگ بیت که اے ماتانی نپ
و سیئے سرا نییسگ بوتگ، بله اشئے باتنا هما ماتانی هلاپا که آیان
چُک هست پدَرین ستمے چیراندر اِنت.

پمیشکا که چک ماتا سپرده کنگ بیت، اے بندا دو شرت و دُک گیشیتنگ.
چه اے شرتان یگے ماتے «لاهک» بئیکے مبهمین دُک اِنت و دومی شرت اِش
اِنت که چکا «شری سرپرستے» مبیئت.

بزان اگن کسه-کوڈکه بیئت یا بالگین مردمے-کانونی هسابا متوانت وتی

ہکوکی و مالی امور اتان بگیشیت و سرجم بکنت، و اشیا ہم پت بیت و ہم چہ پتے نیمگا پیرکے بلہ انچین و ہدے بیئیت کہ آئیے پت بیران بوتگ، اے پیرکا سپردہ کنگ بیت، ماتا سپردہ کنگ بیت۔ اگن چہ پتے نیمگا اییا پیرکے ہم مبیٹ، آئیے مات ہما و ہدا نوانت چگئے سرپرستیئے زمہا بزوریت کہ پیسرا پہ کزایی سرشونا ماتے لاهکی پگا کنگ بیت۔

۶. کارا لگگئے امکان و برابرین جاورہالینے جوڑینگ پہ سجہین مردمان کہ تھر تھرین کار و روزگار ان گلایش بنت

سررہبندے تھا پہ رہبری، ریاست جمہوری، شئورای نگہبانے باسکے بیگ، ہرگانے مجلس و پہ دگہ انچین منسبان، شرت و ڈگانی تھا دلمانگین مردمانی نیاما انچین شرتے گندگ نبیت کہ آ باید انت مردین بنت و ادا مردین و جنینے نیاما ہج پرکے گندگ نبیت۔ تہ گڑا ملکتے لس و آم و رٹوانین کانون ہم باید انت سررہبندے بُنیاتا بنت و ہون بہا، میراس، گواہی دئیگئے ارزش و آ دگہ ہک و اؤبالانی سرا جنین و مردینانی نیاما ہج پرک و درکے مبیٹ۔ بلہ چو نبوتگ و نہ تھنا پیسریگین پرکاری کانون کوتاہ کنگ نبوتت، اشانی تھا دگہ انچین کانون گیش کنگ بوتگ۔

جزایی کانون و رہبندان ہم جنینانی ہلاپا پرکاریانی پھنات وڈینگ بوتگ و اے تان ہما جاگہا رستگ و سر بوتگ کہ جنین چہ وتی پؤشاکے تھرے گچین کنگے ہگا ہم زبھر کنگ بوتگ انت۔

مادہ ۱۰۳۴ آ رند، مدنی کانونا ہما ہک و اؤبالانی بابتا ہر کرتگ کہ کھولے تھا جنینان ہست۔ بلہ پمیشکا کہ اے کتابے بُنگپ کھولا جنینے ہک و اؤبال انت، اینوکا جنینانی ہک و اؤبال و کھولے تھا آیانی ہلاپا پرکاریانی ہمے بھرے سرا ہر کنگ بیت۔

دادگستریئے وکیل
 مہناز پراکند

بارین مدنی کانوئے رھبندانی ردا بوت کنت هر جنینیا په سانگا گوجار بدئینت؟

انہ! مدنی کانوئے ردا ایوکا ہما جنین په سانگا گوجار دئیگ بیت کہ گۆن آیا سور و آروس کنگ مکن مبیئت. په نمونه اگن جنینیا وتی سئون گپتگ و سئونے ادتا بیئت، پمیشکا کہ آییئے پیسریگین جوڈا رجو کنگئے هک هست، ادتے مدتا بوت نکنت کہ دگه مردینے په سانگا گوجار بدنت و بلوئیت کہ گۆن آیا سور و آروس بکنت.

همه پئما اگن مردینیا گۆن جنینیا سور و آروس کرتگ، آ نتوانت وتی دُکسیچا په سانگا گوجار بدنت و چه دُکسیچا بلوئیت کہ گۆن آیا سور و آروس بکنگ بل ترے آ جنینا جوڈے مبیئت. (مدنی کانون، ماده ۱۰۳۴)

بارین دشتاریئے مانا ایش انت کہ جنی - مردیئے رابته آرات انت؟

انہ! دشتاری ایوکا یک دئورانے کہ گۆن دوین نیمگئے مردمانی مَنگا په آسانی رابتهئے بُنگیچ کنگا گیشینگ بیت. اسلا دشتاری سور و آروسئے واده و دوین نیمگئے مردمانی نیاما پرز و زمهیتے زورگ انت و ایرانا جنین و مردینئے رابتهے کہ بانداتا آ سور و آروس بکنت.

بارین سور و آروس یا دشتاریئے وادهئے مانا جنی - مردی انت؟

انہ! ہما پئما کہ گوشگ بوت سور و آروسئے واده ایوکا دوین نیمگئے مردمانی نیاما اهد و پئیمان و زمهزوریے کہ بانداتا جن و مرد ببت یا کہ سور و آروس بکنت.

اگن دشتاریئے وهدا هک مهر گیشینگ بوتگ بارین گون سانگئے پرؤشگا مردینئے سرا انت کہ هک مهر ا بدنت؟

انہ! هک مهر جنی- مردینئے رشتہا مانا دنت، جنی- مردینئے رشتہا جنین پہ
هک مهرئے گرگا هکدار بیت. اگن دشتاریئے وهدا هک مهرے هم گیشینگ
بیت، اسلا اے یک وادهے کہ مردین دشتاریئے وهدا جنینا دنت کہ بانداتا،
و اگن سور و آروسے بوت، جنینا هک مهر رسیت.

بارین جنی-مردی رابتھے جوڑینگ دشتاریئے دنورانا کانونی انت؟

انہ! تان هما وهدا کہ جنین و مردینئے نیاما شری نکاهے (هدارکی یا دائم)
مبیت، جنی-مردی رابتھے جوڑینگ گئیرکانونی انت و اشیئے کئیری زندگیری
بوت کنت. لہتین کھول و هاندانان رسم و رنواج اش انت کہ دشتاریئے
دنورانا پہ جنگ و بچگئے رابتھے شری کنگا نکاهئے شری سیگھا هدارکی
هسابا آیانی نیاما جاری کنت. هر چنت زاہرا آیانی نیاما دشتاریئے رابتہ
جوڑ بوتگ بلہ کانونئے هسابا گون هدارکی نکاها اشانی نیاما هدارکی
جنی-مردینئے رابتہ جوڑ بیت و آجن و مرد زانگ بنت. گرا اشانی نیاما هر
پئیمین جنی-مردی رابتہ آرات و کانونی انت.

بارین دشتاریئے وهدا دوین نیمگئے مردم توانت سانگا بیرؤشنت و چه سور و آروسا کنگا بچنت؟

هئو. گون سور و آروس یا دشتار بئیگئے وادھا اشانی نیاما هچ پئیمین هکوک
رابتھے جوڑ نیت و ایوکا کئول و وادهے کہ جنین و مردین یکدگرا دئنت کہ
بانداتا گون یکدومیا سور و آروس بکننت. تہ گرا هر وهد چه دوین نیمگئے
مردمان یگے بلوئیت، آتوانت چه وتی کئولا بیجیت و سانگا بیرؤشیت.

سانگئے پرشگارد گیشیتنگین هک مهرئے بابتا چے کنگی انت؟

ادا دو هالت بوت کنت:

الپ دشتاریئے دئورانا هدارکی نگاه وانگ بوتگ. گڑا تنتنا اگن دشتاریئے دئورانا هک مهر گیشیتنگ بوتگ، گون مردینئے بجگ و سانگئے پرؤشگا، جنینا په هک مهرئے گرگا هچ هگئے نیت. چینا که جنین هما وهدا په هک مهرئے گرگا هکدار بیت که دائمی نگاه وانگ بیت.

ب دشتاریئے دئورانا هدارکی نگاه وانگ بوتگ. پمیشکا که هدارکی نگاهئے سهی بئیگئے یک شرتے هک مهرئے گیشیتنگ انت، گڑا هدارکی نگاهئے وانگئے وهدا په آییسا هک مهرے هم گیشیتنگ بیت. هدارکی نگاهئے وهدا گیشیتنگین هک مهر ایید چه هما هک مهرا انت که مردین دائمی نگاهئے وهدا په آییئے دئیگا زمه زوریت. هدارکی نگاهئے وانگارد جنین دمانا په گیشیتنگین هک مهرا هکدار بیت. بله تان هما وهدا که دائمی نگاه وانگ بوتگ جنین په هما هک مهرا هکدار نیت که مردین دائمی نگاهئے وهدا آییئے دئیگئے زمها زوریت.

بارین بوت کنت دشتاریئے وهدا جنی-مردی رابتھے جوڑینگ و چه مردینئے نیمگا سانگئے پرؤشگامندر و پریبے بزائین؟

انچش که گوشگ بوت دشتاریئے وهدا جنی-مردی رابتھے جوڑینگ کانوتے هسابا مکن انت، مگن هما وهدا که مردین و جنینئے نیاما هدارکی نگاهئے بیت. اگن نگاهئے بیت گڑا جنی-مردی رابتھے جوڑینگ پورهین هسابا کانونی انت و هدارکی نگاهئے هد و ایلا بوت کنت. انچین نگاهیا که گمان جنینئے رزا بئیگئے سرا انت بوت نکنت که مندر و پریبے ادیا کنگ بیت.

بله اگن دشتاریئے دئورانا بے هدارکی نکاها مردین و جنینئے نیاما جنی- مردی رابتهے بییت، اے رابته کانوئے ردا «زنا» زانگ بییت و دوین نیمگئے مردمانی چگا بزبان جنین و مردینئے چگا کئیپری زَمھواریے کپیت.

بارین دشتاریئے دئورانا جنی- مردی رابته، جنینا چه آییئے هک مہرا زبہر کنت؟

پدا گوشان که تان هما وهدا که سور و آروسئے نگاه وانگ نبوتگ، هک مہرئے هرا ارزشے نییت.

بله اگن هما وهدا که جنگ گون وتی دشتارا وپت و واب کنت آیییا جنگی بییت و وپت و واب گون آییئے رزایا بییت، دوینان زنا کرتگ و دوین کئیپری هسابا زَمھوار أنت و جنین په مهرمُلسلا هچ پئیما هکدار نییت. بله اگن دشتاریئے وهدا وپت و واب ترندی و زورانسریئے سرا چه مردینئے نیمگا بییت، گرا مردین ایید چه اشیا که کئیپری هسابا زَمھوار انت، آییئے سرا انت که مهرمُلسلا جنینا بدنت. اشیا ایید اگن جنین هما جسمانی و دماگی تاوانانی پُر کنگا که آیییا لگنگ انت بلوئیت گرا بوت کنت که مردین په دیهئے دئیگا یا ارشئے دئیگا مهکوم بییت.

بله اگن یک جنگئے گون وتی دشتارا وپت و واب بکنت و وپت و واب پیسر آیییا جنگی بییت بله دشتاریئے وهدا آییئے جنگی گرگ بییت، گرا دو هالت بوت کنت:

الپ) وپت و واب گون نشتگین جنگئے رزایا نبوتگ و زورانسریا چه مردینئے نیمگا بوتگ. اگن جنین دادگاها اے کارئے زورانسری بییگا پگا بکنت گرا «دستدراجی» یا «زورزنا» زانگ بییت و ایید چه اشیا که مردین زورزناے سرا کئیپری هسابا زَمھوار بییت، آییئے سرا بییت که ارشلبکاره و مهرمُلسلا جنینا بدنت. اگن وپت و وابئے وهدا جنینا جسمانی یا دماگی

تاوانے برسیت، جنینے لوٹے سرا بوت کنت کہ آپہ دیہ یا ارشے دئیگا
 ہم مہکوم بیت۔ (اسلامی سزائے کانون مادہ ۲۳۱، ہدودے کتاب)

ب رابتہ گون دوینانی رزایا بوتگ۔

رزا بیگ اش انت کہ جنین و مردین دوین، ویت و وابتے لوٹوک بنبت
 و اے کارا ہج پئیمین جسمانی یا دماگی زور و زرابے مبیٹ۔
 انچش ہم اش کہ جنین ادیا بکنت کہ مردینا آ پرپب داتگ۔ پہ درور
 ادیا بکنت و بگوشیت کہ مردینا گون آییآ وادہ کرتگ کہ آسانی رابتہ،
 بانداتا گون سور و آروس کنگا برجاء مانیت و گون اے وادھا جنینارا پہ
 ویت و وابتہ رزایا کرتگ۔

ہر ہالا، اگن جنین پہ ویت و وابت و وتی جنکئیے زئوال کنگا رزا بیت،
 دوین مردم کئیپری ہسابا زنائے جرمئے ہسابا زمہوار انت و پمیشکا کہ
 جنین رزا بوتگ، مردینے سرا نہ انت کہ جنینا ارشلبارہ یا مہرئسل بدنت۔
 تہ گڑا سور و سانگے وادہ و دشتاریے اہد و پئیمان جنین و مردینے نیاما
 جنی- مردینے رابتہے جوڑینت نکنت۔ تئنا اگن ہک مہر گیشینگ بوتگ
 و سرچما یا چہ ہک مہرا بہرے جنینا دئیگ بوتگ۔ چیا کہ گیشینگین
 ہک مہرے دئیگ یا دشتاریے اہد و پئیمانے بندگ بے نکاہے وانگا ہج
 پئیمین جنی-مردی رابتہے جوڑینت نکنت و جنین و مردین دوین توانت اے
 اہد و پئیمانا پرورشنت و دشتاری یا پہ نکاہا زمہوار بیگ اشان پہ اے کارا
 ہج و مجبور نکنت۔ تہ گڑا دشتاری ایوکا پہ سور و آروسا یک زمہواریے و
 ہر و ہدا اشیے پرورشگ یا کوتاہ کنگ بوت کنت و چہ دوینان ہر یگے
 توانت چہ و سلت کنگا پد بکنزیت و آ دگہ مردم نتوانت آییآ پہ سور و
 آروسا ہج بکنت و انچش ہم پہ ہمے ہاترا کہ آییآ سانگ پرورشگ، چہ
 آییآ تاوانے پُر کنگا بلوئیت۔ (مدنی کانون مادہ ۱۰۳۵)

برے برے گندگ بیت کہ جنک و بچگے دشتار بوتگ انت و گون یکدگرا

سور و آروستے وادھش کرتگ و اے بابتا ہرجش ہم کرتگ، بلہ دشتاریے وهدا سرپد بوتگ آنت کہ نتوانت گون یکدگرا سالم و شریں جنی- مردی زندے بگوازینت و آیانی شئور ہمے بیت کہ سانگا پرؤشنت.

دومی مردم یا آیینے کھولئے ادیا ہمے بوتگ کہ پہ سانگا آیانی چگا ہرچ و درچ کپتگ و باید انت ہما مردما کہ سانگ پرؤشتگ، آ، اشانی تاوانان پُر بکت. بل ترے کانوئے ہسابا انچین ادیا یا کاربری یا اجرائے زمانتے نبیت بلہ دیمی جُست پاد کئیت.

بارین ہما ٹیکی کہ دوین نیمگے مردمان دشتاریے وهدا داتگ آنت، آیان لوٹ کنت؟

ٹیکانی ہر چہ ہما ہرچ و درچان کہ پہ سانگے رسم و رنواجان بوتگ آنت جتا انت و اگن سانگ پرشیت دوین نیمگے مردم ہما ٹیکیان کہ یکدگرا داتگش، لوٹ کنت، بلہ آیانی پر ترینگتے راہ و رہبند و وڑ و پٹیم گون ٹیکانی وزیت و ائوساپان بندوک انت.

لہتین ٹیکی چش آنت کہ بوت کنت ہما ڈٹولا کہ ہست آنت، ٹیکی دہوکے کرا پر ترینگ بنت. لہتین ٹیکی ہما پٹیم کہ ہست آنت پر ترینگ بنت بلہ بوت کنت کہ آیانی بہا دئیگ بیت و لہتین ٹیکی بیہا پر ترینگ بنت.

اگن ٹیکی انچینے بیت کہ گون کارمرز کنگا ہلاس ببیت، انچین وهدان ٹیکی ہما پٹیم کہ بوتگ لوٹگ و پچ گرگ نبیت.

پہ درور: گل و شیرنی. بلہ اگن انچین تھریے ٹیکے بیت کہ گون کارمرز کنگا ہلاس نبیت بلہ لوٹگتے وهدا آیانی جند مہیت، گڑا ٹیکے جندے بدلا، آیینے بہا دیمی مردما دئیگ بیت.

اگن دشتاریئے دئورانا مردینیا وتی دشتار سُہرنے رنگے، جوڑیے گُڈو گل و شیرنیئے مزین سپتے ٹیکی کرنگ و مدتیارند سانگ پڑشتگ و اگن بچکے یا آبیئے کھول بلونت وتی دانگین ٹیکیان بچ بگرنٹ، جنک یا آبیئے کھول باید انت سہرنے رنگا بچکے کرا پر بتزینت. گُڈے جوڑیے بابتا اش کہ اگن گُڈ ہما پیما کہ دبیگئے وهدا بوتگ بیت و کارمرز کنگ نبوتگ، گُڈا پر بتزینت. بلہ اگن گُڈ کارمرز کنگ بوتگ و کوهن تڑتگ باید انت آبیئے ہسبابا بجننت و بچکا بدئیتی.

بلکین جنکا دشتاریئے رنگ گار داتگ. گڑا باید انت ہما رنگے پیمینے بزوریت و بچکے یا آبیئے کھولے کرا پر بتزینت. یا اش کہ گون یکدومیئے رزایا آبیئے ہسبابا بجننت و بچکا یا آبیئے کھولا بدئیتی.

گل و شیرنیئے مزین سپتے بابتا چُش انت کہ: پمیشکا کہ اے پیمین ٹیکیان نکان و مئوادے تھر انچش انت کہ یک برے کارمرز کنگ بنت و گون کارمرز کنگا هلاس بنت یا کہ گون وهدے گوزگا گیمُرنٹ و گار بنت، جنک یا آبیئے کھولے سرا هچ پیمین دُہے نیت کہ گل و شیرنی یا آبیئے بہایا بچکا یا آبیئے کھولا بدئیت.

ہما ٹیکی کہ جنک دشتاریئے دئورانا بچکا دنتش باید انت ہمے پیما جنکے کرا پر تڑینگ بنت.

اگن چہ دوین مردمان کہ دشتار انت یگے بیران بیت، ٹیکی چونکا پر تڑینگ بنت؟

اگن دشتاریئے رشتہ دشتاریئے مرکے سئوبا هلاس بیت، ہما ٹیکی کہ پشت کپتگ انت چو کہ دشتاریئے رنگ، گُڈ یا دگہ ہر چیزے کہ ٹیکی کنگ بوتگ و انگت هست انت پر تڑینگ بیت.

بلہ ہما ٹیکیان بابتا کہ ڈٹولے نہ ڈٹولے کارمرز کنگ بوتگ انت یا کہ گار بوتگ انت یا زئوال، و بوت نکنت کہ آ چیزان ہما پیما کہ بوتگ انت

پر بتزینت، گڑا دیمئے مردمانی سرا نیت کہ آییئے بھایا بدئینت۔
 مهممین دانک ایش کہ اگن چہ دشتاران یگے بیران بیت، پہ ٹیکئیئے
 بھائے دئیگا زلورتے نکپیت۔ تتنا اگن ٹیکی گروکئے کسور آیانی زئوال
 بیئگئے سئوب بوتگ۔

بارین پہ دشتاریا، داکترئے گواھیئے پیش کنگ لازم انت؟

پہ نکاھا، «جانسلامتی گواھیئے» پیش کنگ پہ دوین مردمان لازم انت
 و گوئن ہما مہرپی نامھا کہ سور و آروئئے درج کنگئے کارگس پہ یک
 آزمائشگاہیا دنت اے گواھی گرگ بیت۔ دشتاریئے بارئوا چش انت کہ پہ
 جانسلامتی گواھیئے پیش کنگا زلورتے نیت و چہ دوین نیمگئے مردمان ہر
 یگے توانت چہ آدگہ مردما بلوئیت کہ داکترئے انچین گواھیئے بگیپت کہ
 پدُر بکت آییہا ہمک گیرین نادراھی چو کہ سل، ائیدز، سفلیس و سوژاک
 نہ انت و گواھیہا دیمی مردما بدنت۔

نکاھئے مانا چے انت؟

«نکاھ» اربی زبانئے لبزے و اشیئے مانا جینن و مردینئے نیاما سور و آروئئے
 اگد انت کہ مئے مدنی کانونا آتکگ۔

بارین نشتگین و بالگ و رُستگین جنک و توانت وتی بانداتئے جوڈا گچین بکت و سور و آروئس بکت؟

ہر چنت ہچ یک کانونیا نشتگین، بالگ و آکل و رُستگین جنک پہ جوڈئے
 گچین کنگا مکن نبوتگ، بلہ مدنی کانونا پہ آییئے سور و آروئئے درج کنگا

لہتین شرت و ڈک گیشینگ بوتگ و ڈٹولے نہ ڈٹولے سور و آروُسے سرا نشتگین جنگئے اہتیارى گون آيئے پت يا پتى پيركئے موكلًا بندوك كرتگ. مدنى كانونئے ردا، نشتگين جنك بل ترے بالگيئے امرا سر نبوتگ، آيئے سور و آروس آيئے پت يا پتى پيركئے موكلئے سرا بوت كنت. (مدنى كانون مادہ ۱۰۴۳)

بزان اگن جنگئے کہ نشتگينے بلوئيت سور و آروس بكنت و وتى سور و آروسا، سور و آروسے درج كنگئے كارگسا درج بكنت و آيئے پت يا پتى پيرك زندگ بيت گرا آيا چه اشان يگيئے موكل پكار انت، بزان همايئے موكل كه زندگ انت. بل ترے جنك رستگ و بالغ و اكل بيت و آيا المى، راجمانى و سياسى مزنيں منسب و بستارے بيت، بله انگت آيئے سور و آروس هما شرنا كارگسا درج كنگ بيت و رسمى بيت كه آيئے پت يا پتى پيركئے موكل نكاهئے وهدا آيا گون بيت؛ اگن چش مبيت گرا نشتگين و بالغ و رستگين جنگئے سور و آروسے اگد بے آيئے پت يا پتى پيركئے موكلًا درج كنگ بيت.

بارين سور و آروسے نكاهئے جند بے جنگئے پت يا آيئے پتى پيركئے موكلًا كبول انت يا بانل؟ بزان اگن جنك وتى پت يا پتى پيركئے موكلًا ايبد (اگن زندگ بمنت) گون سور و آروسے نكاهئے وائنگا و بے اشيا كه كارگسا درج كنگ بيت گون وتى جوذا وپت و واب بكنت، كانونئے هسابا اے رابته شر انت يا نه؟ شريتئے هسابا شر نه انت و زنا زانگ بيت.

اشيئے سرا شريتئے زانتكار و شريتئے سرشون و مرجهان جتايں نزر هست. بله پميشكا كه مدنى كانونا شريتئے زانتكارانى نامكپتئين نزرئے رندگيرى كرتگ، كانون گوشيت كه نشتگين جنگئے سور و آروسے اگد و نكاه بے آيئے پت يا پتى پيركئے موكلًا منگى انت و آجن و مرد زانگ بنت.

انچش هم اگن آيانى نياما جنى- مردى رابتهه بوتگ، جنك يا بچكئے چگا هچ پيمين كنيپرى زمهورايے نكپيت. اے نزيهئے گواه، مدنى كانون

مئواد ۱۰۶۲ تاں ۱۰۶۵ آنت کہ نکاھئے سہی بئیگئے شرت بئیان کرتگ آنت و اے کانونی مادھان ہجّ یگئے تہا نشتگین جنکئے نکاھئے بارئوا پت یا پتی پیرکئے مۆکلئے نیمگا نکاھئے شرت و ڈکئے ہسابا اشارہ کنگ نبوتگ۔ مدنی کانون مادہ ۱۴۰۳، چو گیشینگ بوتگ: « نشتگین جنکئے نکاھ آئیئے پت یا پتی پیرکئے مۆکلئے سرا بوت کنت»، اشیئے تہا ہم ہمے ہبر گیشینگ نبوتگ کہ مۆکلئے نگرگ نکاھا بانل کنت۔

لہتین سُنئی راجمان و لہتین شہران لہتین رسم و دؤد رئواج گپتگ و اشانی تہا یگے ایش انت کہ اگن جنک و بچگے بلوئنت گون یکدومیا سور و آروس بکننت و آیانی کھول اشیئے ہلاپا بننت یا ایش کہ نيزگاریئے سئوبا سور و آروسے ہرچ و درچان کشت مکننت، گوشنت کہ آیکدومیئے ہمراہیا تپت، دگہ شہریا رئونت و اؤدا نکاھ کنت و اے ڈنولا وتی پت و ماتان گون بوتگین کاریا دچار پزیننت۔ انچین وھدان پت یا پتی پیرک چہ نکاھا رند مۆکل دنت و اے مۆکل ایوکا پمیشکا انت کہ سور و آروسے درج کنگئے کارگسا آیانی نکاھ درج کنگ بیت۔ گوشت کینن کہ نشتگین جنکئے سور و آروسے سرا پتئے مۆکل تشریپاتی چیزے و پہ نکاھئے درج کنگا پکار انت۔ اگن پہ نشتگین جنکئے نکاھا پت یا پتی پیرکئے مۆکل ندیگا نکاھئے باتل بئیگئے سئوب بزائین باید انت جنی۔ مردی رابتھا کہ آیانی نیاما بوتگ شریئے ہلاپا، نارئواین کارے بزائین؛ ہالانکہ ہم شریت و ہم کانونا، پہ ہر اگدیئے اہتبار و ارزشا گیشینگین شرت و ڈک دوین نیمگئے نیت و ارادہ بزانی آیانی لوٹ، و آیانی لاکھی بزانی بالگی انت۔

اگن نشتگین جنکئے نکاھ کہ گون پت یا پتی پیرکئے مۆکل نبوتگ، کارگسا درج کنگ مبیٹ، اشیئے آسر پہ جنکا چے بیت؟

بازين وهدان چو ڪه هوڻلا جلگ يا چڱڪي پيدا بڻيڪي وهدا و په آيا
سجلئي گرگي وهدا و دگه انچين وهدا و جاوران ڪه سور و آروسئي سنڌي
پيش ڪنگ المي انت، انچين جاوران جنين گون مزين اڙ و جنجالان دچار
ڪپنت .

اگن مردين بيران بيت جنين په «سور و آروسئي سابت ڪنگا» پيچيدگ
و دراجڪشين وزيئي ته ڪپيت. انچش هم اگن جن و چوڏي نيما هر
پيمين چيڙه و ناڻهيي بيت يا ڪه جنين هگ مهرا بلوڻيت يا ڪه اجر تلمسل
يا دگه انچين ڪانوي هگان بلوڻيت، مزين اولي جنجال ڪه جنين گون آيا
دچار ڪپيت وتي سور و آروسئي سابت ڪنگ انت ڪه دراجڪش بڻيگا ابيد
دادرسيه هرچ و درچ انت بزان وڪيلئي مڙ، دادهاسئي هرچ و دگه انچين
هرچ و درچ.

**ڪارگسا سور و آروسئي درچ نڪنگي آسر په مردينا
چه انت؟**

ڪارگسا سور و آروسئي درچ نڪنگ په مردينا ڪيپري زمهاري ڪاريت.

**بارين په وتي جنئي گچين ڪنگا نشتگين
مردين چگان هم آيان پت يا پتي پيرڪئي موڪل
پڪار انت؟**

انه! اے هڏ ايوڪا په نشتگين جنين چگان گيشينگ بوتگ؛ بل ترے آ اگلي
رست و ردومئي هسابا مزن بننت و آيان المي، ڪاري و راجماني مزين درجه
و بستارے بيت. هما مردين چڪ ڪه آيان امر ڪمري هسابا چه پانزدها
گيش انت، آ تواننت به هچ پيمين ڪانوي هڏ گيشيني وتي جنا گچين
بڪنت و نڪاها بوانيننت.

اگن برزے کانونا بچارین گندین کہ اے بابتا ناہگین پرکاریے جنین و مردینانی نیاما هست. چو کہ اگن نشتگین جنین چُکے ترے آیینے امر ۴۰ یا ۵۰ بیت و آییما مہمّین لشکری یا ملکی منسے ہم بیت (چو کہ مجلسے نمائندہ، شہردار، وزیر یا مزندربراہنے اُستادے بیت)، و تتنا انچین جنین چُکیا ناوانندہ یا کم وانتگین یا لس و آمین پتے بیت و وتی سچھین کارانی تھا گون وتی جنکا شنور و سلاہ بکنت، بلہ سور و آروسنے سرا جنکا انچین پتینے موکل و منگ پکار انت. هالانکہ اگن یک مردین چُکے بیت کہ کمری هسابا اُمرآ پانزدہ سالی بیت و ناواندھے ہم بیت و آیینے پت مزندربراہنے استادے بیت، پھ سور و آروسا اے مردین چُکا آیینے پت یا دگہ هچکسپتے موکل و منگ پکار نہ انت!

ادا باید انت بگوشین کہ «انسانے هگانی جهانے جارنامگ» و «مدنی و سیاسی هگانی میان اُستمانی پئیمانا»، جنین و مردین سچھین امور و هر هسابا برابر لیگ بوتگ انت و پمیشکا کہ ایران تپاکین راجانی گل- انسانی هگانی شئورائے باسکے و هما ملکانی تھا انت کہ پھ انسانے هگانی جهانے جارنامگ و مدنی و سیاسی هگانی میان اُستمانی پئیمانے آتکگین مئوادان زهوار بوتگ انت، گڑا ایرانی کانون ساچا انچین هگے نیست کہ میان اُستمانی سندانے تھا آتکگین مئوادانی هلاپا کانون و رهبند تسویب بکنت و انچین کانون و رهبند انسانے هگانی جهانے جارنامگ و ایرانے میان اُستمانی زمہانی هلاپا انت.

جنین چُکے چه کجام اُمرآ پھ سور و آروس کنگا آزات انت؟

جنین چُکے ناکہ چه شمسی ۱۳ سائے اُمرآ آزات انت. بلہ هما جنگ کہ آیینے اُمر چه شمسی ۱۳ سالا کمتر انت، آیینے ناکہ آیینے هزم و وارسے موکلے سرا و گون آیینے هئیر و سلاهنے چارگا بوت کنت. نپ و پاندگے تشکیس چه دادگاهنے نیمگا بیت و باید انت پتا دادگاهنے موکل گون بیت.

(مدنی کانون- ماڈہ ۱۴۰۱)

تہ گڑا ہچّ نکاہ کنوڪ و سور و آروُسئے درج کنگئے کارگسیّا اے هڪ نيسٽ كه چه ۱۳ ساله كسٽرڀن جنين چُگئڻے سور و آروسا درج بكنٽ بلّ ترے آيئے پٽ يا پٽي پيرُڪ په آيئے سور و آروسا رزا بيٽ. اگن انچين جنين چُگئے بيٽ كه آيئے امر چه ۱۳ ساله كمتراٽ و آيئے پٽ بلوڻيٽ آيئے نڪاهه گون مردنڀيا بڪناڻيٽ، آبايد اٽ پيسر چه نڪاهئے وانگ و درج كنگه كهولئے دادگاهه برئوت و چه دادگاهه بلوڻيٽ كه هڪم بدنٽ كه سور و آروس آيئے جنگئے هئير و سلاها اٽ. اگن دادگاهه هڪم بدنٽ كه چه ۱۳ ساله كسٽرڀن جنين چُگئے سور و آروس آيئے هئير و سلاها اٽ آيئے نڪاهئے درج، سور و آروسئے درج كنگئے گارگسا بوٽ كٽ.

بارين ماما هڪ هست كه چه ۱۳ ساله كسٽرڀن وتي جنگئے سور و آروسا ممتيت؟

انه! هچّ هال و جاوريّا مائٽے موڪل و اجازٽا آيئے جنگئے سور و آروسئے درج بئيگ و كانوني بئيگئے سرا اسرے نيٽ. اجبٽين هبر اٽ اٽ كه مائٽے هئيالا، آيئے جنگئے سور و آروسئے منگ يا منگئے سرا اسرے نيٽ. بله هما كس كه چه پٽ يا پٽي پيرُڪئے نيمگا گيشينگ بوتگ كه آياني مرڪا رند جنگئے سرپرستيئے اگدها بزوريت، آيا هڪ هست كه پٽ يا پٽي پيرُڪئے پئيمه جنگئے سور و آروسا ممتيت يا ممتيت. ته گڑا پٽ يا پٽي پيرُڪ، و چه پٽ يا پٽي پيرُڪئے نيمگا گيشينگين سرپرستا هڪ هست كه آياني مرڪا رند چڪاني سور و آروس و مالي اموراتاني تها دزمانگيجي بكنٽ، بله مات چه انچين هڪيا زهر اٽ!

اگن هما جنك كه آيئے امر چه ۱۳ ساله كمتراٽ، په آيئے سور و آروسا دادگاهئے موڪل گرگ مبيٽ، اشيئے آسر چه بيٽ؟

بے کانونی رہبندانی زندگی ریا، گون ہما جنین چگا سور و آروس کنگ کہ
آیئے امر چہ ۱۳ سالا کمتر انت، جرمے و ہما کس کہ اے جرما آیئے
دست مان بوتگ و کردے بوتگی، باید انت سزا دئیگ بییت.

چہ کانونی رہبندانی زندگی ریا مکسد اش انت کہ ۱۳ سالا کستریں جنگئے
پت یا آیئے سرپرست سور و آروسئے مؤکل دئیگئے وهدا جنگئے ہئیر و
سلاہا بچاریت، بلہ ۱۳ سالا کستریں جنگئے سور و آروسئے بانبا پتے مؤکل
بس نہ انت و باید انت پت یا سرپرستے کزا دادگاہئے مؤکل ہم بییت.
نون اگن یک مردپئے اے کاردرچا زندگی مکت و ایوکا جنگئے پت یا
آیئے سرپرستے مؤکلئے سرا جنگا نکاہ بکت، گزا تنہا آیا جرم نکرتگ،
جنگئے پت یا آیئے سرپرست، و ہما نکاہ کنوک کہ نکاہی وانتگ، اے
جرما گون انت. اگن کسے بے دادگاہئے مؤکل ہما جنگئے سور و آروس
دئیگا گون بییت کہ آیئے امر چہ ۱۳ سالا کمتر انت، اشیئے سزا ششمی
درجہئے تازیری سزا انت.

نون اگن اے سور و آروسا، وپت و وابئے سئوبا جنگا جسمانی تاوان
برسیت چو کہ آزائے ائیدار بئیگ یا گون مجتی نادراہیا دچار کپگ، گزا
آ مردین دیہئے پُر کنگئے پجیا پنچمی درجہئے تازیری جیل و بندا مہکوم
بییت. انچش ہم اگن وپت و وابئے سئوبا جنگ بییران بییت، مردین دیہئے
پُر کنگئے پجیا چارمی درجہئے تازیری جیل و بندا مہکوم بییت.

دانگ اجین ہبر اش انت کہ ثرے ماتا انجین ہکے نیست کہ وتی
جنگئے سور و آروسئے مؤکلأ بدنت، بلہ اگن پکا بییت کہ چہ ۱۳ سالا
کستریں جنگئے سور و آروسا آیئے دست مان بوتگ، مات ہم مجرم
زانگ بییت و باید انت ششمی درجہئے تازیری جیل و بندا بسگیت.
(کھولئے پلامریئے کانون مادہ ۵۰، مستوب ۱۳۹۱)

اگن نشتگین و بالگین جنین چکے بلوٹیت سور و
 آروس بکنت، بارین تان ہما وھدا کہ آیئے پت یا
 پتی پیرک آیا مؤکل مدنت، آھچبر سور و آروس
 کرت نکنت؟

کرت کنت. بلہ کانونی کاردرچ و دادرسیئے ہرچ و درچانی پُر کنگ الُمی
 انت. انچین وھدان جنین چُک باید انت کزایی گیٹش و گیوارپئے شوہازا
 بیبت. بزانت نشتگین و بالگین جنین چکے کہ آیئے ارادہ پہ سور و آروسا
 انت بلہ پت یا پتی پیرک آیا پہ اے کارا مؤکل ندنت، آیا اے ھک ھست
 کہ یا وت کھولتے دادگاھا برئوت یا گون دادگستریئے وکیلپئے دارگا و آیئے
 مڑتے دئیگا دادگستریا فایلے پچ بکنت و گون ہما مردپئے نامے پیش کنگا
 کہ آ لوٹیت گون آیا سور و آروس بکنت و انچش ہم گون نکاھئے شرت و
 ڈگانی گوشگا چہ دادگاھا بلوٹیت کہ چہ آیئے پت یا پتی پیرکے نیمگا
 پہ سور و آروسا آیا مؤکل بدنت.

دادگاھ چاریت و جنکے پت یا پیرکا ھکدیوانا لوٹانیت و آیئے مٹنگے
 دیلان جُست کنت. اگن پت یا پتی پیرکے کڑا پہ نمٹگا شَرین دلپے مپیت،
 گڑا دادگاھ سور و آروسے مؤکلا دنت و اے مؤکل جنکے پت یا پتی پیرکے
 مؤکلنے بدل بیت و اے ڈئولا نکاھ درج کنگ بیت. ھدارکی نکاھا (مُتھا)
 ہم اگن جنک نشتگینے بیبت، بے آیئے پت یا پیرکے مؤکلا آیئے ھدارکی
 نکاھ کارگسا درج کنگ نبیت و جنک باید انت وتی پت یا پتی پیرکے مؤکلا
 کارگسا پیش بکنت. دگہ راھے اش انت کہ کارگسا، درج بئیگے وھدا پت یا
 پتی پیرک ساڑی بیبت و وتی مؤکلا ایلان بکنت.

بہ درور اگن لنیلا نامین جنین چکے بلوٹیت کہ آیئے مُجنتی نکاھ یا
 ھدارکی نکاھ گون بچکنا بیبت کہ مسال ہبرا آیئے نام مراد انت و ادا لنیلانے پت
 اے سانگنے ھلاپا بیبت و پہ نمٹگا آیئے کڑا شَرین دلپے مپیت، گڑا لنیلا مجبور

انت کہ دادگاہا برنوت و گون دادہاستے پیش کنگ و مُرادنے پجار و آیینے اہلاکی، کھولی، کاری و آدگہ ہاسیت و جاورانی گوشگا چہ دادگاہا بلوئیت کہ گون مرادا آیینے سانگ و سورنے موکلا بدنت. چہ چارگ و پسو و پولارند اگن دادگاہنے تشکیس چو بیبت کہ لنیلانے پتے کزا پہ نمنگا شریّن دلیلے نیست، کزا آیانی سانگ و سورنے موکلا دنت.

دانگ پتے نمنگے دلیل ہما وهدا منگی انت کہ ہما مردم کہ جنگ لوثیت گون آییسا سور بکنت، آییسا مزنین از و جنجالے بیبت، پہ نمونہ آنشیی یا ردکارے بیبت، آییسا ہاسین ناڈراہیے بیبت، چٹوکی یا انچین مردمے بیبت.

اگن جنین چکنا پت بیبت بلہ ورے نہ ورنا آیینے پت دزسا مہبت یا کہ آییسا دیست مکنت، آ جنگ چونکا سانگ و سور کرت کنت؟

اگن نشتگین، بالغ و رُستگین جنین چکے بلوئیت سور بکنت و آییسا پت یا پتی پیرک بیبت بلہ آ سپرا بننت یا انچین جاگھیا نندوک بننت کہ جنگ مزانت و آیینے دزسا مہبت، یا اش کہ پت یا پتی پیرک گنوکی بیبت، انچین وهد و جاوران ہم آ باید انت ہما چیزا کہ آیینے سانگ و سورنے دیمی داشتگ، دادگاہنے وسیلہا دور بکنت. بزان لازم انت کہ آ چہ دادگستریئے وکیلے راہا یا گون دادگاہنے رٹوگا سابت بکنت کہ آیینے پت یا پتی پیرک دزسا نہ انت یا اش کہ سابت بکنت کہ آیینے پت یا پتی پیرکے موکلا گنوکی یا اہمکیئے ہاترا کانونی ارزشے نیست و گون ہما سند و مدرکانی پیش کنگا کہ ادیا کنت چہ دادگاہا بلوئیت کہ آییسا پہ سانگ و سورا موکل بدنت.

انچین جاوریسا ہم دادگاہ رند چہ لازمین ریس و پزیسان چہ پت یا پتی پیرکے نیمگا پہ سور و آروسے درج کنگا موکل دنت.

(مدنی کانون مادہ ۱۰۴۴)

بارين بوت کنت که جنينه زورانسريا نگاه کنگ ببيت؟

اگن جنينه - نشتگين جنين چُگے بيت شر و نشتگين جنين چُگے مبيت شر - زورانسرايا و بے آيئے رزايا گون کسيًا نگاه کنگ ببيت، وهده زور و زراب چه آيئے سرا دور کنگ بوت و توانتي آزاتين وڙيا ايلان بکنت که په سور و آروسا رزانت يا نه، آتوانت وتي هيالا درشان بکنت و نگاه مئيت يا که ممئيت. اگن رندترا بزنان هما وهدا که آيئے سرا هچ پئيمين زراب و زورانسريه مبيت ايلان بکنت که هر چنت شروهاتا په نگاه آيئے سرا زورے بوتگ بله نون منگا انت و په سور و آروسا رزانت، گرا کانونے هسابا بوتگين نگاه منگ بيت و اشاني رابتها اڙ و گرچے نبيت.

بله اگن وهده په سور و آروسا زراب و زور چه آيئے سرا دور کنگ بوت و آزاتين جاوريًا ايلان بکنت که په نگاه رزانت بوتگ و آيئے نگاه زراب و زورانسريه سرا بوتگ، گرا آيئے نگاه باتل انت و بايد انت آيئے کوناه کنگا چه دادگاها بلوئيت.

هما جنين يا جنين چُگ که زورانسريا گون کسيًا آيئے نگاه بوتگ، آيا تان کدين په نگاهه منگ يا نمنگا وهده و پرست هست؟

هما پئيمه که پيسرا گوشگ بوت په نگاه رزانت بئيج و نگاهه زورانسري بئيجه ايلان بايد انت چه زور و زرابه دور بئيج و جنينه ارادهه آرات بئيجا رند دمانا ببيت. گرا اگن چه جنينا زور و زراب دور بوت و په رزانت بئيجا يا رزانت بئيجا آيارا وتي هيالنه درشان کنگه امکان بوت بله چه اشيا مدته گوست و رندا آيا ايلان کرت که نگاهه وهدا آيئے سرا زور و زراب بوتگ،

نکاح باطلِ نیت۔ چیا کہ کانوئے ردا آییبا باید اِنْت چہ زور و زرابئے دور بیگا
رند دمانا ایلان بکرتین و چہ نکاھا دراجین مَدْتیا رند ایلان کنگ مہوتین۔
(مدنی کانون، مادہ ۱۰۷۰)

یہ درور اگن جنینیا زورئے سرا سور و آروسئے درج کنگئے کارگسا
بیرنت و آییبا بترسیبنت و بگوشنت کہ تیبی پت یا تیبی مات پلان مردمان چست
کرتگ و وتی کزا داشتگ، اگن هئو مکنئے آکُشگ بیت و اگن هئو بکنئے کزا تتو
آییئے جان رگینتگ۔ انچین جاوریا بزگین جنین بہ هئو کنگا مجبور بیت و نکاح وانگ
بیت۔ نون اگن جنین آ جاورئے تھا پہ وتی پت یا ماتے جانئے رگینگا پہ نکاھا تیار
بوتگ، آ باید اِنْت دمانا بزبان رند چہ اشیا کہ آییئے پت یا مات یلہ کنگ بوت و ایمنین
جاگھینا سر بوت هما کارگسا برنوت و ایلان بکنت کہ پہ نکاھا آییئے رزا بٹیگ بینکچہ
نہ اِنْت و آییئے نکاح سہی نہ اِنْت۔ ازھارنامہے ہم وتی جوڈئے بزبان ہمایئے سرا راہ
بدنت کہ زورانسریا گون آییبا نکاح کنگ بوتگ و بگوشیت کہ آییئے نکاح زورانسریا
بوتگ و آھک و دلا پہ اے نکاھا رزا نبوتگ و نہ اِنْت۔ اگن چش بیت کزا باید اِنْت
دادگاھا برنوت و وتی نکاھئے باطل بٹیگئے ہکما چہ دادگاھا بگپت۔
بلہ اگن رند چہ اشیا کہ آییئے پت یا مات یلہ کنگ بوت و آییبا ایمنین جاورے بوت و
جنینا اے گامگیچ نزت و ایلان نکرت کہ نکاھئے وھدا رزا نبوتگ، آییئے نکاح رزائے
سرا حساب آرگ بیت و سہی اِنْت۔

مدنی کانونا نکاھئے چُنْت تیر هست؟

ایرانئے مدنی کانونا نکاھئے دو تھر منگ بوتگ:

۱. مُجْتی نکاح
۲. ہدارکی نکاح

مُجْتی نکاھئے مانا چے اِنْت؟

«مُجْتی نکاح» ہما نکاھا گوشنت کہ جنین و مردین بلوٹت آیانی نکاح مُجْتی

برجاء ہانیت و مدامیا یکدومیا گون پجیگ و ہوارین زندے بگوازینت و پہ
 اے پجیگ و ہوارین زندا مدتے گیشتینگ مبیٹ.
 تہ گڑا مُجّتی نکاہ بيمدّتين نکاہے. اگن پہ نکاہیا مدتے گیشتینگ مبیٹ و
 نکاہا رند چہ دوین نيمگنے مردمان یگے بگوشیت کہ آیئے ہئالا نکاہ،
 ہدارکی نکاہے بوتگ، آیئے اڈایا بُنیاتے نیست و وانتگین نکاہ مُجّتی انت.

؟ ہدارکی نکاہ کجام نکاہا گوشنت؟

ہدارکی نکاہ انچین نکاہے کہ پہ گیشتینگین مدتے بیت و مردمانی نیاما
 اشیا «سیگہ» گوشنت.
 تہ گڑا ہدارکی نکاہ انچین نکاہے کہ باید انت پہ آییا مدتے گیشتینگ
 بیٹ و اگن بلوئین پگاترین وریا بگوشین:

۱. اشیا مدتے بیت

۲. نکاہے مدتے گیشتینگ بیٹ

۳. نکاہے مدتے پگا بیت

۴. پہ ہدارکی نکاہا کانونے تھا ہاسین مدتے گیشتینگ نبوتگ و اے
 نکاہے مدتے چہ چنت منٹا بگر تان ۹۹ سالا بوت کنت.

تہ گڑا ہدارکی نکاہا بوت کنت کہ گوشگ بیٹ نکاہ تان پگائین و ہدیا نہ انت.
 پہ درور اے نکاہا بوت کنت گوشگ بیٹ کہ «تان مدتیا ترا نکاہن کرت» و
 آدگہ مردم بگوشیت کہ «تان مدتیا منی نکاہ گون تئو بوت!»

اے پیما ہدارکی نکاہے وانگ و نکاہے مدتے نگیشینگ، کانونے ہسابا
 ہدارکی نکاہ زانگ نبیت، ترے نکاہے و ہدا «ہدارکی» لبز ہم کار بندگ بیٹ.
 تہ گڑا اے پیما و بے مدتے گیشتینگا نکاہ ہدارکی زانگ نبیت. گڑا
 المی انت کہ چو گوشگ بیٹ: پہ درور، «پہ سئے ماہا ترا نکاہن

کرت» و آدگه نيمگئے مردم هم بمئيت و بگوشيت که «په سئ ماها مني نگاه گون تو بوت.»

بارين هداركي نگاه هر پئما و گون هر شرائتيا سهي انت؟

انه! په هداركي نگاهئ سهي بئگا، دگه هر اگد و سئودائئ پئما لهتئين شرت و دگ هست. په هداركي نگاهئ سهي بئگا اے شرائت بايد انت بنت:

1. هداركي نگاهئ وهدا بايد انت مدت گيشينگ بييت و په دوين مردما پگا بييت. په درور پگا بييت که اگدئ روچ، ماه يا سال چنت انت.
2. هداركي نگاها بايد انت هگمهر گيشينگ بييت و اگن بے هگمهرئ گيشينگا جنينئ هداركي نگاه گون مردينا بوت، گڑا آبائل انت. (مدني قانون، مادہ ۱۰۹۵)

ته گڑا مان هداركي نگاها بايد انت چه جنينئ نيمگا گوشگ بييت: «تان پلان مدتا و اينچک هگمهرامني نگاه گون تو بوت.»

بارين مجتي نگاهئ پئما، هداركي نگاه هم بايد انت سور و آروس و سئونئ کارگسا درج کنگ بييت؟

هداركي نگاه، مجتي نگاهئ شرائتاني پابند نه انت و بوت کنت که بے درج کنگا وانگ بييت. هالانکه مجتي نگاهئ درج کنگ المي انت. (کھولئ پلامرزيئ قانون، مادہ ۲۰، مستوب ۱۳۹۱)

بله هداركي نگاهئ درج کنگ هما وهدا المي انت که چه اے شرائتان يگے بييت:

۱. جنین لاپ پُر بییت

۲. دوین نیمگتے مردم اشیا مَنتت

۳. چه نکاهئے شرت و ڈگان بییت

اگن چه اے شرائتان یگے مبییت گڑا هدارکی نکاهئے درج کنگ المی نه انت.

بارین مُجتی یا هدارکی سور و آروسئے درج نکنگ جرمے؟

چه مردینئے نیمگا مُجتی سور و آروس و انچش هم هدارکی سور و آروسئے درج نکنگ هما وهدا که چه لازمین شرائتان یگے بییت، جرم انت و اگن جنین چه آییا په نکاهئے درج کنگا دزبندی بکنت و مردین آییئے دزبندیئے نیمگا دلگوش گور مکت و چه درج کنگا پهریز بکنت، گڑا جنین توات دادگاہا برئوت و چه دادگاہا بلوئیت که مردینا په سور و آروسئے درج کنگا زمهوار بکنت. اگن چو بییت گڑا ابید چه اشیا که مردین په سور و آروسئے درج کنگا زمهوار بییت، په پنچمی درجهئے نگدی جزائے دئیگا یا هپتمی درجهئے تازیری بند و جیلا هم مهکوم بییت. (کھولئے پلامرزیئے کانون، ماده ۴۹، مسؤوب ۱۳۹۱)

هک مھر چئے؟

وهده جنین و مردینئے نکاه بییت و آجن و جوڈ بنت، چه اشیئے اسران یگے اش انت که جوڈ وتی جنا هک مھر بدنت. تتنا اگن نکاهئے وهدا هم هک مھرے گیشینگ مبییت اے دُبّه گار نبییت و جنین توات دادگاہا برئوت و چه اے راها وتی هک مھرا بلوئیت.

گڑا دادگاہ رند چہ اشیا کہ پہ ہک مہرئے کساسے گیشینگ، کارزانتے
 ہیالا جسٹ گیت و زانت، لہتین شرائت و جاوران چاریت چو کہ نکاہئے
 وهدا جنین و آییئے کھولتے جاورہالا. و چہ اشیا رند ہک مہرئے کساسا
 گیشینیت و گڑا گوں حکمیئے دئیگا جوڈا زمہوار کنت کہ جنینا بدنتی.
 (مدنی کانون، مادہ ۱۰۸۷)

تہ گڑا ہک مہر انچین مالے کہ نکاہئے سئوبا مردینتے ڈبھا بیت کہ
 جنینا بدنتی و چہ نکاھا رند دمانا جنینتیک بیت. ہک مہرئے بڑہ سور و
 آروس انت و مردینتے ڈبھا انت کہ جنینا بدنتی.

بارین بوت کنت ہر چیزے ہک مہرئے ہسابا گیشینگ بیت؟

ہک مہر بزان «ہما چیز کہ مہرئے ہسابا گیشینگ بیت»، باید انت آییآ
 اے شرائت بنت:

**ا) آییآ مالیت بیت، بزان آییئے گرگ و بہا کنگ بوت بکنت و چہ
 یک جاگھیا پہ دگہ جاگھیا بُرتی بکنت.**

**ب) آییئے واہندی کنگ بوت بکنت، بزان آییآ واہندی کرت بکنئے و
 کنتی کرت بکنئے.**

**پ) مالومین چیزے بیت، بزان تان ہما ہد و کساسا کہ جنین و مردین
 آییئے ماہیتا زانت بکنت.**

تہ گڑا اگن جنینے بگوشیت کہ «منی ہک مہر مکسکئے سئے کیلو بال
 انت» یا کہ «مردئے دو دست و دو چم منی ہک مہر انت»، گڑا اے شرت
 باتل انت و چش انت کہ زانا ہک مہر گیشینگ بوتگ. چیا کہ مکسکئے
 بال یا دست و چم و بدنئے آزیان مالیت نیست و بوت نکنت کہ آیان
 واہندی کرت بکنئے.

یا کہ بلکہین ہک مہر مالے بییت بلہ آییہا واہندی کرت مکنتے۔ چو کہ جنینے شرت و ڈگ ہمے بییت کہ شہرے جانورانی باگئے سجھین بالی مرگ آیینے ہک مہر بییت۔ اے راست انت کہ بالی مرگان مالیت ہست بلہ ہمیشکا کہ شہرے جانورانی باگئیگ آنت بوت نکنت کہ آیان واہندی بکنے۔

یا کہ پہ درور جنینے شرت و ڈگ ہمے بییت کہ آیینے ہک مہر ڈگارے ٹگرے بییت۔ بل ترے «ڈگارے ٹگرا» مالیت ہست و بوت کنت کہ آییہا وتیگ بکنے بلہ ادا پگا نہ انت کہ چہ ڈگارا مکسد چہ پیمین ڈگارے۔ گرا ہمیشکا کہ ہک مہر پگا و مالوم نہ انت، ناگیشیتگینے ہسابا انت۔

تہ گرا گیشیتگین ہک مہرا باید انت سئین ہاسیت بنت: آییہا مالیت بییت، بوت بکنت کہ آییہا واہندی بکنے و مالوم بییت۔ پہ درور اگن یک جنینے بگوشیت کہ «منی ہک مہر مرسدیز بنزین گاڑیے ہر مادل و ہر رنگے کہ بییت»، ادا ہک مہر گیشینگ بوتگ؛ چیا کہ مرسدیز بنزین گاڑیا ہم مالیت ہست، ہم بوت کنت کہ آییہا واہندی بکنے و ہم مالومین چیزے۔

جنت تہرے ہک مہر ہست؟

برے برے مَجْتی نکاھا، ہک مہر اگنامہا گیشینگ بیت کہ اشیا «مہرلمسا» گوشنت۔ برے برے اگنامہا ہک مہرے ہر نیت و چہ اگدا رند بوت کنت کہ آییہا بگیشینے۔ اشیا «مہرلمسل» گوشنت۔ بلہ اگن مہرلمسلے کساس چہ جنی-مردی رابتھا پیسر گیشینگ نبوتگ و مردین بلوٹیت کہ جنینے ستونان بدنت، ادا ہما ہک مہر باید انت جنینا دئیگ بییت کہ آییہا «مہرلمنتہ» گوشنت۔ تہ گرا ہک مہرے گیشینگے وهد و جنی-مردی رابتہ و سئونے ردا ہک مہر مہرلمسا، مہرلمسل و مہرلمنتہ گوشگ بیت۔

مہرلمسما و آئیے تہر؟

مہرلمسما ہما ہک مہرا گوشتن کہ نکاہئے وانگئے وهدا گیشینگ و پگا کنگ بیت۔ بزنان: ہما ہک مہرا کہ اگدنامہا گیشینگ و ایلان کنگ بوتگ مہرلمسما گوشتن۔ پہ درور کشت و کشاری ڈکارے کہ پہ سیب زمینیے کشگا شر بیت یا کہ سہرے ٹگرے کہ آئیے ائیار ۲۱ بیت و وزنا ۱۵۰۰ گرام بیت۔

مہرلمسما اے ڈٹولا بوت کنت:

الپ) مہرلمسما توانت «ائین مئیئے» بزنان ہاس و مالومین مالیتے ہسابا بیت۔ پہ درور «یک آپارتمانئے شش دانگ کہ آئیے سبتی پلاک اش و پلان جاگہا انت.»

ب) مہرلمسما بوت کنت کہ کلی ہسابا بلہ پکائین وڑیا گیشینگ بیت۔ پہ درور «چہ ہما ملکئے آپارتمانان کہ آئیے سبتی پلاک اش انت یکتے شش دانگ، پلان جاگہا و پلان تبگا» یا پہ درور دو کیلو ۱۸ ائیاریں سہر، بہار آزادیئے ۱۰۰سگہ یا کہ چہ رائجین زرا گیشینگ کساسے۔

چہ «رائجین زرا» مکسد اش انت کہ ہما زر پہ ہک مہرا گیشینگ بیت کہ رائج انت و پہ گرگ و بہا کنگا کارمرز کنگ بیت۔ پہ درور بوت نکنت بگوئے «ہک مہر سئے ملیون دینار یا امریکہئے دالر انت» چیا کہ دینار یا امریکہئے دالر ائیارئے رواج کپتگین زر نہ انت و پہ گرگ و بہا کنگا کارمرز کنگ نبت۔

دانگ ہما ہک مہر کہ رائجین زرئے ہسابا گیشینگ بیت، اگن جنین آییا بلوئیت، گرگئے وهدا باید انت بجاہی بانکئے شاکیسئ نہرا بزنان «روچئے نہرا» ہساب کنگ بیت و جنینا ڈیگ بیت۔ (مدنی کانون،

مادہ ۱۰۸۲ آ پٹوستین تہرئے ائیوکین مادہ)

نون اگن مردینے بیران بیت بلہ آییا پیش چہ مرکا وتی جنئے ہک مہر نداگ، گڑا جنین توانت چہ مردئے ہما مالا کہ گڈئے ہسابا پشت کپتگ،

وتی ہک مہرا بلوٹیت. گڑا ہک مہر مرکے روچے نہرے ردا ہساب جنگ بیت و جنینا دئیگ بیت. پہ درور اگن جنینا سال ۱۳۵۳آ، سور کرتگ و آییئے ہک مہر ۵۰۰ ہزار تومن بوتگ و جنین سال ۱۹۸آ، وتی ہک مہرا بلوٹیت، گڑا ہک مہر بُجہی بانکے شاکسے ردا و چہ دادگستریے رسمی کارزانتے نیمگا سال ۹۸ نے نہرے ردا ہساب جنگ بیت و جنینا دئیگ بیت. پہ درور بلکین اے جنینے جوڈ سال ۸۴آ مرتگ و جن و چگان تان چنت سالانلوٹتگ کہ گڈا بھر بکننت، بلہ سال ۹۸آ آیانی شور ہمے بوتگ کہ گڈا وتی نیاما بھر بکننت. جنین انگت تونات پیسر چہ گڈنے بھر کنگا وتی ہک مہرا بلوٹیت. بلہ ادا جنینے ہک مہر سال ۹۸ نے نہرے ردا ہساب کنگ نیت، ہما سائے نہرے ردا ہساب کنگ بیت کہ مردین بیران بوتگ و جنینا دئیگ بیت.

پ) مہرلمسا نپ و سیت ہم بوت کنت. پہ درور «ہما باگے سچھین نیگ کہ آییئے سبتی پلاک ایش انت و پلان جاگھا انت»، یا کہ «ہما آپارمانے نپ و سیت کہ آییئے سبتی پلاک ایش انت و پلان جاگھا انت». اے تونات ہک مہرے ہسابا جنینے بنت.

ت) مہرلمسا یک کار یا ہزمتے بوت کنت. پہ درور «ہجئے سپر» بزان جنینے ہج کنگے ہرچ و درچ.

تہ گڑا مہرلمسا انچین ہک مہرے کہ نکاہ یا سور و آروسے و ہدا گیشینگ بیت و اگنامہا آرگ بیت.

مہرلمسل چے و آییئے تہر کجام انت؟

انچو کہ پیسرا گوشگ بوت اگن نکاہے و ہدا ہک مہر گیشینگ و پگا بیت، اشیا مہرلمسا گوشنت. بلہ برے برے چو بوت کنت کہ مجتی نکاہے و ہدا ہک مہر گیشینگ نیت و اگنامہے تہا ہم ہک مہرے آرگ

بیٲت. ادا جن و جوڈَ تواننت چه نكاها رند و چه جنی-مردی رابتهای پیسر
هكّ مهرئے سرا بٲهنٲ و په جنینا هكّ مهرے بگیشیننت. ادا هم گیشینتگین
هكّ مهر مهرمسا گوشگ بیٲت.

بله اگن:

الپ) چه اشیا پیسر که هكّ مهر گیشینگ بیٲت، جن و جوڈَئے
نیاما جنی-مردی بیٲت گڑا هما هكّ مهر که باید انت جنینا برسیت
«مهرمسل» گوشگ بیٲت.

مهرمسل انچین هكّ مهرے که آییئے کساسئے گیشینگ باید انت
جنینئے جاورئے ردا بیٲت. اشییئے کساس گون جنینئے وزیت و جاورئے
چارگ و گون آدگه جنینان آییئے برمیچگ و دیم په دیم کنگا (که آییئے
کهول و نزیگین سیاد و وارسین جنین و جنین چک هم گون انت) و گون
آییئے کهولی جاور و آییئے ازت و مڑاهئے چارگا گیشینگ بیٲت.

اگن مهرمسلئے گیشینگئے سرا جن و جوڈَئے نیاما ناٲاهییے بیٲت، جنین
توانت دادگاها برئوت و «مهرمسلئے گیشینگا بلوٲیت.» گڑا دادگاه اے
چیڑها دادگستریئے رسمی کارزانتانی کڑا راه دنت که اے بارئوا سوھئو
انت، و گون جنینئے جاورئے چارگ و آییئے کهول و سیاد و وارس و
دوست و دگه انچین مردمانی تهآ آییئے پئیمین جنینانی هكّ مهرئے
زانگا آییئے هكّ مهرئے کساسا گیشینیت.

بله بوت کنت که اگدنامها گوشگ بیٲت که نكاها رند، هكّ مهرا
جوڈ یا سیمی مردمے چو که مردینئے پت یا آیانی دوستین مردمے
بگیشینیت. یا که گوشگ بیٲت که هكّ مهر چه نكاها رند و چه
جنینئے نیمگا گیشینگ بیٲت. گڑا سئے هالت دیمآ کئیت:

۱. اگن اگدنامها هكّ مهرئے گیشینگئے اهتیار جوڈا دئیگ بوتگ، آ
همینچک که بلوٲیت-تنتنا چه مهرمسا کمتر یا گیشتر گیشینت کنت.

۲. اگن اگدنامہا ہک مہرئے گیشینگئے اہتیار سئیمی مردمیا دئیگ بوتگ، ادا ہم ہما مردم کہ ہک مہرئے گیشینگئے اہتیار گون انت، آ توانت ہک مہرئے کساسا بگیشینیت و اے چہ مہرلمسلا کمتر یا گیشتر بوت کنت.

۳. اگن اگدنامہا گوشگ بییت کہ نکاھا رند ہک مہرئے گیشینگئے اہتیار گون جنا بییت، ادا جنین نتوانت وتی ہک مہرئے کساسا چہ مہرلمسلا گیشتر بکنت!

اے پدڑین پرکاری، کانون ساچیئے تھا گندگ بییت و اے جُست مان زہنا چست بییت کہ: چیا لوگواچہ یا تتنا ہما سئیمی مردم کہ ہک مہرئے گیشینگئے اہتیار آیا دئیگ بوتگ، اہتیاردار و آرات انت کہ ہک مہرئے کساسا ہمینچک کہ وت بلوئت یا تتنا چہ مہرلمسلا کمتر بگیشینت بلہ اگن ہک مہرئے گیشینگئے اہتیار جنینا دئیگ بوتگ، آ مہرلمسلئے ہد و ایلا پابند انت و نتوانت وتی ہک مہرا چہ مہرلمسلا گیشتر بکنت!؟

آ دگہ جنین ہلاپین رائچین پرکاریانی پئیمہ کہ اے نبشتانکا شریا گندگ بنت، اے نارٹواین پرکاریا ہم ہچ پئیمین اگلی و ہکوکی توجیہے نیست.

ب) برے ہک مہر، مہرلمسمائے دروشما اگدنامہئے تھا آرگ بییت، بلہ بوت کنت کہ بیہا ہک مہرا مالیت مبییت یا کہ سرپوش بییت. ادا ہم چش انت کہ زانا ہک مہرے گیشینگ نبوتگ و اگن جنی-مردیے بوتگ مہرلمسل گیشینگ بییت. (مدنی کانون، مادہ ۱۱۰۰)

پ) اگن مردینے بے جنین چکیتے رزایا چہ وپت و وابنے راہا یا چہ دگہ ہر راہے آییئے جنگیا بگپت، آپہ مہرلمسلا زمہوار بییت. (اسلامی

سزائے کانون، مادہ ۶۵۸)

اے مادھئے ردا اگن نشتگین جنین چُکئیئے جنگی گون آئیئے رزایا
 چہ وپت و وابئے راہا یا چہ دگہ ہر راہے گرگ بیبت، مردین پہ
 مہرُملسلئے دئیگا زہوارِ نبیت. اسلا ادا کانون ساچا جنین چُکئیئے رزا
 بئیگ انچین اژاندے زانتگ کہ آییآ چہ مہرُملسلئے ہگا زہرَ کنت.
**ت) اگن کسے جنینتے مودان بسندیت انچو کہ جنینتے مود پدا
 بردنت گڑا آ مردم باید انت سزائے ہسابا جنینا مہرُملسل بدنت. (اسلامی
 سزائے کانون، مادہ ۵۷۷)**

**ث) اگن مردینے نابالگین جنین چُکئیآ جنسی آزار بدنت و بے وپت و واپا
 سئوب بیبت کہ آئیئے جنگی زئوال بیبت، آ باید انت آئیئے مہرُملسلا
 بدنت و اگن آئیئے اے کارئے سئوبا جنگئے آپدان و چُکدانئے درئو یک
 بننت پہ جنینتے سرجمین ہونبھایا مہکوم بیبت. اگن اے کار چہ وپت
 و واپا بیبت، ابید چہ جنینتے مہرُملسل و سرجمین ہونبھائے دئیگا باید
 انت ارشلبکارہا ہم بدنت. (اسلامی سزائے کانون، مادہ ۶۶۱)**
 «ارشلبکارہ» چیزے کہ گون کارزانتے سلاہا تاوانئے پُر کنگے ہسابا
 دئیگ بیبت و چہ ہونبھایا کمتر انت.

بلہ دادگستریئے رسمی کارزانت و کانونی داکتر تشکیس دینت کہ
 جنینتے سستگین مود پدا رُذنت یا کہ نرُذنت. بلہ بژن انت کہ اسلامی
 سزائے کانون مادہ ۵۷۷ئے تہرہا چو گیشیتنگ کہ اگن مہرُملسلئے
 کساس چہ پورہین دیہا گیشتر بیبت، جنینا پورہین دیہے کساسا
 دئیگ بیبت و چہ اشیا گیشتر دئیگ نبیت.

**ج) برے برے بوت کنت کہ بوتگین سور و آروس باتل بیبت و جنینا ہم
 لم نبوتگ کہ گون آ مردینا نباید انت سور و آروس بکرتین. پہ درور دو
 گُہار گون یک مردینا سور و آروس بکننت و یکدومیئے سور و آروسئے بارئو
 سہیگ مبننت. ادا ہم دومی جنا مہرُملسل باید انت برسیت.
 (مدنی کانون، مادہ ۱۰۹۹)**

تہ گڑا مہرُملسل ہما ہک مہرا گوشنت کہ مُجّتی نکاہئے وھدا گیشینگ
 نبوتگ و جن و جودئے نیاما جنی-مردی رابتہ جور بوتگ. انچش ہم ہما
 مئورد ادا گون آنت کہ سزائے ہسابا گیشینگ بوتگ آنت و ہلاپکار (متخلف)
 بہ اشیا مہکوم بیت و باید انت بدنتی.

مہرُلمتئہ جئے و اشیئے تہر کجام آنت؟

سئیمی نامے کہ ہک مہرا دئیگ بوتگ مہرُلمتئہ انت. اے ہک مہر ہما
 وھدا جنینا دئیگ بیت کہ:

(پ) مُجّتی نکاہا، ہک مہرئے کساس گیشینگ نبوتگ و اگنامہا ہم نئیاتگ
(ب) چہ مہرُملسا پیسر، جنی-مردی رابتہ بوتگ

(پ) چہ نزیکی و ہک مہرئے گیشینگا پیسر وتی جنئے سئونان بدنت

ادا مردین باید انت ہک مہرئے کساسا بگیشینیت و جنینا بدنت. (مدنی
 کانون، مادہ ۱۰۹۳) مہرُملسلا، ہک مہرئے کساس جنینئے جاورہائے ردا گیشینگ
 بیت بلہ مہرُلمتئہا چش نہ انت و ہک مہرئے کساس گون مردینئے مالی
 جاورہائے چارگا گیشینگ بیت. (مدنی کانون، مادہ ۱۰۹۴)

پمیشکا مہرُملسل و مہرُلمتئہے بارنوا سچھین بہسانی تہا نکاہئے مُجّتی
 بیگئے سرا زور دئیگ بوتگ کہ بے ہک مہرئے گیشینگ ہدارکی نکاہ باتل
 انت. تہ گڑا ایوکا مُجّتی نکاہا بوت کنت کہ ہک مہر گیشینگ مبیٹ.

برے برے بوت کنت کہ چیزے یا مال و مدیے ہک مہرئے ہسابا
 گیشینگ بیت کہ اسلا دگہ مردمئیگ انت و جود نتوانت آیا جنئیگ
 بکنت. ادا آ مائے درور یا آبیئے کیمت جنینا ہک مہرئے ہسابا دئیگ بیت.
 پہ درور مردینا گوشتگ کہ ہاسین گاڑیے آبیئے جنئے ہک مہر انت بلہ
 گاڑی دگہ کسیتیگ انت (مسال ہبرا آبیئے پتیگ انت). ادا چہ اے دوین

زَمّه و دُبّهان یگے جودے چگا کپیت:

الپ هما گاڑی کہ پہ آییَا زَمّهوار بوتگ، پوره هما گاڑیئے پئیمینے در بگیجیت و جنئے ناما بکنت.

ب اگن انچین گاڑیئے در گیتک مکنت بزان اگن گاڑیئے جوڑھ مبیّت، ادا مردین باید انت گاڑیئے کیمتا بجنّت و آییئے کیمتئے کساسا رائجین زرّ جنینا هک مھرئے هسابا بدنت.

**بارین هک مھر وهده لوئگ بیت باید انت دئیگ
ببیت یا که بوت کنت کستئے سرا بیت ومدت دار؟**

هک مھر چنت پئیمَا دئیگ بیت:

۱. اندلمتالبهین هک مھر

بوت کنت اندلمتالبه یا هائے هسابا گیشینگ ببیت. اندلمتالبهین هک مھرئے بارئوا چش انت که هر وهد جنین اراده بکنت توانت وتی هک مھرا چه وتی جوّدا بلوئیت. انچش هم جنین توانت تان هما وهدا که آییئے سرجمین هک مھر دئیگ نبوتگ چه تمکین و جنی-مردیا پھریز بکنت. بله هما شرتا که پیسرا هم تمکینی نکرْتگ و آیانی نیاما جنی-مردی رابتهے نبوتگ. (مدنی کانون، ماده ۱۰۸۵)

۲. مُدّتی هک مھر

برے برے بوت کنت که هک مھر مُدّتی ببیت. چو که مردین په اشیا که وتی جنئے هک مھرا ۱۰ سال چه سور و آروسا رند بدنت زَمّهوار بیت. ادا بوت نکنت که جنین وتی هک مھرا چه ۱۰ سالا پیسر بلوئیت.

۳. اندلکدرت یا اندل استائتین هک مھر

بزان هر وهد مردینا په هک مھرئے دئیگا مالی جئوازه بوت، جنئے

هڪ مهرا دنت. ادا جنين ايوڪا هما وهدا وتي هڪ مهرا لوٽت ڪنت ڪه مردينا په هڪ مهري دئيگا مالي توان و جئوازه بيت.

نون اگن جنين اديا بڪنت و بگوشيت ڪه مردينا اے جئوازه هست ڪه آيينه هڪ مهرا بدنت و وتي هڪ مهرا چه مردا بلوٽيت بله مردين په هڪ مهري دئيگا مالي توان و جئوازه انڪار بڪنت و بگوشيت ڪه آيا په جننه هڪ مهري دئيگا مالي توان و جئوازه نيست، گڙا اے هري په ڪنگ مردينه سرا انت ڪه بايد انت دادگاها بڪنتي. بزان مردين ڪه مالي جئوازه انڪار ڪنت و منيت بايد انت مان دادگاها پگا بڪنت ڪه هڪ و دل په هڪ مهري دئيگا آيا مالي توان و جئوازه نيست. اگن چش مبيت گڙا دادگاھنه هڪمه ردا آ په جنينه هڪ مهري دئيگا زمهور بيت.

**اگن چو بيت ڪه مردين بيران بوتگ و جننه
هڪ مهري ندادتگ، بارين په هڪ مهري گورگا
جنينه هڪ گار بيت؟**

انه! هڪ مهر نه تهنا بيران بوتگين مردنه آ دگه دئيناني پئما انت، هاسين دئيناني شمارا انت. بزان ميراس بروڪ بايد انت ائولا جنينه هڪ مهري هسابا بجننت و بدئينتي گڙا بيران بوتگين مردنه آ دگه واما بدئينت. اگن ميراس بروڪ هڪ مهرا مدئينت جنين توانت گون دادهاستنه ٿهينگا وتي هڪ مهرا چه ميراس بروڪان بلوٽيت.

**اگن جنينا پيسر چه وتي مرڪا وتي هڪ مهر نڪپتگ،
بارين آيينه ميراس بروڪ آيينه هڪ مهرا لوٽت
ڪنت؟**

هئو. البت ادا مردينه ميراسنه بهريه ڪساسا چه جنينه هڪ مهرا ڪم

کنگ بیت و مردئیگ بیت و پشت کپتگین، میراس برؤکان دئیگ بیت. بزان هکّمهر هم جنینئے مال و هستیئے بھرے کہ چه آییما مانیت و سجّهین میراس برؤکان آیانی بھرئے کساسا گدّ رسیت.

؟ مسال هبرا جنینئے سور و آروسا ۳۰ سال گوستگ، اگن آوتی هکّمهرا بلوئیت، بارین په هما کساسا هکدار بیت که نکاهئے وهدا گوشتگ بوتگ یا نه؟

سال ۱۳۷۷ آکانونے منگ بوت و مان اے کانونا چو گیشینگ بوت: جنینانی هکّمهر، لوئگئے وهدا بُنجاهی بانکئے شاکسئے ردا بزان روچئے نهرئے هسابا دئیگ بیت و اگن جوؤد بیران بیت و جن وتی هکّمهرا بلوئیت، آیئے هکّمهر بیران بیگئے روچئے نهرئے ردا هساب جنگ و جنینا دئیگ بیت. بزان میراس بروک باید انت بیران بوتگین مردمئے آدگه دئین و وامانی پیما ائولا جنینئے هکّمهرا بدئینت و هرچه چه بیران بوتگین مردمئے مال و هستیا پشت کپت میراس برؤکانی نیاما بھر کنگ بیت. بله اگن هکّمهر ائین مئین بیت (بزان گیشینگین ماله چو که یک هاسین آپارمانے)، گڑا هما، جنینا دئیگ بیت.

؟ بارین مُدتی هکّمهر په درور چه سور و آروسا ۱۰ سال رند، یا هما هکّمهر که اندلکدرت یا اندل استتائت انت، اشانی بارئوا هم هکّمهر روچئے نهرئے ردا هساب جنگ و دئیگ بیت؟

اّه! اگن چه گیشینگین ۱۰ سال رند هکّمهر لوئگ بیت، چه هما وهدا که ۱۰ سال هلاس بوتگ و دئین هائے تھا بدل کنگ بوتگ، روچئے نهرئے ردا گیشینگ بیت، نه چه نکاهئے وهدا. اندلکدرت یا اندل استتائتین

ہک مہرانی بارئو ہم اش کہ وھدے کہ مردینے واک و جئوازہ پگا بوت
ہما گیشیتنگین کساسا دئیگ بیت، مگن اش کہ چہ مردے توان و جئوازا
چنت سال بگوزیت.

بارین مَجّتی و ہدارکی نکاہ دوینانی بارئو چش انت کہ مردین پہ نیکہئے دئیگا زمہوار انت؟

اَنہ! مردین ایوکا مَجّتی نکاہا زمہوار بیت کہ جنینا نیکہ بدنت. بلہ ہدارکی
نکاہا چش نہ انت و مردین زمہوا نہ انت. مگن اش کہ نکاہئے وھدا شرت
و ڈگ ہمے بیت کہ مرد جنینا نیکہ ہم بدنت و ہدارکی نکاہ ہمے بنیاتا
بیت. گڑا ہدارکی نکاہا ہم مردے زمہا انت کہ جنینا نیکہ بدنت.

اگن جنینا وتی ہک مہر پہ جوڈا بکشٹ و چہ اشیا پشومان بوت، آتوانت وتی ہک مہرا پدا بلوٹیت؟

اے جستے پستوا دو بھر هست:

۱. اگن مسال ہبرا جنینا سئون دئیگئے بدلا وتی ہک مہر بکشٹ و اشئے
ردا سئون دئیگ بوتنت، گڑا تان ہما وھدا کہ ادت ہلاس نبوتگ، جنین
توانت چہ وتی ہک مہرے بکشگا ببجیت. بل ترے جنینا وتی ہک مہر
بکشٹ، چہ وتی بکششا ببجیت و چہ وتی جوڈا وتی ہک مہرا بلوٹیت.
بلہ ادتے ہلاس بئیگا رند جنینا اے ہک نیتست کہ چہ وتی بکششا
ببجیت و وتی ہک مہرا بلوٹیت. پمیشکا کانوئے تھا جنینا موکل دئیگ
بوتگ کہ ادتے دئورانا بتوانت چہ ہک مہرے بکشگا ببجیت کہ جوڈا
پہ رجو کنگ و پجیگین زندا پدا امکان بیت.

۲. اگن جنین سئونے بدلا وتی ہک مہرا مکشیت و پجیگین زندے
دئورانا و انچین جاوریآ کہ آھوریا زند گوازیننت و سئون و تلاکے رندا

نه آنت وتی هڪ مهرا بیکشیت و مردینا چه مهرے دئیگا بچینیت و گوڻ وتی جوڏا بگوڻیت که «هڪ مهرے بارنوا منی هچ وامے تیی سرا پر نه انت»، گڑا جنین نتوانت وتی هڪ مهرا بلوٹیت.

اگن جنین و مردینے سور و آروسے نگاه بوتگ و نگاهے وهدا جنینے هڪ مهرا هم گیشینگ بوتگ، بله مردین لوٹیت چه جنی-مردی رابتها پیسر جنینے سئون بدن، بارین ادا جنین په هڪ مهرا هکدار بیت؟

اشیے پستوا باید انت گوڻگ بیت که وهدے سور و آروسے نگاه بوتگ و هما وهدا په جنینا اندملتا بهے حسابا هڪ مهرے گیشینگ بوتگ، چه هما وهدا جنین په هڪ مهرا هکدار بیت و هر وهد جن وتی هڪ مهرا بلوٹیت جوڏ باید انت بدن.

نون اگن نگاه و هڪ مهرے گیشینگ و رند، و چه جنی-مردی رابتها پیسر مردین وتی جنے سئون بدن، گڑا هڪ مهرے نیمے دئیگا جوڏے سرا بیت. (مدنی کانون، ماڏه ۱۰۹۲)

اگن جوڏ نگاهے وهدا یا چه نکاه رند جنے پورهین هڪ مهرا بدن، بله پیسر چه جنی-مردی رابتها سئون دئیگ بدن، گڑا جنین باید انت هڪ مهرے نیمه که آییا دئیگ بوتگ مردینے کرا پر بتزینیت.

جنین چه کجام راهان توانت وتی هڪ مهرا چه مردینا بلوٹیت؟

جنین چه هر کانونی گامگینے زورگا پیسر توانت چه وتی جوڏا بلوٹیت که آییے هڪ مهرا بدن و پمیشکا که وتی لوٹا رسمی حسابا پیش کرت بکنت، باید انت هما گارگسا برئوت که اوڏا نگاه وانگ و درج

کنگ بوتگ و چہ کارگسا بلوٹیت کہ مردینے سرا ڈاھنامہے راہ بدنت و بگوشیت کہ جنینا وتی ہک مھر لوٹتگ. وھدے ڈاھنامہ مردینے دستا سر بوت و مردینا پہ ہک مھرے دئیگا گامگیج زرت، دگہ گامگیجئے زورگ پکار نہ انت و بزانت و جیڑہ سستگ.

بلہ اگن مردینا چہ کارگسے ڈاھنامہے سر بنیگا رند چہ جنینے ہک مھرے دئیگا انکار کرت، جنین چہ دگہ دو کانونی راھا توانت پہ وتی ہک مھرے گرگا گامگیجان بزوریت:

۱. سبتے ادارھا برنوت

رند چہ اشیا کہ کارگسا ڈاھنامہ دات و مردینا ہک مھر ندادت، جنین توانت سبتے ادارھا برنوت و بلوٹیت کہ پہ ہک مھرے گرگا اجراییہے ہکم دئیگ بیت. اجراییہے ہکمے تئیر بئیگا رند، سبتے ادارہ آییآ جوڈے ڈس و نشانے سرا راہ دنت و گون اشیے راہ دئیگا چہ آییآ لوٹیت کہ ۱۰ روچئے تھا اجراییہے ردا امل بکنت، بزانت پہ جنینے ہک مھرے دئیگا گامگیجان بزوریت.

نون ادا دو حالت دیمہ کئیت:

الپ سبتے ادارھے ڈاھ مردینا سر بوتگ و گیشینتگین وھدے تھا ہک مھرا دنت.

ب مردین گیشینتگین وھدے تھا جنینے ہک مھرا نندنت. ادا جنین پدا سبتے ادارھا رنوت، مردینے مال و ہستیے بابتا سر پدی دنت (اگن مردینا مال و ہستیے بیت) و گوشیت کہ آییآ چہ چہ ہست و لوٹیت کہ آییے ہک مھرے کساسا چہ مردینے مال و ہستیا دارگ بیت.

اگن مردینا مال و ہستیے مہیت بلہ آییآ ماھانگین مُز و ماجبے بیت گڑا سبتے ادارہ آییے کارئے جاگھئے سرا کاگدے راہ دنت و ہکم کنت کہ آییے ماجبے سے یک یا چار یک ہر ماھا چہ آییے ماجبا زورگ بیت و جنینا دئیگ بیت.

اگن جنینا ایید مردین په دگه کسینے لاپ دئیگ و هرچ و درچان هم زمهوار ببیت، آیینے ماجبئے سئے یک زورگ ببیت. بله اگن آ په دگه کسینے لاپ دئیگ و هرچ و درچان هم زمهوار ببیت گڑا مردینے ماجبئے چار یک زورگ و جنینا هک مهرنے هسابا دئیگ ببیت. اے هکم سجهین و امدار و تلبکارانی بارنوا اجرا ببیت و ایوکا گون جنینے هک مهرنے لوئگا بندوک نه انت.

پدا هم اگن همے گمان ببیت که بلکین مردین چه ملکا بتچیت، جنین توانت اشیا بلوئیت که آ چه ملکا در کپت مکت.

بارین بوت کنت جنین گون سبتے ادارهنے رنوگ و اجرایهئے تئیار بنیگ و مردینے مال و مدینے دارگوتی سرجمین هک مهرا بگیب؟

اگن هک مهرا ۱۱۰ بهار آزادی سگهنے کساسا یا چه اشیا گیشتر ببیت، آ گون سبتے ادارهنے رنوگ و اجرایهئے تئیار بنیگا ایوکا تان ۱۱۰ سگهنے کساسا یا اشینے ارزشے کدا لوئت کنت.

۱۱۰ بهار آزادی سگه یا اشینے ارزشے کساسا گیش چش انت که مردینے جنوازه اشینے اجرائے شرت و دک انت. بزان تان ۱۱۰ سگها یا اشینے ارزشے کساسا هک مهرا، اندمئالبه انت و بوت کنت که هم چه دادگاهنے راها و هم چه سبتے ادارهنے راها لوئگ ببیت. بله چه ۱۱۰ سگها یا اشینے ارزشے کساسا گیش اندل استتانه انت.

انچش که چه اندل استتانهین هک مهرنے ناما جاه کئیت، اشینے دئیگ هما وهدا بوت کنت که مردینا په اشینے دئیگا توان و جنوازه ببیت. بزان اگن مردینے مال و هستی ۱۱۰ سگها گیش یا اشینے ارزشے کساسا پُر کرت بکنت گڑا بوت کنت که گیشین سگهانی سرا هم چه سبتے اجرائے راها

گامگیچ زورگ ببت و مردینئے مال و مدیئے بھرے دارگ بیت. (کھولئے
 پلامزینئے کانون، مادہ ۲۲، مسنوب ۱۳۹۱)

اگن مردینا انچین جنوازھے مبيت که ۱۱۰ بهار آزادی سگھا گیش یا اشینئے
 ارزشئے کساسا چه آیینئے مال و مدیا دارگ بیت، جنین باید انت دادگاہا
 برئوت و چه دادگاہا بلوئیت و دادگاہا سریدی بدنت که آیینئے مردا کجام
 مال و مدی هست انت. بله اگن مردین گون «آسر و هرچئے» ادیا چہ
 دادگاہا ائسارئے حکما بگیبت که تان هما وهدا که آینا مالے دست نکپتگ
 و انچین مالی واک و توانے نبوتگی که اندل استائھین هک مھرا بدنت، اشینئے
 دئیگئے ڈبہ چه آیینئے سرا دور کنگ بیت.

۲. دادگاہا برئوت

دگہ یک راھے که جنین توانت وتی هک مھرا بگیبت اش انت که
 «کھولئے دادگاہا» برئوت. جنین په وتی هک مھرئے لوئگا دادھاستے
 تئیار بکنت و کھولئے دادگاہا پیش بکنت. وهدئے گیشینگا رند، دادگاہ
 آیینئے جوڈا لوئائیت و اگن په دادگاہا پگا بیت که جنینئے هک مھر
 اندلمتالبه انت و تان اے وهدی آینا دئیگ نبوتگ، گون هکمینئے دئیگا
 مردینا په هک مھرئے دئیگا مهکوم کنت.

رند چه اشیا که هکم دئیگ بوت و مردینا آیینئے سرا ایرازگیرئے نکرت یا
 که رند چه آیینئے ایرازگیریا دوارچاریئے وهدا هکم مئگ بوت و پگا، جنین
 توانت مردینئے مال و مدیانی بارئوا دادگاہا سریدی بدنت و چه دادگاہا
 بلوئیت که اجراییئے هکما بدنت. اے پئیمما اجراییئے هکم دئیگ بیت و
 مردینا اشینئے بابتا هال دئیگ بیت. گڑا اجرائے بابتا هما کاردرچ که آیینئے
 بارئوا پیسرا گوشگ بوت، دیمما کثیت بزان گون اجرایی گامگیچ و سبتئے
 ادارھا رئوگئے بندوکین گاما.

اگن مردین ہک مہرا مدنٹ پہ آیا بندی جاہئے سزائے بڑگ بیت؟

ہک مہرئے ندئیگئے سرا بندی جاہئے سزائے بڑگا چار شرت ہست:

۱. ہک مہر اندلمتالہہ ببیت.
۲. اگن ہک مہر بہار آزادیئے سگہ انت، ایوکا تان ۱۱۰ سگہئے کساسا بندی جاہئے سزائے بڑگ بوت کنت. اگن ہک مہر گئیر چہ بہار آزادیئے سگہا ببیت، ایوکا تان ۱۱۰ سگہئے کیمتئے کساسا بندی جاہئے سزائے بڑگ بوت کنت.
۳. مردینا پہ ہک مہرئے دئیگا مالی توان و جئوازه ببیت.
۴. مردین ائسارئے ہکما پیش مکنٹ.

گوں اے شرتانی پورہ بئیگا جنین توانت دادسرایا برئوت و مردینئے دزگیر کنگئے ہکما بگپت. انچش ہم بوت کنت کہ ہک مہر کستئے سرا دئیگ بیت و اگن چش ببیت و مردین ہک مہرئے کستان مدنٹ، جنین توانت آییئے دزگیر کنگئے ہکما بگپت.

انچش کہ پیسرا گوشگ بوت چہ ۱۱۰ آ گیشین سگہ یا چہ ۱۱۰ سگہئے ہمسانا گیش، اندل استتائہین ہک مہر زانگ بیت و چہ اشیا بندی جاہئے سزا یا ائسار بوت نکنت.

بارین چہ سور و آروئسئے اگدا رند جنین توانت، چہ تمکین و جنی - مردی رابتہا پھریز بکنٹ؟

جنین تان ہما وهدا کہ وتی ہک مہری نکپتگ توانت چہ جنی-مردی رابتہا پھریز بکنٹ و آییئے جوڈ نتوانت آییہا پہ تمکین کنگا زور بکنٹ.

(مدنی کانون، ماڈہ ۱۰۸۵)

سور و آروسا رند پڄيگين زندئے اموراتاني ادارہ کنگ جن و جوڈئے همراهيا بيت؟

انہ! ہما نگاہئے ردا کہ مدنی کانونا کھولئے سرا بوتگ و کھول چو کہ گل و ادراہے زانتگ، کھولئے مستری مردینا دئیگ بوتگ. اے پئیما پڄيگين زند کہ گون دو ارادھا بزان جن و جوڈئيگا جوڑ بوتگ، اشيئے اموراتاني ادارہ کنگ ایوکا یک ارادھیا بزان مردینيگا سپردہ کنگ بوتگ. مدنی کانونا پہ جینیا هچ کردے پڄيگين زندئے اموراتاني ادارہ کنگا گيشينگ نبوتگ و کھولئے مستری بزان یک انچين گليئے مستری کہ گون دو مردمئے هورين ارادھا جوڑ بيت مردینا دئیگ بوتگ. (مدنی کانون، مادہ ۱۱۰۵)

هبسئے هكئے مانا چه انت؟

«هبسئے هك» جينئے هكئے. اے ڈئولا کہ جينيا هك هست کہ چه هك مھرئے گرگا پيسر گون وتی جوڈا جنی-مردی مکت. بله هما شرنا کہ اشانی نیاما پيسرا جنی-مردی نبوتگ.

بارين ایوکا نشتگين جنين چکا هك هست کہ چه وتی هك مھرئے گرگا پيسر چه تمکينا پھريز بکت و گون مردینا جنی-مردی مکت، یا کہ دگه هر جينيا اے هك هست؟

هر جينئے کہ گون مردینيا آيئے سور و آروسئے نکاه بيت، آيا هك هست تان هما وهدا کہ وتی هك مھری نگپتگ، چه پڄيگين لوگ بزان جوڈئے لوگئے رنوگا و پڄيگين زندئے بندات کنگ و هاس چه تمکين و جنی-مردیئے بندات کنگا پھريز بکت. اے هك ایوکا نشتگين جنين چگانی نه انت و گئير نشتگين جنگان هم اے هك هست. اے هكئے کار بندگئے مانا تمکين

کنگ نہ انت پمیشکا اے سئوب نیت کہ جنینے نپکھے ہک گار بیت۔
 البت اگن جنینا تتنا یک رندے تمکین کرتگ و گوں وتی مردینا جنی۔
 مردی ای کرتگ، آ نتوانت اے ہگا کار بندیت، بزان: اے ہک ایوکا پہ ہما
 جنینا انت کہ سور و آروستے نکاھا رند گوں وتی جوڈا ہچ پئیمین جنی۔
 مردیے نبونگی۔ (مدنی کانون، مادہ ۱۰۸۵)

**بارین جنین مجبور انت ہما لوگا بندیت کہ آئیے
 لوگواچھا تئیار کر تگ، ترے شہر یا ملکے دور ترین
 و گساترین کُندا بیت؟**

لوگ و پجیگین زندے جاگھے تئیار کنگ چہ نپکھا بھرے و جوڈے سرا
 انت کہ نپکھا در بگیجیت و بدنت. تہ گڑا لوگے تئیار کنگ چہ جوڈے
 زمہان یگے و ہما لوگے تھا کہ جوڈا گیشینگے جنے نندگ و اے
 بابتا چہ مردینا پرمانبرداری کنگ تمکینے یک بھرے. تہ گڑا جنین باید
 انت ہما لوگا کہ آئیے جوڈا تئیار کرتگ بندیت تانکہ آییہا «ناشزھین
 جنینے» ہکم دئیگ مبیٹ.

بلہ پجیگین لوگے گیشینگے ہک کہ مردینا دئیگ بوتگ اشیے مانا
 اے نہ انت کہ ہر جاہ کہ مردینے دلا لوٹ لوگے بزوریت ترے ملکے
 دورترین و گساترین کُندا. یا کہ آییہا شُرین مالی جئواڑھے بیت کہ الکاپین
 جاگھیا لوگے بزوریت، بلہ چو مکت و شہرے گنرین جاگھا یا کہ گساترین
 جاگھا لوگے بزوریت و جنینا پہ نندگا مجبور بکنت. بلہ پمیشکا کہ لوگے
 تئیار کنگ چہ نپکھا بھرے و جوڈے سرا انت، جنینے نپکہ باید انت آئیے
 جاورھالے ردا بیت و پہ جنینا آسودگی بیاریت. انچش ہم مردینا ہک
 نیست کہ جنینا پہ اشیا مجبور بکنت کہ ہما لوگا بندیت کہ آئیے پت و
 مات یا آئیے دگہ ہر سیاد و وارے اوڈا نشتگ.

بل ترے لوگئے تیار کنگئے ہک مردینا گون انت، بلہ وھدے مردین اے
ہگا کار بندیت نباید انت چہ اشیا ناجاہین پائنگ بزوریت. (مدنی کانون،

مادہ ۱۱۱۴)

بارین بوت کنت کہ جن و جوڈ گون یکدومیئے منگا پجیگین لوگا بگیشینت؟

هئو. بل ترے کانونے ردا جنین باید انت ہما لوگا بندیت کہ آیئے جوڈ
گیشینتی، بلہ اشیئے مانا اے نہ انت کہ جنین و مردین گون یکدومیا شئور
و سلاہ مکننت کہ پجیگین لوگئے گیشینگ گون دوینانی منگا بییت یا کہ
اے اھتیار جنینا دئیگ بییت.

تہ گڑا جنین توانت نکاھئے وھدا ڈک بگیت کہ پجیگین لوگئے گیشینگئے
ہک آییا دئیگ بییت و انچش ہم جن و جوڈ توانت اشیا ہمنت کہ
پجیگین لوگئے گیشینگ گون دوینانی منگا بییت. (مدنی کانون، مادہ ۱۱۱۶)

بارین ایوکا جن و جوڈئے شرت و منشتانی درج کنگ مان اگدنامہا بس انت؟

لھتین جاھان چو کہ: پاسپوٹ گرگئے ہک، چہ ملکا در کپگئے ہک، گون
جنا سئون و تلاکئے ہک، و اش کہ اگن جن و جوڈ جتا بوتنت چہ چگئے
ھپت سالگیا رند و تتنا اگن مات پدا سور و آروس بکنت، چگئے سرپرستیئے
ہک، گون ماتا بییت. ایوکا اگدنامہئے تھا اے ہک و منشتانی درج کنگ بس
نہ انت و بوت کنت کہ اناگتا مردین اے منشتان پادمال بکنت.

تہ گڑا پمیشکا کہ اے منشتانی کاربڑی و اجرائے بابتا، دلجمیے بییت و چو
بییت کہ جوڈ جنین ہلاپین کانونی پرکاریان پہ وتی نپ و سیٹا کار بندیت،
لازم انت کہ رسمی اسنادانی سبت کنگئے کارگسیا جوڈ وکالتنامہے بدنت و

چہ اشیئے راہا اے سَجھینِ هکّ و اهتیارانی پَجیا وکیلے دارگئے هکّ هم جنینا دئیگ بییت (چوّ که رسمی وکیل و دادگستریئے وکیلے دارگئے هکّ). انچش هم لازمِ انت که اے وکالتنامها وکیلے در کنگئے هکّ هم چہ مردینا گرگ بییت تانکه رندا گوّن وکیلے در کنگا اشیا بے ارزش کرت مکت یا که به جنینے پاتراپ دئیگا اشیا ائوزاریئے هسابا کار مبندیت.

بارینِ په وتی سئونانی گرگا لازمِ انت که جنینِ وتی هکامهرا بکشیت؟

اَنه! جنینِ په اشیا مجبور نه انت. آ توانت وکالتنامھے بدنت و گوّن وتی هکّمهرئے، اجرئلمسلئے، وکیلے و مان تتوکیلا وکیلے کانونی هگّانی پهازگا سئونان بگپت بله هما شرتا که وکالتنامھے تھا سَجھینِ چیزِ هورتجاریا رد و بند دئیگ بینت و په اجرا و سرجم کنگا سَجھینِ المی هکّ و اهتیار جنینا دئیگ بینت. اے وکالتنامه باید انت گوّن دادگستریئے وکیلے شئور و سلاها ٹهینگ بییت.

بارینِ جنینِ توانت گوّن زهر گرگ یا هر نیمونیا پجیگین لوگا یله بکنت و دگه جاکهیا برئوت؟

مدنی کانوئے رهبندانی ردا جنینِ نتوانت وتی و وتی جوڈئے پجیگین لوگا بے «شرینِ دلیل و نیمونے» یله بکنت. مدنی کانوئے ردا شرینِ دلیل و نیمونِ اش انت که جنینے جان، ننگ یا اژت هترئے تھا بینت. ته گڑا اگن پجیگین لوگئے گیشینگئے سرا جن و جوڈئے نیاما منشته نبوتگ یا که لوگئے گیشینگئے اهتیار جنینا دئیگ نبوتگ بله مردینے روهی، دماگی، رپتاری، کرداری و گپتاری جاورهال چوّ بییت که جنینِ ادیا بکنت که آ چه اشیا تُرسیت که گوّن مردینا هما لوگئے تھا که آییما گیشینتگ زند بگواژینیت و

آیسا ترس انت کہ مردین ازیت و آزاری بکنت. گڑا گون کازیئے شئورا جنینَ
توانت چه اشیا کہ پچیگین لوگا بنندیت پھریز بکنت.

یا اش کہ لوگئے وزیت و جاورئے سئوبا جنینا تُرس بیت کہ آیئے اُرت
و شرپ ہترا بکپیت. پہ درور مردینا لوگئے تھا انچین جاورے جوڑیتنگ
کہ اودا درامد و مجرمین مردین گون جنسی آزار دئیوکین ہبر و سلوکان
شپ و روچ جلگا انت.

گون ہمے نیمونان جنینَ توانت پچیگین لوگا یلہ بکنت، بلہ باید انت
دادگاھا مئینیت کہ آییا اے ترس ہست و راستینے.

وہدے دادگاھئے کازی ہم مئینگ بوت کہ جن و جوڈئے بئینگ مان یک
لوگیا سئوب بیت کہ جنینا جسمی تاوان و اُرت و شرپئے تاوان رسیت، آہکم
کنت کہ تان ہما وهدا کہ مہاکمہ ہلاس بوتگ و ہکمے دئیگ نبوتگ
جنین انچین جاگھیا بجلیت کہ مردینا نگیشیتنگ و وت ہم اودا جلگا نہ انت.
ادا دادگاھئے کوشت ہمے بیت کہ گون دوین نیمگئے مردمانی رزایا بزان
جن و جوڈئے رزایا، جنینئے جلگئے جاگھا بگیشیت.

بلہ اگن جن و جوڈ جیڑھئے سرا تپاک منبت، گڑا دادگاھ گون آیانی نژیگین
مردمانی مئینگا پہ جنینا جلگئے جاگھے گیشیت.

اگن جنینا نژیگین سیاد و وارے مپیت کہ بلوئیت آییا وتی لوگا بداریت،
گڑا دادگاھئے کازی وت یک جاگھیا پہ جنینئے جلگا گچین کنت تانکہ جنین
هدارُکیا و تان ہکمئے دئیگئے وهدا و مہاکمہئے ہلاس بئینگا چه وتی جوڈا
دور اودا بجلیت. (مدنی کانون، مادہ ۱۱۱۶)

لہتین یورپی ملکان چو کہ ناروئیا، لہتین جاگہ گیشینگ بوتگ و آیان
«نگیگیئے بُنجاہ» گوشنت. اے جاگھان ہما جنین و مردین جنت کہ ازتراری
جاوران انت و پہ وتی ایمنیئے ہاترا مجبور انت چه وتی آزر دئیوکین جوڈ
یا جنا دور بنبت. اے بُنجانہنی جاھا ایوکا پلیس و ہما مردمان زاننت کہ

انچین آزار دیستگین جنین و مردینان اودا جلینت و پہ آدگہ مردمان پھک
چیراندیم آنت و کس اے جاگهان نزانن.

نپکہ چے و اشیا کجام چیز مان آنت؟

نپکہ چہ مُجّتی نکاهئے آسران یگے. نپکہ سَجّہین ہرچ و درچ آنت کہ پہ زندئے
زلورتانی پورہ کنگا المی آنت. بزنان لؤگ، گُد، وراک، لؤگے سامان، دارو و درمان
و بہداشت، سپر و دگہ ہر چیزے کہ پہ جن و جودئے پجیگین زندا المی آنت
و مردینئے سرا آنت کہ اشان جنینئے جاورہائے ردا پورہ بکنت.

چہ مُجّتی نکاھا رند نپکہ مردینئے سرا بیت. پمیشکا نکاھئے مُجّتی بئیگئے
سرا زور دئیگ بیت کہ ہدارکی نکاھا، جنینئے نپکہ مردینئے سرا نہ آنت.
جنینئے جاورہائے ردا نپکھئے مانا اش آنت کہ تتنا آگن یک جنینے کھولئے
تھا مزن بوتگ کہ پہ وتی کاران آییآ کارندہ بوتگ، یا کہ آییئے جسمانی
جاورہال انچش آنت کہ پہ وتی روچ روزینی کاران آییآ ہزمتکارئے زلورت
آنت؛ انچین وھدان کارندھئے دارگ ہم چہ جنینئے نپکھا بھرے زانگ بیت.

(مدنی کانون، مادّہ ۱۱۰۶ و ۱۱۰۷)

اے ہبر کہ جنینئے نپکہ باید آنت آییئے جاورہائے ردا ببیت، اشیئے مانا اے
نہ آنت کہ آگن ہستؤمندین مردے گون نیزگار و گریبین جنینیا سور و آروس
بکنت، و وھدے لؤٹیت آییئے نپکھا بدنت آییئے کھولئے مالی جاورہالا
بچاریت و بل ترے آییآ مالی جنوازه ہست بلہ جنینا مالی ہسابا تنگ بکنت.

بارین ہر ہالا و ہر جاوریا جنینئے نپکہ مردینئے سرا آنت؟

پیسرا باید آنت پگا بکنین کہ چہ «ہر ہال و جاورا» مکسد چے آنت؟ آگن
مکسد اش آنت کہ جنین ہم کارا ببیت و آییئے کُ و ماچب چہ مردینا
گیشتر ہم ببیت، انگت ہم جنینئے نپکہ مردینئے سرا آنت؟ اشیئے پسٹوا

باید انت گوشگ بیت: هئو جنین گون وتی مال و هستیا هرچه بلوئیت و
 آلمی بزانت کرت کنت و مجبور نه انت که وتی مال و هستیا مردینا بدنت
 یا که جن و جودئے پچیگین زندا کارمرزی بکنت. (مدنی کانون، مادہ ۱۱۱۸)
 بله پمیشکا که جنینا نپکه برسیت، بوت کنت چنت حالت دینا بیئیت:

الپ) چه مَجْتی نکاها رند، جن و جودئے نیاما هج جنی-مردی رابتهے
 نوتگ و په تمکینا جنینے شرت همهے بیت که آیینے هک مهر سرجمیا
 دئیگ بیت. انچین وهدان جنینے نپکه گون تمکینا بندوک نه انت و
 مردینے سرا انت که جنینے نپکها بدنت.

ب) اگن جن و جودئے نیاما جنی-مردی رابتهے بوتگ-ترے یک رندا-
 و تنتنا انچین جاوریا که جن و جود انگت پچیگین لوگا نشتگ انت،
 جنینے نپکه مردینے سرا انت. بله ادا هما شرتا جنین په نپکها هکدار
 بیت که چه مردینا هاسین تمکین بکنت و اگن پگا بوت که جنینا
 تمکین نکرگت و په تمکین ننگا آییاروا و شرین دلیل و نیمونے نوتگ،
 جنین چه نپکھے هگا زبهر بیت. مگن اش که جنین پگا بکنت که
 تمکین ننگا دلیلے هست که گون مردینا بندوک انت.

یهدرور اگن مردینا وپت و وابی همک گیرین نادراهیے بیت و پمیشکا که
 جن آنادراهی دچار مکبیت چه کاندمنے کارمرز کنگا پهریز بکنت، ادا جنین توانت
 چه وپت و وابا پهریز بکنت. اگن چش بیت جنینے تمکین کنگ و گون مردینا چه
 وپت و وابا پهریز کنگ په همه هاترا که جنینا مردینے نادراهی مکبیت، اے سئوب
 بیت که آیینے نپکھے هک گار بیت. (مدنی کانون، مادہ ۱۱۲۷)

انچش هم بے شرین نیمونیا پچیگین لوگنے یله کنگ سئوب بیت که په
 نپکھے گرگا جنینے هک گار بیت. بله اگن انچین وزیت و جاورے بیت
 که یک لوگیا گون وتی جودا جنینے بیگ سئوب بیت که آییاسمی و
 مالی و ازتے تاوان برسیت، ادا جنین توانت لوگا یله بکنت و چه نپکھے هگا

ہم زبھر مہیت، چیا کہ انچین جاوریآ لوگئے یلہ کنگئے مانا تمکین نکنگ نہ انت۔ (مدنی کانون، مادہ ۱۱۱۵)

یہ درور اگن مردینا وتی لوگ بیننگیئے بُنجاہے کرتگ یا کہ آیینے لوگئے تہا نشہئے منواد بہا بیت، جنین توانت آ لوگا مداریت۔

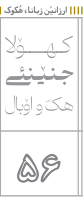
پ) اگن مردینے وتی جنئے سئونان بدنت بلہ انچو بیت کہ رجو کنگ بوت بکنت و سئون و تلاکئے سئوب جنینئے تمکین نکنگ مہیت، اڈتے رچان ہم جنین پہ اڈتے رچانی نیکھا ہکدار انت۔ انچین سئون و تلاکانی و ہدا جنینئے ہک پہ اڈتے رچانی نیکھا گار نبیت۔ انچش ہم اگن جنینئے لاپ پڑئے و ہدا سئون و تلاک بکنت، تنتنا اگن سئون و تلاک انچو مہیت کہ رجو کنگ بوت بکنت و تلاک بائن بیت، تان چک مات بیگئے و ہدا جنینئے نیکہ مردینئے سرا انت۔ (مدنی کانون، مادہ ۱۱۰۹)

**اگن مردین جنینئے نیکھا مدنت، جنین پہ آیینے
زمہوار کنگا کجام گامگیجان زرت کنت؟**

نیکھا انوگین روچ (بزان انوگین ماہ) و گوستگین روچ حساب آرگ بنت۔ بزان جنین ہم انوگین و ہدئے نیکھا لوٹت کنت و ہم گوستگین روچ و ماہانی نداتگین نیکھا لوٹت کنت۔

بلکین جنین بلوٹیت کہ ائوکا وتی انوگین ماہئے نیکھا بگیپت یا بلکین بلوٹیت وتی گوستگین روچ و ماہانی نیکھا بگیپت، گڑا ہر یکنئے گرگا جتاین راہ و رہبند ہست۔ بزان:

الپ) اگن جنین بلوٹیت پہ وتی انوگین ماہئے نیکھا گامگیجان بزوریت، آ توانت «ترک اپناکے» بابتا ارزیے تئیرا بکنت، اشیا دادسرایا بدنت و چہ کئیپری راہا اے کارا بکنت۔ گڑا آیینے جوڈ چہ دادسرائے راہا لوٹاننگ

بیت و ترکِ انپاکے بہتاما آیا سر پدِ کننت. مردین باید انت اے بابتا وتی دیمپانیا بکنت و بہتاما چہ وتی سرا بٹگلینیت. اگن آ متوانت پہ ترکِ انپاکا دلیلے پیش بکنت، بندیجاہئے سزائے حکم پہ آیا دئیگ بیت. اسلامی سزائے کانونا ترکِ انپاک جرمے زانگ بوتگ و پہ آیا بندیجاہئے سزا گیشینگ بوتگ. (کھولئے پلامرزیے کانون، مادہ ۲۲، مسؤب ۱۳۹۱)

(ب) اگن جنین گوستگین روچ و ماہانی نپکھا بلوٹیت، گون دادہاسیئے ٹھینگ و ہکوکی دادگاھا اشیئے پیش کنگا توانت وتی گوستگین ماہ و روچانی نپکھا بلوٹیت. ادا ہم دادگاھ رسیدگیئے وھدا گیشینگ و مردینا پہ رسیدگی و مہاکمہئے منندا لوٹانیت. اگن مردینا کہ ترکِ انپاک کرتگ پہ وتی اے کارا شریں دلیلے نیاورت، آپہ اشیا مہکوم بیت کہ جنینے گوستگین نپکھا بدنت و اگن جنین دادرسیئے تاوانانی پُر کنگ و دادرسیئے آدگہ ہرچ و درچانی دئیگا بلوٹیت مردینے سرا بیت کہ ایید چہ گوستگین ماہ و روچانی نپکھا دادرسیئے تاوانان ہم پُر بکنت و ہرچ و درچان بدنت. (مدنی کانون، مادہ ۱۱۱۱)

اگن نپکھے دئیگئے سرا مردین مہکوم بوت و انگت جنینے نپکھی ندات، اے رندا جنین توانت دادگاھا برئوت و وتی سٹوانی گرگئے دزبندیا بکنت. انچش ہم اگن مردین بیروزگاری و نیزگاریئے سٹوبا نپکھے دئیگا ناتوان بیبت، جنین توانت وتی سٹوانی گرگئے دزبندیا بکنت. (مدنی کانون، مادہ ۱۱۲۹)

**اگن چہ سور و آروسا پینسر جنینے کارا بیبت،
مردین توانت چہ سور و آروسا رند آیا چہ کار کنگا
مکن بکنت؟**

بل ترے کانونے ردا جوڈ توانت جنا چہ کار کنگا مان انچین کارزند و پیواریا مکن بکنت کہ کھولئے نپے ہلاپا بیبت یا کہ آیئے یا جنئے اڑتا تاوان

بدنت، بلہ پہ اشیا کہ مردین وتی جنا چہ کار کنگا مکن بکنت مان کانونا
لہتین شرت گیٹینگ بوتگ:

۱. مردین باید انت پکا بکنت کہ ہما کارزند یا کار و روزگار کہ جنین آییہ
گلایش انت، آ کھولتے نپتے ہلاپا انت.

۲. اگن سور و آروسے نکاہئے و ہدا جنین کاریا گلایش بیت و مردین
ہم اے بارنوا سہیگ بیت و گوں ہمے زانتا کہ جنین آکارا گلایش انت
گوں آییہ سور و آروس بکنت. ادا مردین نتوانت ادیا بکنت کہ ہما کار یا
کارزند کہ جنین آییہ گلایش انت کھولتے نپتے ہلاپا انت و آییے اڑتا
تاوان دنت و گوں اے ادیاپا جنینا چہ ہما کارا مکن بکنت کہ مان آییہ
گلایش بوتگ. (مدنی کانون، مادہ ۱۱۱۷)

اشیا ایپد پمیشکا کہ کانون ساچا کھولتے نپ و جنینتے اڑت ہم چارتگ،
اگن مردین انچین کار یا کارزندیا گلایش بیت کہ کھولتے نپتے ہلاپا بیت و
آییے اڑتا تاوان بدنت، جنین توانت وتی جوڈا چہ آییہ مکن بکنت.

یہ درور اگن سور و آروسے اگڈے درگتا مردین وائینوکے بوتگ و چہ
سور و آروسا رند کارنشت بوتگ و بلوٹیت کار و روزگارئے ہسابا نارنواپن دارو و
درمانانی بہا کنگا گلایش بیت؛ ادا جنین گوں اشبے چارگا کہ چہ داروجاھا ڈن و
دارو ساچنے نزارتا ڈن دارو و درمانے بہا کنگ کانونے ہلاپا انت و انچش ہم
راجمانی و کھولی اڑتے ہلاپا انت، توانت وتی مردا چہ اے کارا مکن بکنت.
(کھولتے پلامریئے کانون، مادہ ۱۸)

**بارین جنینتے زمہ و ڈبیا انت کہ وتی جوڈتے لوگا
جہیزی ببارت؟**

انہ! چہ نپکھئے بہران یگے لوگ و لوگئے سامان و گڈ و پُچ انت کہ مردینتے
زمہا انت و بہرے چہ نپکھا ہساب آرگ بیت. تہ گڑا ہما جنین یا جنک
کہ جوڈتے لوگا رتوت، ہچ پٹیمہ آییے سرا نہ انت کہ وتی جوڈتے لوگا

گوڻ وٽ جهيڙي ببارت. کانوڻي ردا، لوڳئي سامان و ازباباني تتيار ڪنگ چه مردپڻي زمه و دُبهان انت. بله جوڏئي لوڳا جهيڙي آرگئي مڪسد اش انت كه په نوڪين پڇيگين اموراتاني رد و بندينگا مردپنا ڪمڪ و مدتي بيت و جنين رزاڪاريئي هسابا گوڻ وٽ جهيڙي ڪاريت. مئي راجمانا ڏٺولي نه ڏٺولي اے چيڙيڪ دوڏي بوتگ و هر كهولي وتي مالي جاورھائے ردا گوڻ جهيڙي تتيار ڪنگ و دئيگا هم جنگ و زامانا ڪمڪ ڪنت و هم جن و جوڏي پڇيگين زندئي جوڙينگئي سرا چه آيان وتي پلامرزيا درشان ڪنت؛ بله اسلا جنگ يا آبيئي كهولي سرا په جهيڙي آرگا هچ پئيمين زمه و دُبهه نيتست. اجبتين هبر اش انت كه تئتنا نوڪ پيدا بوتگين نئڪئي ساماناني تتيار ڪنگ هم دوڏيئي هسابا چه جنگئي كهولي نيمگا بيت (چو كه گوانزگ، تهت و نپاد، لهتين لسيوڪ و تان يك سائے امرا نئڪئي گد و پُجاني تتيار ڪنگ).

هالانڪه نئڪئي سامان و آبيئي سمبالگئي سامان، و نئڪئي وراڪ و پوڻاڪ نئڪئي نپكهئي بهري انت و پئي سرا انت كه اشان تتيار بڪنت.

؟ ولايتي مانا جي انت؟ باري پت و مات دوپنان وتي چڪاني سرا ولايت هست؟

چڪئي سرا سرپرستي هڪ و ڪسائين چڪئي مالي اموراتاني گيشينگا «ولايت» گوشنت.

پميشڪا كه مدني کانوڻي ردا ايوکا پتا و پتي پيرڪا چڪاني سرا ولايت هست، مات كه نه ماها لاپڙيئي درد و دوران سگيت و چه وتي هونا آيا وارييت و چه چڪئي پيدا بئيگا رند گوڻ وتي جسم و جانئي شيرگا چڪان روڊپيت، مدني ڪانونا جن و جوڏي پڇيگين چڪاني سرا په آيا هچ پئيمين ولايتي گيشينگ نبوتگ. پميشڪا مات توانت په وتي ڪسائين چڪا گرلُهسنهيئ اڪنوڻي په زرئي مچ ڪنگا پچ بڪنت بله آيا اے هڪ نيتست كه چه آ اڪنوڻي زران بزوريت! بله

پتا انچین ہگے ہست و آتوانت چہ وتی چگئے اکئونتا زرّ بکشیت. اجبتین ہبر
 ایش انت کہ تتنا ہما مردم کہ چہ پتے نیمگا یا چہ پتی پیرکے نیمگا گیشینگ
 بیت، آییسا اے ہک ہست کہ کسانین چگئے سرا ولایت بکنت، بلہ ماتا انچین
 ہگے نیست. (مدنی کانون مادہ ۱۱۸۰ و ۱۱۸۱)

ہزانتے مانا چہ انت؟

جن و جودے پجیگین چگانی سمبالگ و ہیالداریا «ہزانت» گوشنت. ہزانت
 ہم پتے و ماتے ہگے و ہم آیانی سرا زمہ و ڈُبھے. پت و مات نتوانت
 چہ اشیا انکار بکنت و چہ ہزانتے ہگا یا وتی کؤدکانی سرا ہزانتے زمہ
 و ڈُبھا پھریز بکنت.

اگن پت و مات لہتین دلپانی ہاترا چہ یکدگرا بگیشنت، تان ہپت سائے
 اُمرچگانی ہزانت گون ماتا انت. مگن ایش کہ مات پیسر چہ اشیا کہ
 چک ہپت سائے اُمر سر بنت سور و آروس بکنت. اگن مات سور و آروس
 بکنت و آییسے نوکین جودا پہ جنینے چگانی دارگا لازمین شرائت ہم بیت
 و بلوٹیت آیان وتی کرا ہداریت و گون آیان شریں سلوک بکنت، بلہ ہر
 ہالا چگانی ہزانت چہ ماتا گرگ بیت و چک پتا دئیگ بنت. بل ترے پت
 نوکین سور و آروسے بکنت و آییسے نوکین جن پہ چگانی دارگا تیار میت
 یا کہ پتے جند ہم پہ آیانی دارگا تیار میت یا کہ تتنا یک چیزے چو
 کہ نشہنے ہیالداری سئوب بیت کہ آییسا پہ چگانی دارگا لہکی میت.

یہ درور مہبوبہ و ہسن کہ آیان جنک و بچکے ہست و بکینے اُمر سنے
 سال و آدگرے اُمر پنج سال انت چہ یکدگرا گیشنت و جتا بنت. چہ سونانی کپگا و
 بد دوین چگانی ہزانت مہبوبہا دئیگ بیت.

ہسن چہ سونانی کپگا رند دمانا گون مہریا سور و آروس کنت. مہری وائینوکے
 و آییسا ۱۵ سالگین جنین چکے ہست کہ دادگاہنے حکمنے سرا آییسے ہزانت مہریا

دئیگ بوتگ، چہ سئون و تالاکاشش ماہ گوزیت و مہبوبہ گون آلی نامین مردیا سور و آروسی کنت کہ چگانی داکترے و گون مہبوبہئے چکان مہربان انت.

مہری، بزان ہسنے جن پہ ہسن و مہبوبہئے پجیگین چگانی دارگا تئیار نہ انت. گزرانکی حسابا ہم ہسنا پہ سئے چگئے دارگا جوازہ نیست. بلہ کانوئے ردا چہ مہبوبہئے دومی سور و آروسا رند چگانی ہزانت چہ مہبوبہا گرگ بوتگ و ہسنا دئیگ بوتگ کہ نہ آوت پہ وتی چگانی دارگا تئیار انت و نہ آیئے نوکین جن. (مدنی کانون، ماڈہ ۱۱۷۰)

بارین مات یا پت توات چہ وتی چگانی ہزانتا پھریز بکت؟

اگن چہ پت و ماتا یگے دادگاہئے حکمئے سرا پہ چگئے ہزانت و دارگا زمہوار بیت بلہ چہ دادگاہئے حکمئے کاربزی و اجرایا پھریز بکت و چگئے اگدھا مزوریت یا اشیئے دیمہ بداریت یا کہ چگئے پر ترینگا پھریز بکت، دادگاہ توات گون آ دگہ مردمئے دزبندیا سرتابئے دزگیر کنگئے حکما بدنت، بزان ہما مردمئے کہ چہ چگئے پر ترینگا پھریز بکت.

یہ درور بوت کنت کہ جن و جودے چہ یکدگرا بگیشنت و آیان پنج سالیکین چکے بیت و سئون و تالانے حکمئے دئیگئے وهدا چک وتی پتے کزا بیت. ہما درگتا کہ دادگاہ ناٹاہی یا تالانے حکما دنت پجیگین چگئے بارنوا شنور بزیٹ و کانوئے ردا چگئے ہزانتا ماتا دنت. بلہ اگن حکمئے کاربزیئے وهدا پت چکا آیئے ماتا مدنٹ، چگئے مات توات دادگاہا برنوت و چہ دادگاہا بلوٹیت کہ پہ حکمئے کاربزییا مردینا زمہوار بکت. ادا دادگاہ توات حکمئے اجرا نکنگئے سرا مردینے دزگیر کنگئے حکما بدنت. ماتے بارنو ہم انچش انت؛ بزان اگن مات چگئے ہزانتا مزوریت مردین ہم توات دادگاہا برنوت و چہ دادگاہا بلوٹیت کہ جینتا پہ ہزانتے زورگا زمہوار بکت. ادا ہم دادگاہ توات اشیئے سرا کہ جینن دادگاہئے حکما اجرا نکنت جینتے دزگیر کنگئے حکما بدنت.

پتے مرکا رند چگانی ہزانت کتیا گون بیت؟

پتے مرکا رند چگانی ہزانت گون ماتا انت و ہچکسا اے ہک نیست کہ ماتا چہ اے ہگا زبھر بکت. بلہ اگن دادگاہ کھری سرپرست یا دادگیرئے لوٹئے سرا چو تشکیس بدنت کہ اگن چگئے ہزانت ماتا دئیگ بییت پہ چگا تاوانے بیت، گڑا دادگاہئے ہکمئے سرا چگئے ہزانت چہ ماتا گرگ بیت و آئیئے کھری سرپرست یا دگہ انچین مردمیا کہ دادگاہ شر بزانت دئیگ بیت. (کھولئے پلامریئے کانون، مادہ ۴۳، مسنوب ۱۳۹۱)

بارین جنین توات کسئیئے ہزم بییت؟

سور کرتگین جنین بے وتی جوڈئے رزایا نتوانت کسئیئے ہزم بییت. (مدنی کانون، مادہ ۱۲۳۳)

اجرتلمسلئے مانا چے انت؟

ہما کار کہ جن پجیگین زندئے دنورانا لوگئے تھا کنت، اشانی بدلا مرئے ہمدار بیت. اے مرئے ہمسانا «اجرتلمسل» گوشنت.

دانگ کانونئے ردا جنینئے سرا پہ پجیگین لوگئے کارانی کنگا چو کہ روپگ، گن و ور، ششت و شوڈ، اتو کنگ و دگہ انچین کاران ہچ پیمین زمہ و ڈبھے نیست. چہ دگہ نیمگے ہکوکی ہسابا اسل ہمے بنیادئے سرا انت کہ ہرکس وتی کارئے بدلا چیزے وتی مرئے ہسابا گیت. پمیشکا مدنی کانون، مادہ ۳۳۶ نئے ہمرنچین و ایوکین ماڈھے تیسرہئے ردا جنین ہما وهدا توات اجرتلمسل یا ہما کارانی مُزا بلوئیت کہ شریتئے ردا آئیئے زمہا نوتگ انت بلہ مردینئے ہکمئے سرا کرتگ آنتی و اے کاری مپتکا نکتگ آنت.

تہ گڑا جنین ہما وهدا توات وتی اجرتلمسلا بگیپت کہ اے ہبر پگا بییت کہ سچہین ہما کار کہ آییَا کرتگ آنت مردینئے ہکمئے سرا بوتگ و آییَا مپتکا نکتگ آنت.

گڑا اجرٹلمسل جنئے ہما کارانی مَرِ اِنْت کہ وتی جوڈئے لوگا پجیگین زندئے
دئورانا کنت و هر وهد کہ اراده بکنت توانت اشیا بلوٹیت و پہ اشیا ہکدار اِنْت.
اجرٹلمسلئے کساسا دادگستریئے رسمی کارزانت، دادگاہئے ہکم سرا گیشیتیت.

؟ نھلئے مانا چے اِنْت؟

«نھلہ» ہما داد اِنْت کہ سئون و تلاکئے وهدا چہ مردینئے نیمگا جنینا
دئیگَ بیت و اشیئے کساسا دادگاہَ گیشیتیت.

تہ گڑا نھلہ مال یا زرے کہ دادگاہ پجیگین زندئے سالانی ردا، ہما کارانی
تھرئے ردا کہ جنینا مردئے لوگا کرنگ اِنْت، گوَن جوڈئے مالی جنوازھئے
چارگا پہ جنینا گیشیتیت. جنین ہما شرتا پہ نھلئے گرگا ہکدار بیت کہ
آییا اجرٹلمسل نرستگ.

؟ بارین جوڈئے بیران بیگارند جنا چہ آیئے کارنشتی ماجبا بھرے رسیت؟

مردینئے کارنشتی ماجب، راجمانی مانزَمانیئے کانونئے ردا ببیت یا ملکی
کاردارئیئے کانونئے ردا، چہ آیئے مرکا رند آیئے مُجْتی جنا رسیت.
ہدارکی نکاھئے سرا بیران بوتگین جوڈئے ہدارکی جنا آیئے ماجب نرسیت.
(راجمانی مانزَمانیئے کانون، مادّہ ۱، بند ۱ و ملکی کاردارئیئے کانون مادّہ ۸۶ئے بند ت)
تہ گڑا دوین کانونا بزآن راجمانی مانزَمانیئے کانونا و ملکی کاردارئیئے کانونا
پہ ماجبئے ہگدار بیگا اے شرت و ڈگ اِیر کنگ بوتگ اِنْت:

(پ) بیران بوتگین جوڈئے سور و آروس مُجْتی ببیت

(ب) بیران بوتگین مردمئے جن آیئے مرکا رند سور و آروس مکنت

تہ گڑا اے دوین کانونانی گیشیتنگین رھبندانی ردا، جنین پہ وتی بیران

بوتگين جوڏي ماڃي گريگا تان هما وهدا هڪدار انت كه سور و آروس
مكنت. اگن آپدا سور و آروس بڪنت آبيئي ماڃب بند بيت. بله گون كهولئي
پلامرزيئي كانون، مادّه ۴۸ بند آئي منگا مان سال ۱۳۹۱، چو گيشيڻگ بوت
كه اگن جنين نوگين سور و آروسه هم بڪنت، پيران بوتگين جوڏي ماڃب،
آيا رسيت.

بارين جنينا ايوڪا چه آبيئي انولي جوڏي ماڃبا بهر رسيت؟

انه! انچو كه گوشگ بوت جنينئي پدا سور و آروس ڪنگ سئوب نبيت كه
آ چه وتي پيران بوتگين جوڏي ماڃبا زبهر بيت. نون اگن جنينئي دومي
جوڏ هم پيران بيت و آيا راجماني مانزمانئي بيمه يا ملڪي ڪارداريئي بيمه
بيت، دومي جوڏي ماڃب هم جنينا رسيت و جنين په دوپن ماڃباني گرگا
هڪدار انت.

بارين جنينئي ڪار و ڪٽ سئوب بيت كه آ چه پيران بوتگين جوڏي ماڃبا زبهر بيت؟

انه! جنينئي ڪار ڪنگ و آبيئي ڪٽ سئوب نبيت كه آ چه پيران بوتگين
جوڏي ماڃبا زبهر بيت. جنين ڪارنشتيئي وهدا هم وتي ڪارنشتي ماڃبا
گيپت و هم وتي پيران بوتگين جوڏي ماڃبا.

اگن پيران بوتگين مردما چه يگا گيش مُجتي جن بيت، آبيئي ماڃب چوڻڪا دئيگ بيت؟

اگن پيران بوتگين مردما چه يگا گيش مُجتي جن بيت، آبيئي سجهين جن
همڪنيلين وڙيا چه آبيئي ماڃبا بهرمند بنت.

بارین مسلمانین جنین تَوانت گُون گئیر مسلمانین مردینیا سور و آروس بکنت؟

انہ! مسلمانین جنین تَوانت گُون گئیر مسلمانین مردینیا سور و آروس بکنت.
(مدنی کانون، مادہ ۱۰۵۹)

بله مسلمانین مردین تَوانت گُون گئیر مسلمانین جنینیا سور و آروس بکنت و اے بارثوا پہ آریا هچ پئیمین هدگیشینے نبوتگ. هالانکه «انسانے هگانی جهانی جازنامگ» و «مدنی و سیاسی هکوکئے میان اُستمانی پئیمانا» آتکگ که جنین و مردینا هکبرابری هست و سور و آروسئے سرا په جنینان هچ پئیمین هدے دین و مهزبئے هسابا گیشینگ نبوتگ.

بارین ایرانی جنین تَوانت گُون گئیر ایرانی مردینیا سور و آروس بکنت؟

گُون گئیر ایرانی مردینیا ایرانی جنینئے سور و آروس هما شرطا کانونی زانگ بیت و اشیا کانونی اسر بنت که ایرانی جنینا اشیئے سرا که گُون درملکی جهمنندیا سور و آروس کرت بکنت سرکارئے هاسین مؤگل گُون بییت. چنا که گُون درملکی مردینیا ایرانی جنینئے سور و آروس هما شرطا درج کنگ بیت که سرکارئے هاسین مؤگل گُون بییت.

ته گزا اگن ایرانی جنینے گُون گئیر ایرانی مردینیا سور و آروس بکنت بله آریا سرکارئے هاسین مؤگل گُون مییت، آبیئے سور و آروس ایرانا سور و آروسئے درج کنگئے کارگسا یا که ایرائئے سپارتهانها درج کنگ نییت، گئیر کانونی زانگ بیت و اشیا اگدئے هئوارین شراثت و سور و آروسئے آ دگه شراثتانی کانونی اسر نبنت که ایرائئے رهبندانی تھا سور و آروسئے بابتا

گیشینگ بوتگ انت. بلہ پہ ایرانی مردینا چشین ہدے گیشینگ بوتگ و ایرانی ہر مردینے توانت گون گئیر ایرانی ہر جنینا سور و آروس بکت و بے اشیا کہ آییسا سرکارے ہاسین موکل گون بییت وتی سور و آروسا درج بکت. (مدنی کانون، مادہ ۱۰۶۰ و ۱۰۶۱)

مگن چنتے ہاسین جاہان کہ پہ لہتین کار و کسبانی مردمان (جنین بنت یا مردین) گون درملکی جہمندان سور و آروسے سرا کانونی ہد گیشینگ بوتگ.

بارین گون اتولی جنے بیگا مردینا پہ دومی جنے گرگا اختیار ہست؟

ا. پ) بزن انت کہ مدنی کانونا دومی جنے حسابا جنینا ہدارکی نکاہ کنگے اختیارے سرا پہ مردینا ہدے نگیشینگ و دومی جنے گرگے سرا ہدگیشینی ایوکا پہ مجتی نکاہا انت.

ب) مرد ہما شرتا توانت دومی جنا مجتی نکاہے سرا بگیت کہ:

۱. اتولی جنا رزا بکت

۲. اے بارنوا آییسا دادگاہے موکل گون بییت. (کھولے پلامریے کانون، مادہ ۱۶)

مجتی نکاہے اگد چونکا پرشیت؟

مجتی سور و آروسے اگد سے ڈٹولا پرشت کنت:

۱. نکاہے کوتاہ کنگ

پہ نکاہے پروشگا یک راہے ہمیش انت کہ نکاہا کوتاہ بکنے. کانونا ہاسین شراتے گیشینگ کہ دوین تیمگے مردم جن بییت یا جود گون آ شراتانی بیگا نکاہے اگدا کوتاہ بکنت. (مدنی کانون، مادہ ۱۱۲۲ و ۱۱۲۳)

۲. سئون

په نڪاهڻه اڳدئيه پرؤشگا دگه يڪ راهيه سئون و تلاك انت. سئون و تلاك
تهنابيا گون جنين يا مردينئيه لوڻگا يا دوئيناني لوڻگا ڪپت ڪنت.

۳. لئان

لئان سرجميا مرديني و شريئيه وتگزين و وساجينيه كه مردينا هميه امكانا دنت
كه گون «نالت و نپرينا» وتي و وتي جنئيه نيما انچو رابتهها هلاس بڪنت كه آچه
جني و مرديا در بنت. ايه كار مرؤچيگين راجمانان گون هچ اگل و راسبنديا منگي
نه انت. بيه اگلين و ناراسبند و گئير انساني كاريه و گون انساني هڪ و اوبالاني هچ
سنگ و مئياره سازگار نه انت. لئان نڪاهڻه چلينگه و چش انت كه مردين اديا
ڪنت كه وتي جني زنائه وهدا ديستگ. مردين بايد انت ايه اديايا چار رندا بڪنت
و پنچمي رندا بگوشيت اگن من چه درؤگبندان آن هدا منا نالت بڪنت و جنين هم
چار رندا هدايا گواه و شاهد بڪنت كه آبيئيه مرد درؤگ بندگا انت و پنچمي رندا
بگوشيت كه هدا منا نالت بڪنت اگن مني جوڊ چه راستگؤين مردمان بيت. گون
ايه كاران نڪاهڻه اڳد چلينگه بيت و جن و جوڊ تان ابد په يكدوميا هرام بنت.
بزان هچر پدا گون يكدوميا سور و آروس ڪرت ڪنت. (مدني ڪانون، مادّه ۱۰۵۲)

ادا گوشگي انت كه اسلامي سزائه ڪانون مادّه ۶۳۰ آ تازيراتيه سرا مردينا
موكل دئيگ بوتگ كه اگن آبيا وتي جن گون درامدين مردينيا يگين
نيادا ديست و آبيا هميه ام ات كه جنينا په اشيا كه گون درامدين مردينا
يگين نيادا بيت مئيل هست، آ توانت هم زناكارين مردينا و هم وتي
جنا بگوشيت. (اسلامي سزائه ڪانون، مادّه ۶۳۰)

پميشكا كه لئان مئتي نڪاهڻه چلينگه شري اسله و لئانا هم، مردين سئوگند
وارت كه وتي جني زنا ڪنگه وهدا ديستگ، چو زانگه بيت كه زناكارين مردين
و جنئيه گشگه موكل دئيگا شري بنياتيه نيست و زناكارين مردين و جنئيه
گشگه موكل شريئيه هلاپا انت و شارهئيه مول و مرادئيه هلاپا هم.

سئون و تلاکا چوئین اسر هست انت؟

اسرانی ہسابا سئون و تلاکا دو تھر هست:

الپ) بائین تلاک

بزان انچین سئون و تلاکے کہ چه اشیا مردینا هکّ نیت کہ جنینے اڈتے دئورانا رجو بکنت.

ب) رچی تلاک

انچین سئون و تلاکے کہ چه اشیا مردینا هکّ بیت کہ جنینے اڈتے دئورانا رجو بکنت.

رجوئے هکّے مانا چه انت؟

بژن انت کہ رجوئے هکّ هم سرجمیا مردینسی هکّے و ادا جنینے ارادہ سرجمیا ڈالچار کنگ بوتگ. رجوئے هکّ انچین هکّے کہ مردینا دئیگ بوتگ و اشینے ردا آییآ همے اهتیار هست کہ تلاکے اڈتے دئورانا هر وهد کہ آ ارادہ بکنت بے هچّ رسمینے رندگیریا کپتگین سئونے اسران گار بکنت و جنی- مردی رشتها برجاه، بے اشیا کہ نگاه پدا وانگ بیت. مردین ایوکا گوّن اے هبرئے گوشگا کہ «من رجو کرت» یا کہ انچین کارے بکنت کہ رجوا پیش بداریت توانت اے هگا کارمرز بکنت. ادا جنینے ارادها هچّ کردے نیست و جنین په تمکین کنگا مجبور انت. (مدنی کانون، مادّه ۱۱۴۹)

کجام جاهان جنین ایوکا توانت وتی سئونان بلوئیت؟

اے جاهان جنینا په سئونانی گرگا هکّ هست:

۱. مدنی کانون، مادّه ۱۱۴۶ اے ردا اگن جنینا آییے جوڈ وّش نیت، آ

توانت وتی مردا مالے بدنت و اشیئے بدلا وتی سئونان بگیپت، اے مال ہک مہرئے جند یا آیئے ہمسان بوت کنت یا کہ چہ ہک مہرا کمتر یا گیشتر۔ گڑا اے مادھئے ردا جنینَ توانت گون مالئئے بکشگا تتنا چہ وتی ہک مہرا کمتر چو کہ گون کلمیئے بکشگا وتی سئونان بگیپت۔ تلاکئے اے تھرا «کلا» گوشنت۔

۲. اگن جوڈ جنئے نپکھا مدنٹ و دادگاہا، جنئے لوٹئے سرا پہ نپکھئے دئیگا مہکوم بیٹ و پہ نپکھئے دئیگا آیئے زمہئے پورہ کنگ بوت مکنٹ، گڑا جنینَ توانت وتی سئونان بلوٹیت۔ (مدنی کانون، مادہ ۱۱۲۹ و کھوٹئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۸ ئے نہمی بند)

۳. اگن جوڈا گندیں سلوک بیٹ بزان تان ہما ہدا کہ جن پجیگین زندا سگت مکنٹ۔ (کھوٹئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۸ ئے چارمی بند)

۴. اگن جوڈا گران الاجین نادراہیے بگیپت ڈٹولے کہ جنی- مردی رابتھئے دیما برگ دومی نیمگئے مردما بزان جنینا ہترا دئور بدنت۔ پہ درور مردینا ائیدزئے نادراہی بیٹ۔ (کھوٹئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۸ ئے پنجمی بند)

۵. اگن مردین انچین کار و کسبنا گلائش بیٹ کہ کھوٹئے نپئے ہلاپا بیٹ یا کہ جنئے اڑتا تاوان بدنت و دادگاہا ہم پہ آ کسب وکارئے یلہ کنگا حکم کرتگ بلہ مردین انگت ہمے کار و کسبنا گلائش بیٹ۔ (کھوٹئے پلامرزیئے کانون، بند ۷)

۶. اگن دادگاہا آیئے ہلاپا پگائین حکمے داتگ، کہ تان پنچ سالا یا چہ اشیا گیشتر بندیجاہائے سزایا بسگیت یا کہ پہ نگدین زڑئے دئیگا مہکوم بوتگ بلہ آیئے ناتوانیئے سئوبا نگدین زڑ دئیگ نبوتگ انت و اے سئوب بوتگ کہ آ دزگیر کنگ بیٹ و تان پنچ سالا یا چہ اشیا گیشتر بندیجاہا بکپیٹ و سزائے حکم اجرا بئیگا بیٹ۔ (کھوٹئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۸، بند ۸)

انچش ہم اگن مردینئے ہلاپا پگائین حکمے دئیگ بوتگ و اشیئے سئوب ہمے بوتگ کہ آبیہا جرمے کرتگ و آ جرم کھول و جنئے اڑتا تاوان بدنت۔

۷. اگن مردین نشہئے ہیلدار بیت و آییئے اے ہیلداریا زلر مان ببیت، کھولی زندئے بنیاتا تاوان بدنت و جن و جوڈئے پجیگین زند چہ اد و گیشتر بوت مکت. اے دادگاہئے سرا انت کہ اے چیرانی بارثوا تشکیس بدنت، کہ ہیلدارئے تھر کجام انت و اشیئے کساس چینچک انت و چہ پیمین تاوانے پجیگین زندئے بیناتا دنت. (کھولئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۸، بند ۹)

۸. اگن جوڈ بے وتی جنئے موکلا گوں دگہ جنینے سور و آروس بکنت. (کھولئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۸، بند ۱۰)

۹. اگن مردینا چنت جن ببیت و دادگاہئے تشکیس چو ببیت کہ آ وتی جنانی نیاما انساپ نکنت، گرا آییئے ہر یگ جنینے لوٹئے سرا دادگاہ ٹھگئے ممکن نبئیگئے گواہیا دنت. (کھولئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۸، بند ۱۰)

۱۰. اگن جوڈ پجیگین زندا یلہ بکنت و برئوت. بلہ کھولی زندئے یلہ کنگئے تشکیس دادگاہا گوں انت. (کھولئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۸، بند ۱۱)

۱۱. اگن مردین بیرندے ببیت یا کہ جن و جوڈا لہتین ناجوڑی یا جسمی ہاسیتانی سٹوبا چہ یکدومیا چک مبیبت. (کھولئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۸، بند ۱۳)

۱۲. اگن مردین تان چار سالا بیگواہ ببیت، جنینے توانت چہ دادگاہا وتی سٹونان بلوٹیت. گرا دادگاہ سئے رندا پد مان پد ماہے یک رندا مردینئے بیگواہیئے ہالا گوں مدنی کانون مادہ ۱۰۲۰، مادہ ۱۰۲۱ و مادہ ۱۰۲۲ ائے درنزراداشتا تھرائے مزین روٹاکیا شنگ کنائیت و چہ مردمان لوٹیت کہ اگن کسیا بیگواہین مردئے ہال گوں، دادگاہا سہیگ بکنت.

اگن پگا مبیبت کہ آ زندگ انت دادگاہ ائولا بیگواہین مردمئے فرزی مئوتے حکما دنت و رندا جنینئے سٹونان دنت. بزان جنین مان دادہاستا دو چیز لوٹیت: ۱. وتی مردئے یا بیگواہین مردمئے فرزی مئوتے حکما ۲. وتی سٹونانی حکمئے دئیگا. (مدنی کانون، مادہ ۱۰۲۳ و ۱۰۲۹)

؟ ہداڑکی نکاھئے چلینگ چونکا بوت کنت؟

اگن نکاھ یا سور و آروسئے اگد ہدارکی بیت، چہ چار راھا اشیئے چلینگ بوت کنت:

۱. کوتاہ کنگ
۲. مدتئے بکشگ
۳. مدتئے باتل بئیگ
۴. چہ جن و جوڈا یگئے بیران بئیگ

؟ مُدتئے بکشگئے مانا چے انت؟

«مدتئے بکشگ» ہدارکی نکاھا بیت و انچین ہگئے کہ ایوکا مردینئیگ انت و مردین توانت اے ہگا کارمرز بکنت. چو کہ مردین ہر وھد بلوئیت توانت اگدئے مدتا ہلاس بکنت و اشیا پپروثیت. اگن چش بیت ہدارکی سور و آروسئے مدتئے پشت کپتگین وھدا پہ جنینا بکشیت. اشیا مدتئے بکشگ گوشنت کہ مُجتی نکاھا تلاکئے پیما انت.

جنین توانت چہ وتی جوڈا پہ مدتئے بکشگا وکالت بگپیت و ہر وھد اییا لوئت کہ ہدارکی جنی-مردی رابتھا ہلاس بکنت گون مدتئے بکشگا اے کارا بکنت.

؟ مُدتئے باتل بئیگئے مانا چے انت؟

ہداڑکی نکاھئے اگدا یا سیگھا کہ نکاھئے اگد پہ مدتیا بندگ بیت، وھدے مدت ہلاس بیت جنی-مردیئے رابتہ وتاوت چلیت. اے راہ و رٹوشا ہدارکی اگدئے چلینگ بزان «مدتئے باتل بئیگ» گوشنت.

نکھائے کۆتاه کنگئے مانا چے انت؟ بارین جنا اے هک هست که نکاه کۆتاه بکنت یا که اے ایوکا جوڈئے هک انت؟

هکوکى زبانا هر اگديئے پرۆشگا، نکاهئے پرۆشگ بيت يا آ دگه اگدانى پرۆشگ چۆ که بئے و اجارئے اگدئے پرۆشگا «کۆتاه کنگ» گوشنت. بل ترے نگاه يا سور و آرؤسا کۆتاه کنگ سئوب بيت که جنى-مردى رابته بچليت بله اشيا سئون و تلاکئے آسر نيست آنت. په درور اگن مردين نگاه کۆتاه بکنت، المى نه انت که هما مالى هک و هکوکان که سور و آرؤسئے سئوبا جنين په آيان هکدار بيت، آييا بدنت.

په نگاهئے کۆتاه کنگا، چه جوڈئے نيمگا بيت يا جنئے، لهتين شرايت گيشينگ بوتگ. اگن چه اے شرايتان هر يگے بيت و رند چه اشيا که جن و جوڈا اشئے بارئوا زانت بايد انت دمانا په نگاهئے کۆتاه کنگا گامگيجان بزورنت.

(مدنى كانون، ماده ۱۱۳۱)

ته گړا جنينا هم په نگاهئے کۆتاه کنگا هک هست. (مدنى كانون، ماده

۱۱۳۱، ۱۱۳۲، ۱۱۳۳)

کجام ائيدارى سئوب بوت کنت که جنين په نکاهئے کۆتاه کنگا هکدار بيت؟

ائيدارىانى دو تېگ سئوب بنت که جنينا په نگاهئے کۆتاه کنگا هک بيت.

(پ) هما ائيدارى که چه نکاه پيسر يا چه نکاه رند بوتگ آنت، آش آنت:
۱. جنون: يک کشا بيت يا دئورھى، بزان مردين مدام جنونئے هالتا بيت يا که آيئے جنون دئورھى هسابا پر بتريت و پدا ايرمؤش بيت. اے هرھالا سئوب بوت کنت که جنينا په نگاهئے کۆتاه کنگا هک بيت.

۲. جنسی ناتوانی: چہ نکاھا پیسر بیت یا نکاھا رند، تنتنا جنی۔
مردی نوبت و باریگا جنینَ توانت نکاھئے اگدا کۆتاه بکنت۔

۳. گوھتگ بئیگ: بزانت مردینئے گندا تاوان رسگ۔

۴. مردینئے نپس ڈٹولے گڈگ بوتگ کہ ویت و واب کنگ بوت مکت۔

دو ائیداری بزانت گوھتگ بئیگ و مردینئے نپسا تاوان رسگ ہما شرتا
سئوب بوت کنت کہ جنینا پہ نکاھئے کۆتاه کنگا ہک بیت کہ چہ
نکاھا پیسر بنت و جنین اشانی بابتا سرپد نبوتگ۔ بلہ اگن مردین پیسر
چہ نکاھا گون جنینا بگوشیت کہ آییآ دو ائیب و کچہ ہست و جنین
ہم اشیا مئیت کہ گون اے ائیب یا ائیداریانی بئیگا گون مردینا سور و
آرؤس کنت، چہ نکاھا رند جنینا ہک بیت کہ اے ائیداری و کچھانی
ہاترا نکاھا کۆتاه بکنت۔

ب) ہما ائیداری کہ چہ نکاھا رند بوتگ انت، آ سئوب بنت کہ پہ
نکاھئے کۆتاه کنگا ہک بیت و باید انت الما چہ نکاھا پیسر بنت۔
ایوکا جنسی ناتوانی و جنون ہما ائیداریانی تھا انت کہ اگن چہ
نکاھا رند ہم بنت، جنینا پہ کۆتاه کنگا ہکدار کنت۔ آ دگہ ائیداری
کہ پیسرا آیانی ہر بوت الما باید انت چہ نکاھا پیسر بنت تانکہ جنینا
پہ کۆتاه کنگا ہکدار بکنت۔

کجام ائیب و کچہ سئوب بوت کنت کہ مردین پہ کۆتاه کنگا ہکدار بیت؟

۱. اگن جنینا چہ نکاھا پیسر جنونئے نادراھی بوتگ و مردین اے بابتا
سہیگ و سرپد مہیت، (یک کشین جنون بیت یا کہ دئورھی جنون)
دمانا کہ مردینا اے بابتا سرپدی رست، آ پہ کۆتاه کنگا ہکدار بیت و

توانت نکاھا کۆتاه بکنت.

«جینئے جنونئے سرا مردینئے کۆتاه کنگئے ھک» و «مردینئے جنونئے سرا جینئے کۆتاه کنگئے ھکئے» نیاما پرک اش انت کہ اگن جین چہ نکاھا رند گۆن جنون یا دماگی نادراھیے دچار بکپیت، اے سئوب نیت کہ مردین پہ کۆتاه کنگا ھکدار بیت؛ جنون ھما وھدا کۆتاه کنگئے ھکئے سئوبساز بوت کنت کہ اے نادراھی چہ نکاھا پیسر بوتگ و مردینا اشیئے بابتا سرپدی بوتگ.

۲. لھتین ائیب و کچہ جینئے جسمی جاورھائے سرا انت. کانون ساچئے ھئیالا، چہ اے ائیب و کچھان لھتین جنی-مردینئے رابتھا دارنت و لھتین ھم زاھری ائیب و کچہ انت. چو کہ «سیہگر» کہ پؤستئے نادراھیے و جینئے جسمئے پؤست لھتین جاگھا یا برے برے جینئے جسمئے سرجمین پؤستئے رنگدانگ گار بنت و پؤست اسپت تریت. یا تھئے باھوٹ بیگ کہ چہ سرگا ناتوان بیگ و دوین چمانی کوری انت.

سجھین اے ائیب و کچہ ھما شرتا مردینا پہ کۆتاه کنگا ھکدار کنت کہ مردین چہ نکاھا پیسر اشانی بیگئے بارئوا سھگ بوتگ. بلہ نون کہ اے زمانگا تبی و داکتری زانت سک باز دیمما شتگ و اشیئے پھنات ھمینچک پراہ بوتگ انت کہ گۆن اے زانتے کار بندگا تتتا بوت کنت کہ لھتین برا مردمینئے جسمئے لھتین آزا کہ زئوال بوتگ انت پدا اڈ کنگ بنت، جین بیت یا مردین پہ کۆتاه کنگئے ھکدار بیگا، مدنی کانونا آتکگین ائیب و کچہ گۆن الاجا دور کنگ بنت. تہ گڑا گۆن ھکوکی اسل و رھبندانی چارگا بوت کنت چو سرپد بین کہ اگن اے ائیب و کچہ دور کنگ بنت، گڑا نباید انت پہ کۆتاه کنگا ھکدار بکنت. چیا کہ کانون ساچئے کؤشست ھمے بوتگ کہ نکاھئے اگدا چہ آدگہ اگدان جتا بکنت و تتنتا گۆن کۆتاه کنگئے شرتے ایر کنگا اشیا گۆن بیسر و بیاتین دلیلان کۆتاه بیگی مزانت.

۳. اگن پہ سور و آرؤسا یک نیمگئے مردم، جنین بیت یا مردین، دیمی مردمئے بابتا ہاسین سپتئے بئیگا شرتئے ہسابا پیش بکنت ڈٹولے کہ اگن دیمی مردما اے سپت نہ ات، آیانی سور و آرؤس نبوت. پہ درور اگن مردینئے شرت ہمے بوتگ کہ جنین مزدنبرجاهی واندهے بیت و سور و آرؤس ہمے بُنیاتا بوتگ، بزآن مزدنبرجاهی وانگ پہ سور و آرؤسا مردینئے ڈک بوتگ.

اگن جنین مزدنبرجاہا نشتگ و اشیئے بابتا کہ آییَا مزدنبرجاهی وانگ ہست دروگی بستگ و ہمے بُنیاتا آیانی سور و آرؤس بوتگ، بلہ رندا مردین بزانت کہ بیہا جنینا مزدنبرجاهی وانگ نبوتگ؛ گڑا مردین توانت سور و آرؤسئے تھا تدلیس بزآن پریئے بُنیاتا، نکاھئے اگدا کؤتاه بکنت، (مدنی کانون، مادہ ۱۱۲۸)

جنینئے میراس برگئے شرائت چه انت؟

اشیئے سرا کہ جنین پہ میراس برگا چونین وزیت و جاوریَا انت آییئے میراس برگئے شرائتان گوَن یکدگرا پرک ہست.

(الپ) اگن جنین وتی جوڈئے یگین میراس بروک بیت و بیران بوتگین جوڈا دگہ میراس بروکے مبيت، گڑا مردئے لڈگی مال و ہستئے چار یک و گئیر لڈگی مال و ہستیانی بھا جنینا دئیگ بنت و پشت کپتگین مال و ہستی و اھند بیڈینئے ہسابا ملکئے سرکارا دئیگ بنت. ہالانکہ اگن جن بیران بیت و ایڈ چہ جوڈا آییَا دگہ میراس بروکے مبيت، آ

تھنکا جنینے سجھین مال و ہستیا میراسے حسابا وتیگ کرت کنت۔
 تنتنا اگن جوڈے سجھین مال و ہستی چہ جن و جوڈے پجیگیکن
 جھدان کنگ بوتگ و جنین پہ وتی زندے گزارنا اے مال و ہستینے
 حاجتمند ہم بیت، آیا چہ لڈگی مال و ہستیاں چار یک و گئیر
 لڈگی مال و ہستیاں بھایا گیشتر میراسے حسابا نرسیت۔
 جنین تنتنا گئیر لڈگی مال و مڈیاں جندا ہم میراسے حسابا وتیگ
 کرت نکنت و اے مال و مڈی باید انت بھا کنگ بنت و اشانی بھائے
 چار یک جنینا دئیگ بیت۔

ب) اگن بیران بوتگین مردا جن و چک بیت، گڑا آیینے لڈگی مال
 و مڈیاں ہشت یک و گئیر لڈگیاں بھائے ہشت یک جنینا میراسے
 حسابا رسیت و آدگہ چکانی نیاما بھر کنگ بنت۔
 پمیشکا کہ مدنی کانونا چہ یک جنا گیشتر سانگ کنگ کانونی زانگ
 بوتگ و مردینے تانت تان چار جنا مجتی نکاھے سرا بداریت، اگن آ
 ہریت آیینے سجھین جنین ہوریا آیینے لڈگی مال و مڈیاں ہشت
 یکا و گئیر لڈگیاں بھائے ہشت یکا میراس برنت و برابرین حسابا
 آیاںی نیاما بھر کنگ بیت۔

پ) اگن بیران بوتگین مردا ہم جنک و ہم بچک بیت، اشانی نیاما
 آیینے مال و ہستیاں بھر کنگ چُش انت کہ مردین چُگان دوسری
 میراس رسیت و آیاںی بھرے نیم کساس جنین چُگان رسیت۔

ت) اگن بیران بوتگین مردما گھار و برات و جن و چک میت و ایوکا
 آیینے پت و مات آیینے میراس بروک بنت، گڑا ماتا چکٹے مال و
 ہستیاں سے یک رسیت و پتا دو بھر رسیت۔

ث) اگن چہ بیران بوتگین مردما پت و مات و گھار و براتے منتگ،
 گڑا گوں پت و ماتے بٹیگا آیینے برات و گھارا چہ آیا گڈ و میراسے

نرسیت. بلہ ایوکا گھار و براتے بیگ سئوب بیت کہ ماتے بھر کمر
بیت و چہ سئے یگا، شش یگئے تھا بدل کنگ بیت و آدگہ پتا
برسنت.

ج) اگن بیران بوتگین مردمئے میراس بروک ایوکا آیینے گھار و برات
بنبت، گڑا براتے بھرئے نیم کساسا گھار میراس بارت. چہ گھارئے
بھرئے کساسا دوسری براتا رسیت.

چ) اگن مرتگین مردما چہ یگین پت و ماتا یک گھار و یک براتے بیت
و جد پدرین برات و گھارے ہم بیٹی، گڑا جد پدرین برات و گھارے
بھر گڈئے سئے یک بیت و دو بھر آیینے ہما برات و گھارا رسیت کہ
چہ یگین پت و ماتا آنت. اے سجھین بھر کنگا گھارئے بھر براتانی
بھرئے نیم کساسا انت.

اے دانکانی سرا باید انت دلگوش گور کنگ بیت:

۱. جن و جوڈ ایوکا مُجتی سور و آروسے بُنیاتا چہ یکدگرا میراس بُرت
کننت و ہدارکی اگدیا مُتھا جن و جوڈ چہ یکدگرا میراس بُرت نکنت،
ترے آیانی اگدئے مدّت ۹۹ سال بیت.

۲. اگن جن و جوڈ چہ رچی سنون و تلاکئے راہا چہ یکدگرا بگیسنت و
تلاکئے سنوبا نکاھئے اگد کوّتاہ کنگ بیت و مردین اڈتے دئورانا بیران
بیت گڑا چہ مردینا جنا میراس رسیت. بلہ اگن مردینے وتی جینا لنان
بکنت و نکاھئے اگد گون لنانا کوّتاہ کنگ بیت، گڑا جنین و مردینا چہ
یکدگرا میراس نرسیت. لنان یہ ہما جوڈا کہ لوّیت آیینے جنا چہ آیینے
گڈا بھر مرسیت تچگئے یک راہے بوت کنت.

۳. جیننانی گڈبھریئے گیشینگئے سرا ماتے بھرئے بابتا ہم پرکاریئے
اسر کپیت و نہ تھنا ماتے بھر چہ پتا کمر گیشینگ بوتگ، لھتین وھد

و جاوران ماتے بھر چہ گیشیتنگین بہرا ہم کمتر بیت و پتے بہرا گیش کنگ بیت۔ پہ درور انچین وهدان کہ بیران بوتگین مردما پت و مات و گہار و براتے بیت، بل ترے گہار و براتا چہ بیران بوتگین مردما گڈے مرسیت بلہ اے سئوب بیت کہ ماتا چہ آئیے گیشیتنگین بہرا کمتر برسیت۔ ادا جاہ نئییت کہ گون چونین دلیلے چہ ماتے بہرا کم کنگ و پتے بہرا گیش کنگ بیت۔

۴. اگن جنینیا چکے یا چہ یکا چکا گیش بیت، آئیے مال و مڈیے چار یک، لڈگی بنت یا گئیر لڈگی بیران بوتگین جنینے جوڈا رسیت۔ اگن جنینا چکے مہیت و جوڈ آئیے ایوکین میراس بروک بیت، گڑا آئیے لڈگی و گئیر لڈگی مال و مڈیانی نیم، میراسے ہسابا مردا رسیت و پشت کپتگین نیم بہرا وتیگ کرت کنت۔

ہالانکہ انچین وهد و جاوریجا جنینا لڈگی مال و مڈیانی چار یک و گئیر لڈگی مال و مڈیانی چار یکے بہا رسیت و پشت کپتگین مال و ہستی واہند بییدینے ہسابا ملکے سرکارا رسیت۔

دانک ✓ چہ گئیر لڈگی مال و مڈیے جندا یا چہ اشانی بہایا میراس برگے پرک اش انت کہ گزرانکی شاکسانی ردا لہتین گئیر لڈگی مال و مڈیانی کیمت وهدے گوزگا گون گیش بیت چو کہ کشت و کشاری ڈگار یا لوگ۔ نون اگن مردینے بیران بیت و چہ آییہ گئیر لڈگی مال و مڈی بمانیت، گڑا اگن آئیے جنانچین ہکے بیت کہ چہ گئیر لڈگی مال و مڈیانی جندا میراس ببارت، آوتی نپ و پاندگا چاریت و اشیے ردا چو پنیسلے کنت کہ گئیر لڈگی مال و مڈیان بداریت و دیمترا گیشترین کیمتیا بہا اش بکنت۔ نون وهدے کہ اے جنین چہ گئیر لڈگی مال و مڈیانی بہایا میراس بارت، لازم چہ اے مال و مڈیانی گیش بوتگین ارزشا ز بہر بیت۔

یہ درور @ اگن مردینے بیران بیت و چہ آییادو مسکونی ڈگار و سنے کشت و کشاری ڈگار بمانیت و میراس بروک آئیے جن و چار چک بنت، گڑا میراس بروک

گڈے بھر کنگے درگتا پمیشکا کہ چہ گنبر لڈگی مال و مڈیان یا چہ زمینان جنینے گڈبھریا بدنیت آباد انت انولا گنبر لڈگی مال و مڈی یا زمینانی بهایا کچ بکننت و بیوان بوتگین مردمنے جنے گڈبھریے کساسا حساب بجننت و آیی بدنیت. هالانکہ آ چہ گنبر لڈگی مال و مڈیانی جندا هما ڈنولا کہ هست انت وتی گڈبھریا زرت کنت، وتیگ کرت و داشت کنت.

ادا گندین کہ سجهین میراس بروک آیوگین سالان چہ اے مال و مڈیانی گیش بوتگین ارزشا بهرمند بنت بله جنین چہ اشیا بهرمند نیت. اے پرکاری گون هچ اگلی، هکوی و انسانی راسبندی توجیه کنگ نیت.

بارین مردین و جنینے گواہیا همکئیلین ارزشه هست؟

مئے کانون و رهبندانی تها هچ جاها جنین و مردینے گواهی دئیگا همکئیلین ارزشه نیت. اشیا بل لهتین جاها په بیه جنینے گواهی دئیگا ارزش نیت. چو که دو جنینے ویت و واب گون یکدگرا. اے چه هما جرمان انت که هدی سزایانی تها آیانی بارئوا هبر کنگ بوتگ، جنینی جرمة و جرم کنوک لازم جنین انت. پمیشکا جرمنے بئیگ و جرمنے چونکا بئیگے بابتا سرپدی جنینانی هدی و ایلا بوت کنت. بله په اے جرمنے پگا کنگا جنینانی گواہیا هچ ارزشه نیت و چه اشیے پگا کنگے شرتان یگے ایش انت که چار مردین گواهی بدنت.

مان ایرائے کانون و رهبندان گیشترین جاها جنینے گواہیا مردینے گواهیے نیم ارزش انت، بزان دو جنینے گواهی گون یک مردینے گواہیا برابر انت. (اسلامی سزائے کانون، هودوے در، ماده ۱۹۹)

مدنی کانون و هکوی کارمانا سرپدی گیشتر جنینانی اهتیارے هدی و ایلا انت، ادا هم جنینانی گواهیے ارزش گون مردینانی گواهیے ارزشا برابر زانگ بوتگ. هر چنت اے ڈولین جیڑهان هم جنینانی گواهی اشکنگ بیت، بله

اشاني گواھيءَ ارزش گون مرديناني گواھيءَ ارزشا برابر نه انت. په درور پيدائش، شير ميجينگ، جنگي و جنيناني ائيب و ڪجه، اے جيڙهاني سرا چار جنينے گواھي گون دو مردينے گواھيا يڪ انت، بزان يڪ مردينے گواھيا دو جنينے گواھيءَ کساسا ارزش و اهتبار هست.

مدني دادرسيءَ ڪانون، مادہ ۲۳۰آ، مان لهتين ڪارمانا بيها جنيناني گواھي ارزش ندادتگ و ايوڪا مان لهتين هما اموراتان ڪه آياني بابتا جنينان هاسين سرپدي هست (چو ڪه جنگيءَ بابتا)، جنيناني گواھيا جتائين ارزشے مان انت.

مدني جيڙه بزان هڪوڪي جيڙهان، گواھاني شمار، جنسيت و انچش هم گون بے و ڪسما گواھاني رد و بند چش انت:

الپ سئونے جند و آبيے تهر، سئون و تلاڪے تها رجو، و انچش هم گئير مالي جيڙهاني تها چو ڪه مسلمان بيگ، پھتگي، ڪم و گيش ڪنگ و اسلاه، گون بڪشگا چه مرڪے سزايا چنگ، وڪالت و وسيت گون دو مردينے گواھيا سهي انت.

انچو ڪه شما گندگا انت اے پئيمين جيڙهان، ايوڪا دو مردينے گواھي دئيج سهي انت و جنيناني گواھيا ارزشے دئيج نوتگ.

ب مالي جيڙهان يا هما جيڙهان ڪه چه آيان مول و مراد مال بيت. چو ڪه: دئين، سمن بے، سئودا، وپڪ، اجار، اديا ڪنوڪے نيا وسيت، زوربردي، جنايت، ناردی جنايت و پزانتين جنايتے رنگينے ڪه ديھے سئوبساز انت گون دو مردين يا يڪ مردين و دو جنينے گواھيا پگا بوت ڪنت.

اگن په شڪايت ڪنوڪا شري اڪامه بينه بوت مڪنت آتوانت گون يڪ مردين و دو جنين گواھے پيش ڪنگ و سئوگنديے گون ڪنگا وتي اديايا پگا بڪنت.

اے بندا آتکگین مئوردانی تھا ائولا «ہما گواہ کہ آیا شراثت
 هست آنت» گواہی دنت ورندا سئوگند «شکایت کنوئے» دپا ادا بیت.
 (پ) ہما جیڑھ کہ آیانی سرا سرپدی گیشتر جنینان گون انت چو کہ:
 پیدائش، شیر میچینگ و جنینانی اندری ائیب و کچہ گون دو مردین یا
 یک مردین و دو جنینے گواہیا پگا بوت کنت.

جنین چک چہ کجام امرا کئیپری ہسابا زمہوار زانگ بنت؟

کئیپری زمہوارے امر، ہما امرا گوشت کہ وھدے مردم آ امرا سر بیت آ،
 وتی امل و گپتار و کردارے بابتا زمہوار بیت و باید انت اشانی بابتا جوابدار
 ببیت. نون اگن انچین مردمے یک کارے بکنت کہ جرم ببیت و کانوئے
 ہسابا پہ آ جرما سزا گیشینگ بوتگ، گڑا باید انت کانونا گیشیتگین سزایا
 مھکوم ببیت و آییے بابتا سزا اجرا ببیت.
 ایران اسلامی راجمستریے اسلامی سزائے کانونا تازیری بئیگ یا ہدی
 بئیگے سرا جرمانی نیاما پرک هست.

ایرانے اسلامی سزائے کانونا تازیری جرمانی سرا کئیپری زمہوارے امر پہ
 جنین چگان ۱۲ و پہ مردین چگان ۱۴ منگ بوتگ. بلہ مان ہدود و مرکے
 سزایا کہ کؤدکین چک ہما جرمانی کنگے سئوبا گون پاھو و مرکے سزایا
 دچار کپنت کہ آیانی سزا پاھو و مرک انت، اشانی بزان جنین چک و
 مردین چگانی پڑین کئیپری زمہوارے امر ہما بلوگ و پھتگیے امر انت کہ
 شریتا گوشتگ.

مدنی کانونا شریتے ردا بلوگے امر پہ جنین چگان کمری پڑین ۹ سال بزان
 شمسی ۸ سال و نہ ماہ انت و پہ مردین چگان کمری ۱۵ سال بزان شمسی
 ۱۴ سال و ۹ ماہ گیشینگ بوتگ.

جنین چُک و مردین چُگانی پُرین کئیپری زَمہواریئے امر ہدی جرمانی سرا چو کہ کساسا ۱۴ سال انت. نون اگن کسائین جنین چُکے ۹ سائے اُمرآ آرائے گڈگ یا ہونئے جر مے بکت چو کہ آکل و بالگین مردمان مہکوم بیت، بز ان اسلامی سزائے کانونا گیشیتنگین سزائے آیاا دئیگ بیت کہ آییئے آرائے گڈگ یا مرکئے سزائے انت. بلہ اگن ہما جرما ۹ سالیگین مردین چُکے بکت، آیاا ہچ پٹیمین سزائے دئیگ نیت؛ چیا کہ ایران اسلامی راجمستریئے کانون سچائے نرا چہ ۱۵ سالا کستریں مردین چُگان پورہین کئیپری زَمہواری نیت و ہما وهدا پُرین کئیپری زَمہواریئے اُمرآ سر بنت کہ آیانی اُمر ۱۵ سال بیت. بل ترے پہ ۱۵ سالیگین چُگان ہم پورہین کئیپری زَمہواری گون ہچ ہکوکی اسل و میان اُستمانی کانون و رہبندے، تئنا ایرانئے میان اُستمانی زَمہانی ردا منگی نہ انت، بلہ گندین کہ کسائین جنین چُک و مردین چُگانی نیاما اے پرکاری جنگانی ہلاپا ہست. (اسلامی سزائے کانون، مادہ ۸۸)

؟ اسلامی سزائے کانونا جنینے دیہ و کساسے حکم چہ پیما انت؟

۱. دیہے بابتا باید انت بگوشین کہ اسلامی سزائے کانونا گیشیتنگین رہبندانی ردا جنینے پورہین دیہ، مردینے پورہین دیہے نیم کساس انت. بلہ باید انت بگوشین کہ اگن جنینے دیہ چہ پورہین دیہے سئے یگا کمتر بیت گرا گون مردینے یگا برابر انت. بلہ اگن چہ پورہین دیہے سئے یگا گیشتر بیت گرا نیم بیت.

یہ درور **دستے ہر لنککے دیہ پورہین دیہے دہ یک انت. اگن کزائے سئوبا جنینے سئے لنکک زوال بنت و آپہ دیہے گرگا ہدکار بیت گرا آییئے دیہ چہ دہ بہرا سئے انت بز ان چہ مردینے پورہین دیہے کساسا سئے بہر. ادا جنینے دیہے کساس و مردینے برابر انت. بز ان اُنوگین وهدا کہ مردینے**

پورھین دیہ ۹۰۰ تومن ایلان کنگ بوتگ، آیینے دیہ ۲۷۰ ملیون تومن بیت۔
 نون اگن یک کزائے سٹوبا جنینئے چار لنگک زنوال ببت و آپہ دیہئے گرگا ہکدار
 بببت، پمیشکا کہ لگنگین تاوان چہ مردینئے پورھین دیہئے سنے یگا گیشتر انت،
 گزا کانونئے ردا، آپہ دیہئے نیم کساسا ہکدار بیت۔ پہ درور اگن ادا تاوان
 دیستگین، مردینئے بببت آیینے دیہ ۳۶۰ ملیون بیت بلہ یک جنینئا اشینے نیم کہ
 ۱۸۰ ملیون انت دئیگ بیت۔ پرچا؟ پمیشکا کہ دیہ چہ سنے یگا گیش بیت۔ (اسلامی

سزائے کانون، مادہ ۵۶۰، دیہانی در)

بلہ گاڑیئے ہلآینگئے وهدا تاوان و ڈگر ورگانی بابتا چش انت کہ
 کانون ساچا بیمھے کمپنی زمہوار کرتگ انت کہ ادا جنسیتا مچارنت و تاوان
 دیستگین مردمانی تاوان و دیہا سرجمیا بدئیت و رندا جنین و مردینئے
 دیہئے پرکئے کساسا چہ ہما سندوکا بگرت کہ جسمی تاوانان پُر کنت۔
 ہر چنت اے کار سٹوب نبیت کہ جنین و مردینئے دیہ برابر بببت و ہما
 ڈگران کہ آیانی آسر مرک انت جنینئے پورھین دیہ انگت یک مردینئے
 پورھین دیہئے نیم کساسا حساب جنگ بیت، بلہ کماکم تواتین اشینے سرا
 اؤست بندین کہ گاڑیانی ڈگر ورگ و تاوانانی سٹوبا، جنین چہ ہما دیہا بھرمند
 بنت کہ مردین بنت۔ (مادہ ۴، تیسرہ ۲، سیمی مردمنے بیمھے کانون)

۲. آزائے گرگ یا ساہئے گرگئے سزائے بارثوا ہم اسلامی سزائے کانونا
 یک جنینئے جائے ارزش مردینئے جائے نیم ارزش زانتگ۔ پہ درور اگن
 مردینئے جنینئا بگشیت، ہمے شرٹا جنینئے اولی درجھے وارس تواننت
 مردینئے ساہئے گرگا بلوئنت کہ پیسرا مردینئے دیہئے نیما آییا بدئیت
 و چہ اشیا رند کساس بوت کنت۔ چیا کہ یک مردینئے ساہئے ارزش
 دو جنینئے ساہئے ارزشا اندازہ جنگ بوتگ و پمیشکا کہ یک جنینئے
 ساہئے بدلا مردینئے ساہ گرگ بببت باید انت یک جنینئے پورھین دیہ
 مردینئا دئیگ بببت تانکہ ساہئے گرگا برابری بببت۔

نون اگن جنینے مردینیا بُکشیت و مردینے ائولی درجھے وارس جنینے ساھئے گرگا بلوٹت باید انت جنینے ائولی درجھے وارس ائولا بزان چہ جنینے مرکتے سزایا پیسر یک جنینے کاملین دیھے کساسا بزان مردینے پورھین دیھے نیما گُشتگین مردینے ائولی درجھے وارساں بدینت و رندا مردینے وارس ہوئیے (جنینے) ساھا گرائنت کنت.

آزائے کساسے بارئوا ہم انچش انت. جنینے بدنے آزائے دیہ تان ہما وهدا کہ مردینے پورھین دیھے سئے یگئے کساسا سر نبوتگ گون مردینے دیھا برابر انت بلہ اگن پہ جنینے بدنے آزیان دیھے کساسا چہ سئے یگا بگوزیت گڑا مردینے پورھین دیھے نیم کساسا جنینا رست کنت.

پہ درور اگن مردینے یک جنینے دو دستا بگڈیت و جنین کساسا بلوٹت، جنینے دوین دستانی بدلا مردینے یک دستے گڈگ بیت. (اسلامی سزائے کانون، مادہ ۵۶۰، دیہانی در)

اگن جنینے وتی جوڈا گون درامدین جنینیا ویت و واپا بگندیت، کانونے ردا جے کرت کنت؟

اسلامی سزائے کانونا ہما جنینان کہ وتی مردا نارئواین املینے وهدا تنتنا زنائے املا گندنت ہچ پئیمین موکلے دئیگ نبوتگ و جنین اینوکا شکایت کرت کنت و اگن شکایتی کرت پگا کنگئے ڈبہ جنینا گون انت. اگن جنین متوانت گون شری بینھے پیش کنگا وتی ادیایا پگا بکنت، چارمی درجھے ہدا مہکوم بیت و باید انت شلاکتے ۸۰ زربتا بسگیت. زنائے جرما شری بینہ، چار ادلین مردنے گواھی دئیگ انت یا اش کہ ہما کسان کہ زنا کرتگ سئے رندا ہننت و اکرار بکنت. اے پگا انت کہ انچین جاورپا چار ادلین مردینے درگیجگ کہ زنائے املا بگندنت و دادگاھا گواھی دئیگا تیار بنت

بوت نکنت، اکرارے بارٹوا ہم انچش انت.

بلہ مردینانی بارٹوا کانوئے حکم چُش نہ انت. کانونا چو گیشینگ بوتگ کہ اگن مردینے وتی جنا گوَن دگہ مردینیا یگین نپادا بگنڈیت، آیا نہ تھنا یہ وتی جنئے گُشگا ہک ہست، آ تواتن درامدین مردینا ہم بگُشیت. اے بابتا مردینے سرا پہ شری بینھئے پیش کنگا ہچ زَمہ و دُبھے نیت. آ ایوکا باید انت پگا بکنت بزانا ادیا بکنت کہ آیا یکن بوتگ کہ آیئے جنا گوَن وتی اھتیارا گوَن درامدین مردینا پت و واب کرتگ و اے بابتا رزا بوتگ.

(اسلامی سزائے کانون، مادہ ۶۳۰)

بارین جنین تواتن گوَن ہر ازر ونیموئے وتی لاپئے چکا بیرینیت؟

ہر چنت کانونا چکئے پزینگ مکن انت و ہچکسا ہک نیست کہ چُش بکنت، بلہ ہاسین جاوران کہ کانونا گیشینگ، ماتارا پہ چکئے پزینگ موکل دیک بوتگ.

اگن مات ہر دلیلئے سئوبا تانتنا نادراھی و لھتین دارو و درمانانی کارمرز کنگئے ہاترا سئوب بییت کہ آیئے چک چہ لاپا بکپیت، چکئے رست و ردومئے کساسئے سرا و رست و ردومئے جتاین گام و مرھلہانی سرا و انچش ہم چکئے جنسیتئے سرا پہ آیا دیہ گیشینگ بوتگ. ادا پتھے ہکئے سرا مات مھکوم بیت کہ دیہا بدنت و چہ دیہا آیئے جندا ہچ بھرے نیت. (اسلامی

سزائے کانون، مادہ ۷۱۸، دیہانی دَر)

بلہ اگن پت یا تانتنا پتی پیرک سئوب بییت کہ چک چہ ماتئے لاپا بکپیت و مات دیہا بلوٹیت، گڑا آ ایوکا پہ ماتئے بھرئے دیک مھکوم بیت و اگن آیا چہ دیہا بھرے بییت، آ ہم رسیتی.

کساسئے بارٹوا اشیئے گوشگ ہم المی انت کہ اگن پت یا پتی پیرک تانتنا

وتی چک یا ٹاسگا بکشیت آئیے بدلا آسانی ساہ گرگ نیت و ایوکا ماتے لوٹتے سرا ماتے بھرے کساسا پہ دیہئے دئیگا مہکوم بنت. بلہ اگن مات وتی چک بکشیت، آئیے ساہ گرگ بیت.

ادا لازم انت گو شگ بیت کہ لہتین سزا چو کہ آڑائے کساس یا مرکے سزا گون هچ انسانی هکئیے میان اُستمانی رهنديا همدپ نه انت. ایران اسلامی راجمستری کہ وت «تپاکین راجانی گلے انسانی هگانی شئورائے» باسکے گون آئیے میان اُستمانی زمهان هم همدپ نه انت و لازم انت کہ زوت هما رهندي کہ چه دینی حکم و شریتا آتکگ انت چو کہ هدود، دیه، کساس و گواهی دئیگ، اے چه کئیپری کانون و جنینانی هلاپا آ دگه پرکاری رهنديان و چه ایرائے مدنی و جزایی سجهین کانونان در کنگ ببت و اے کهنگ پسندین شری کانونانی جاگها هما کانون بیاینت کہ انسانی هک و هکوکے بنیاتا انت، دیمرو و برابری پسند و آدلانه ببت.

جنینا لوٹتگ بلہ لاپ پرتوتگ، بارین آتوانت وتی چکا پرتیت؟

اُنه! ایرائے کانونان اسل چکے نپرتینگے بنیاتا انت. اشیا بل کہ چکے پرتینگ مکن بوتگ، کانونتے هسابا جرم انت و په اشیا بندیجاھتے سزا و دیه گیشینگ بوتگ. ایرائے کانونا چکے پرتینگ هما وهدا منگی انت کہ په ماتے ساھئے رگینگا چکے پرتینگ ایوکین راه انت.

په چکے پرتینگا مات باید انت اے گام و مرهلهان بگوازینیت:

۱. چه کانونی داکتريا په چکے پرتینگا جنواز بلوٹیت.
۲. لاپی چکے اُمر چه چار ماھا کمتر بیت و چه ارواھتے بیگا نشانے مبيت.
۳. کانونی داکتريے کامیشن چکے پرتینگا مبيت.
۴. چیرے بندانی سرا چکے سرپرست و هزمے هبرانی گرگ:

— بہ چکنے پرننگا ماتنے دزبندی و آیینے دلبلانی بابتا سرپردی

— ماتنے نگیگین جاورنے بارنوا زانت

— چکنے امر

— ارواہنے مان بنیگ یا نبیگ

— چکنے پندا بنیگا رند آیینے دارگنے المین شرانتانی پورہ کنگ یا نکنگے امکان

— دگہ ہر ہبرے کہ ہزم بلونیت درشان بکنت

۵. چکنے پرننگے جنوازا ہما کازی دنت کہ داکتری کامیشنے باسکے.

ہما داکتر کہ ہاسین کازینے جنوازانے بیگا ایید پہ چکنے پرننگا

گامگیجان بزوریت، آیینے داکتری جنواز باتل بوت کنت. (گون مادہ ۵۶ئے

کاردستورا، چکنے پرننگے کانون، پہ چکنے پرننگا کھولنے پلامرزیے کانون، مادہ

۵۶ئے کاردستورنے ایلان، چہ کانونداری واکنے کارمسترے نیتگا)

ادا لازم انت دلگوش گور بکنین کہ اے کانونا چکنے پرننگے جنواز دنیگے

امکانے سرا ہبر نبوتگ بزان ہما وهدا کہ چک چار ماہگیا سر بوتگ

و ارواہی مان انت. چو جاہ کثیت کہ اگن چکا ارواہ مان بییت و ماتا

جانسلامتی مبییت گڑا مات گون گیشترین سگی سوریان دچار کپییت.

بارین جنین پاسپوٹ گپت کنت؟

ہنو. تان ۱۸ سائے امرا نشتگین جنین چگان گون آیانی پت یا پتی پیرگے

موکلا و اگن اشان پت یا پتی پیرک مبییت گون سرپرست و ہزمے موکلا

پاسپوٹ دنیگ بیت. سور کرتگین جنینانی بابتا چش انت کہ اے موکلا

جوڈ دنت. بزان سور کرتگین جنین ۱۸ سالا کمتر بییت یا گیشتر و تنتنا ہما

جنین کہ آیینے امر ۸۰-۹۰ سال انت، آییہ پہ پاسپوٹے گرگا جوڈے موکل

پکار انت. سور کرتگین جنین وهدے پہ پاسپوٹے گرگا دزبندی کنت باید

انت وتی جوڈے رسمی منگا، وتی پجاری ہما کاگدان گون بکنت کہ پہ

پاسپوٽے ادارها پڪار آنت و اشان پاسپوٽے ادارها پيش بڪنت. په اے مڪسدا جوڊ بايد انت رسمى اسنادے كارگسيًا برئوت و اشيئے پچيا كه سندے ٿينگے هرچ و درچان مان كارگسا پُر ڪنت، په وتي جنئے پاسپوٽے ڪشگا وتي ڪنبي منگا پيش بڪنت. نيٺ چش انت كه جنين وتي جوڊے موڪلا ابيد چه پاسپوٽے گرگا زبهر انت. (پاسپوٽے ڪانون، ماڏه ۱۸ ئے اولي و سئمي بند، مسووب ۱۳۵۱)

بارين په پاسپوٽے گرگا جوڊے موڪلے سرا گئير و ابيدے يا چه يگيا گيش گيشينگ بوتگا؟

هئو انچين وهدان كه پاسپوٽے ڪانونا باز گئير و ابيدي زانتگانء، په سور ڪرتگين جنينان پاسپوٽے گرگے سرا جوڊے موڪل يا منگ ازڪار نه انت:

۱. اگن جنين وتي جوڊے پچيا درملڪا جهمند بييت.
  ۲. اگن جنينا گون درملڪي مردميا سور و آروس ڪرتگ و اشيئے پچيا وتي ايرانئے جهمندي هم داشتگی.
  ۳. انچاين جاورا، بزان اگن جن و جوڊ دوين ايرانا بينت و په پاسپوٽے گرگا جنينے دزبنديے بارئوا اشتاپے بييت. ادا دادگيرا اهتیار هست كه جوڊے بدلا اشيا مئيت كه جنينے ناما پاسپوٽے ڪشگ بييت.
- په درور جنين نادراه انت و آبيئے الاج ملڪئے تها بوت نڪنت و جنين بايد انت درملڪا الاج ڪنگ بييت. يا كه جنين لوٽيت زيارتي، المي، تاليمي، هزمتي، ورزشي و دگه انچين سپرے بڪنت بله آبيئے جوڊ مئيت. انچين وهدان جنين توانت دادگيرے كارگسا برئوت و وتي نامئے سرا پاسپوٽ ڪشگے موڪلا چه دادگيرا بلوٽيت. البت جنينے اے دزبنديے مانا اش نه انت كه دادگير الما مئيت؛ چيا كه پاسپوٽے ڪانونئے ردا، ايوكا همے دادگيرے سرا انت كه گيشاگيش سئے روچئے تها پسئو بدننت و اے بارئوا وتي منگ يا مننگا

درشان بکنت. ته گڙا اگن دادگير هم گون اشيا تپاک مبيت که جنينے ناما پاسپوٽے کَشگ ببيت، جنين ايوکا همے سوبا که سور و آروسيے اے هاسين وهد و جاوران هم چه پاسپوٽے گرگا زبهر ببيت. (پاسپوٽے کانون، مادّه ۸، سيمي بندے چيرا)

بارين هما جنين که آيان پاسپوٽ هست، آتوانت چه ملکا در بکپنت و اشئيے بابتا ازانده نبيت؟

انه! ادا گوشگی انت که تنتنا اگن سور کرتگين جنينا په پاسپوٽے کَشگا وتي جوڊ مئنتگ و آيا پاسپوٽ هم رستگ بله په درملکنے رنوگا آيا بيرگين اهتيار و آزاتيه نيسٽ. چتا که بلکين وهده نه وهديا آيئے جوڊ اشئيے سرا که جنين پاسپوٽا کار بنديت تپاک مبيت و چه در کپگا آيا بداريت که اگن چش ببيت جنينے پاسپوٽ هم چه آيا گرگ ببيت. ته گڙا پميشکا که سور کرتگين جنين چه ملکا در کپت بکنت پاسپوٽے کَشگ بس نه انت. (پاسپوٽے کانون، مادّه ۱۹)

بارين په سپرامات توانت همے دزبنديا بکنت که آيئے چگنے نام همراهے هسابا آيئے پاسپوٽا مان کنگ ببيت؟

مات توانت چه پاسپوٽے ادارها انچين دزبنديے بکنت بله پميشکا که همراهے هسابا چگنے نام ماتے پاسپوٽا مان کنگ ببيت، ايوکا ماتے دزبندي بس نه انت، بايد انت کوڊکين چگنے سرپرست يا هزم چه پاسپوٽے ادارها انچين دزبنديے بکنت. ته گڙا ماتے پاسپوٽا همراهے هسابا چگنے نامے درج کنگ هما وهدا بوت کنت که چگنے سرپرست (پت يا پتي پيرک) يا چگنے هزم دزبندي بکنت. (پاسپوٽے کانون، مادّه ۲۱)

بارین پمیشکا کہ بے سرپرستے یا ہزمئے دزبندیا چُکئے نام ماتے پاسپوٹا درج کنگ ببیت، گئیر و ابدے، گیشینگ بوتگ؟

ہئو۔ پاسپوٹے کانونا لہتین مئورد گیشینگ بوتگ کہ چگانى نام ہمراہے
ہسابا ماتے پاسپوٹا درج کنگ ببنت و پہ اشیا سرپرست یا ہزمئے دزبندی
و پتے رزایتے گرگ پکار مبیٹ. مئورد اِش اُنت:

۱. ایرانی جنین درملکا جہمند ببیت بلہ وتی چگان ایرانا پیدا بکنت. گڑا
نُکئے نام ماتے پاسپوٹا درج کنگ بیت و پتے رزایتے گرگ پکار نہ اِنت.

۲. ایرانی جنین وتی چگا درملکا پیدا بکنت و آبیئے ایرانی جوڈ چکئے
پیدا بیگئے وهدا آ ملکا مبیٹ. ادا ہم نُکئے نام ہمراہے ہسابا ماتے
پاسپوٹا درج کنگ بیت و پتے رزایتے گرگ پکار نہ اِنت.

۳. ہما مات کہ ایرانا چہ ماتا پیدا بوتگ بلہ آبیئا ایرانی جہمندی نیست،
اگن آ وتی چگا ایرانے تھا پیدا بکنت، آبیئے پاسپوٹا چکئے نامے درج
کنگئے ہاترا پتے رزا کنگ پکار نہ اِنت. (مدنی کانون، مادہ ۹۷۶، بند ۴)

۴. دگہ یک مئوردے ہم ہست کہ بیہا گون جہمندیا بندوک اِنت بلہ
پاسپوٹے کانونے تھا اشیئے سرا کہ چکئے نام ماتے پاسپوٹا درج کنگ
ببیت اشیئے پھنات گیش کنگ بوتگ.

اشیئے تل پچ کنگ: اگن نُک مان ایرانا چہ درملکی مات و پتیا پیدا
ببیت. پہ درور پت و مات جرمنیئے مردم اُنت، آ ایرانا سپر کنت و ہمے
درگنا اشانی چک ایرانا چہ ماتا پیدا بیت. جہمندییئے کانونے ردا، چہ
ماتا پیدا بوتگین چک جرمنیئے ملکئے جہمندے. نون اگن نُکئے مات
و پت بلوٹنت اشیئے بُنیاتا کہ چک ایرانا چہ ماتا پیدا بوتگ، چگا ایرانے

جہمنندی ہم برسیت گڑا برابرین مئوردان ایران و جرمئیے رابتھا چارنت۔ اگن ایران و جرمئیے نیاما انچین مئوردانی سرا دو نیمگی رابتھئے منگنامھے بییت و جرمئیے سرکار نییت کہ جرمیا چہ ایرانی پت و ماتیا پیدا بوتگین چگا جرمئیے جہمنندی بدنت، گڑا ایران ہم انچش کنت و ہما چگا کہ ایران چہ جرمین پت و ماتیا پیدا بوتگ ایرانی جہمنندی دنت۔ اے دو نیمگی رابتھے، بزان ملک لہتین جاہان چو کہ جہمنندیے سرا وتی رھبندان دو نیمگی رابتھئے ردا ٹھیننت۔

ماتے پاسپوٹا چکٹے نامے درج کنگئے سرا ہم اے مئوردئے پھنات گیش کنگ بوتگ و چو گیشینگ بوتگ کہ انچین وھدان بل ترے چک ایرانیے حساب آرگ بییت، بلہ پمیشکا کہ آییے پت و مات درملکی مردم آنت ماتے پاسپوٹا آییے نامے درج کنگئے ہاترا پتے رزایتے گرگ پکار نہ انت۔ (مدنی کانون، مادہ ۹۷۸)

؟ جہمنندی چے؟

جہمنندی ھکوکی و سیاسی رابتھیا گوشنت کہ مردمان گون یک ملکئیے ھاکمیتا ھست۔ اے رابتھئے سئوبا، ھر ملکئیے جہمنندیں مردم چہ سجھین برابرین سیاسی و راجمانی ھک و اؤبالان و انچش ہم چہ برابرین جہمنندی ھگا بھرمند بنت و اشیے ردا ھکومتے سرا انت کہ وتی جہمنندیں مردمانی ھزمتا بکنت و آیانی ھک و اؤبالانی اڑتا بداریت۔

؟ بارین سجھین ھما مردم کہ ایرانا نندوک آنت ایرانے جہمنند زانگ بنت؟

اُہ! چہ ایرانے نندوکان ھما ایرانے جہمنند زانگ بنت کہ:

(پ) آیان دگہ ملکیئے جهمندی بیت

(ب) ایرائے سرکار آیانی درملکی جهمندیئے کاگد و مدرکان ہمیت و اشیئے سرا ایراز مگیپت نون بلکین یگے ایرانا نندوک بیت و آیا دگہ ملکیئے جهمندی چو کہ پرانسئے بیت، اے مردم ہما شرتا ایرائے جهمند حساب آرگ بیت کہ ایرائے سرکار آییئے درملکی جهمندی ہمیت، اشیئے سرا ایراز مگیپت و اشیا دست پُشت مجنت.

بارین سَجھین ہما مردم کہ ایرانا چہ ماتا پیدا بنت، ایرائے جهمند زانگ بنت؟

انہ! ہما مردمانی تھا کہ ایرانا چہ ماتا پیدا بنت، چہ آیان تھنا لھتین ایرائے جهمند زانگ بنت ہما شرتا کہ:

۱. چہ ایرانی پتیا پیدا بنت. ایرانی پتئے جهمندی آیان رسیت و آوتاوت ایرانی بنت

۲. اشیئے گوشگ لازم انت کہ ایرائے مدنی کانونئے ردا سَجھین ہما مردم کہ چہ ایرانی پتیا پیدا بنت، ایرانا پیدا بنت شر و ایرانا ڈن پیدا بنت شر، آ ایرانی حساب آرگ بنت. پگاتر بگوشین ایرائے جهمندیئے کانون پتئے ہوئے سیستمئے رندگیر انت.

۳. ہما کہ ایرانا چہ درملکی پت و ماتیا پیدا بنت بلہ چہ آیانی پت و ماتا یگے ایرانا پیدا بیت بل ترے پت و مات درملکی مردم انت، گون اے شراتا ایرائے جهمند حساب آرگ بنت.

پہ درور «سام» امریکھا پیدا بوتگ و آیا امریکھے جهمندی هست. آ گون سوزانا کہ ایرانا چہ ماتا پیدا بوتگ سور و آروس کنت بلہ سوزانا اسپانیھے جهمندی گون انت. سوزان لاپُر بیت و سئیل و سئوادئے

ھسابا گوڻ وتی جوڏا اِیرانا رٿوت. آ ھمے سپرٺے تها وتی مردین چڪ
 «آرینا» اِیرانے تها پیدا کنت. نون هر چنت سوزانا اِیرانے جهمندی
 نه انت بله پمیشکا که آییئے جند اِیرانا چه ماتا پیدا بوتگ، آییئے چڪ
 اِیرانے جهمند ھساب آرگ بیت و آتوانت په آرینا اِیرانی سجالے بگیپت.
 ۴. ھما که چه درملکی پت و اِیرانی ماتیا اِیرانا چه ماتا پیدا بوتگ انت،
 وھدے پُرین ۱۸ سالئے امرا سر بنت ھما شرتا که کماکم سالئے کساسا
 اِیرانا نندوک بنت و امنیتی اڙ و گرچے مپیش، اِیرانے جهمند ھساب
 آرگ بنت. ته گڑا تان ھما وھدا که پُرین ۱۸ سالئے امرا سر نبوتگ انت
 و کماکم سالئے کساسا اِیرانا نندوک نبوتگ انت، اِیرانے جهمند زانگ
 بنت و اگن بلوئنت وتی ماتئے جهمندیئے ردا اِیرانے جهمندی آیان
 برسیت باید انت په جهمندیا دزبندی بکننت و جهمندیئے گرگے
 کاردرچا بندوکین رھبندانی ردا بگواژیننت.

۵. هر درملکی جنینے که گوڻ اِیرانی مردینیا سور و آروس بکنت اِیرانے
 جهمند ھساب آرگ بیت، بزبان پمیشکا که اشان گوڻ اِیرانی مردینان سور
 و آروس کرتگ، اِیرانے جهمندی اشان دئیگ بیت.

**بارین ھما چڪ که چه اِیرانی ماتا و درملکی پتا
 پیدا بوتگ، ۱۸ سالئے امرا پیسر چه اِیرانے
 جهمندیا زبھر انت؟**

انہ! ھما نوک پیدا بوتگین چڪ که آییئے مات اِیرانے بیت و پت درملکی،
 گوڻ ھما شرائتانی بئیگا که کانونا گیشینتگ، آتوانت اِیرانی جهمندیا بگیپت.
 په درور: «علیئے مات» اِیرانی و پتی ائوگانستائے مردم انت. هر چنت علی
 اِیرانا چه ماتا پیدا بوتگ و آییئے مات ھم اِیرانے بله آ اِیرانے ھساب آرگ
 نبیت و پمیشکا که آییئا اِیرانی جهمندی برسیت المی انت که آییئے مات

اے ہارٹو دزبندی بکنت۔ چہ ماتے نیمگا چگئے جہمنندیئے ہاترا لازم انت کہ ایوکین مادہئے تھا درج بوتگین شرائت پیلنو کنگ ببت بزانت «ہما چگ کہ چہ ایرانی جنین و گئیر ایرانی مردینانی سور و آروسا پیدا بنت، آیانی جہمنندیئے سرا پئیسلا کنگئے کانون» سرجم کنگ بیت۔ اگن چش بیت گڑا مات ہم توانت ایرانی جہمنندیا پہ وتی چگا بگپیت و ہم آیئے نامئے سرا پہ آییا ایرانی سجلے بگپیت۔

**ہما چگ کہ چہ ایرانی ماتیا پیدا بوتگ بلہ آیئے
پت درملکی مردمے، آییا باید انت کجام شرائت
ببت کہ ایرانیئے جہمنندی برسیتی؟**

ہرکس پڑین ۱۸ سالئے امرا سر بیت، گون کانونی شرائتانی زندگیریا توانت پہ ایرانی جہمنندیا دزبندی بکنت۔ بلہ ہما چگ کہ ایرانی چہ ماتا پیدا بوتگ انت و چہ ایرانی جنین و درملکی مردینئیئے سور و آروسئے راہا چہ ماتا پیدا بوتگ انت، آیانی ہارٹو «ایرانی جنین و درملکی مردینئیئے سور و آروسئے چگان ایرانیئے جہمنندیئے دئیگئے» کانونا لہتین شرائت گیشینگ بوتگ کہ ماتین توانت گون اشانی زندگیری کنگا و ہمے کانونئے رسمی کاردرچئے سرجم بئیگا، ایرانیئے جہمنندیا پہ وتی چگا بگپیت۔

چہ ۱۸ سالئے امرا پیسر پہ ایرانی جنین و درملکی مردینئیئے سور و آروسئے چگان ایرانیئے جہمنندیئے لازمین شرائت اش انت:

(پ) پت و ماتے سور و آروس شریتنئے ردا بیت

(ب) ماتے جہمنندی وتاوت چگا دئیگ نبیت، مات باید انت پہ وتی چگئے جہمنندیا دزبندی بکنت

(پ) پہ اشیا کہ ایرانی جنین و درملکی مردینئیئے سور و آروسئے چگا

جھمنندی دئیگ بییت، وزارتِ اٹلائات و سپاہ پاسدارانے اٹلائاتے نرّا
 امنیتی اڑ و گرنچے مبییت. چہ اے ایوکین مادھئے منگا رند چو گندگ
 بوت کہ ایرانی جنین و درملکی مردینئے سور و آروسے چگان چہ اد
 و رند جھمندیئے اڑ و گرنچ نبت، بلہ بزن انت کہ املئے مئیدانا چش
 نبوتگ و اُستانداری و زَمھوارین منسبدار و امنیتی ادارہان پزانت اشیئے
 کاربُری و اجرایا سہلکشئی کرتگ و چہ اشیا کہ کؤدکانی اے ٹولیا ایرانی
 پچار بکشگ بییت پھریز کنگا آنت.

بارین اگن چک پتئے دستا گشگ بییت، مات توانت پہ پتا مرکئے سزایا بلوٹیت؟

اَنه! اگن پت یا پتی پیرک چگا بکشیت، آیا مرکئے سزا دئیگ نبیت و مات
 ایوکا پہ دیہئے گرگا ہکدار بییت. بلہ اگن مات چگا بکشیت گوں پتئے
 دزبندیا آیا مرکئے سزا دئیگ بییت.

ایرانا جنینانی ہلایا باز انچین رنواج گپتگین پرکاری ہست
 کہ اشان کانونی بُنزہ نیست بلہ املئے مئیدانا چہ لہتین منسبدار و ہکومتی
 دینی زانوگرانی نیمگا جنینانی سرا تھمیل بنت و آیانی سرا زور و زراب گیشا
 چہ گیش بیگا انت. پہ درور گوشت کنین کہ لہتین چیزانی سرا ہنیال دور
 آنت و تپاکیے گندگ نبیت مسال ہبرا اشیئے سرا کہ جنینان موتورسوارینے
 جنواز دئیگ بییت یا کہ جنینانی سئینکل سواری رنوا انت یا نہ، جنین
 ورزشجاہان برنونت یا مرنونت و انچش ہم لہتین مزندربرجاهی سبجکتانی
 سرا و اشی و آیینے سرا ناتپاکی ہست. دگہ انچین کانونی پرکاری ہست
 کہ اے کتابا آرگ نبوتگ آنت. اشانی بابتا اگن جُست سر ببت لازمین پَسُو
 دئیگ بنت.

اے کتابے نکان ایوکا گوں اشیا بندوک آنت کہ جنینا مان کہولا چونین

هڪ هست و دگه بازين جاھان جنيناني هڪ پادمال بئيجا انت و آياني هلاپا
 کانوني و گئير کانوني پرکاري گندگ بيت بله اے کتابا اشاني سرا هبر کنگ
 نبوتگ. چه اے کتابے نبيسگا مول و مراد سرپدي دئنگ و وتي همملکين
 جنينان گون لهتتين پرک و پيري رهبندان آژناگ کنگ انت که اے سرزمينے
 جنيناني هلاپا بئيجا انت. گون همے اوست و اميتا که مئے ماتين وتن
 چه ديني زوراکی و هاکمين زورشاھيا آرات بيت و سجھين تک و پهناتان
 ذرستين پرک و پيري کانون و ربيت دور کنگ ببت، و گون همے اميتا که
 مارا هما کانون دست بکپنت که میان اُستمانی مَنگين رهبندانی ردا انت.
 انچش بيات!

مدني ڪانون، مادّه ۱۰۳۴

هر جنينءَ ڪه په آيينءَ نڪاه ڪنگا مڪنءِ مبيت په سور و آروسا گواچار
دئگ بوت ڪنت.

مدني ڪانون، مادّه ۱۰۳۵

سور و سانگئءِ واده جنى- مردى رابتهءِ جوڙينءَ نڪنت تئتنا اگن په سور
و آروسا دوين نيمگئءِ مردمانى نياما گيشينتگين هڪ مهر يا اشيءَ بهرءِ
دئگ بوتگ. ته گڙا جنين و مردين دوين توانءَ ڇه سانگا پهرين بڪنت
و آدگه نيمگئءِ مردم هچ پئما توانءَ آيا په سور و آروسا مجبور بڪنت
و انچش هم په همءِ هاترا ڪه آيا سانگ پرؤشتگ، ڇه آيا توائئءِ پڙ
ڪنگا بلوئيت.

مدني ڪانون، مادّه ۱۰۴۳

بل ترءِ نشتگين جنين چڪ بالگيءَ امرا سر بوتگ بله آيينءَ نڪاه گون
پت يا پتى پيرڪئءِ موڪلا بوت ڪنت و اگن پت يا پتى پيرڪ بءِ منگى
دليليءَ آرگا موڪل مدنت، آيينءِ موڪل ڇه ارزشا ڪپيت و هما مردين ڪه
جنڪ لوئيت گون آيا سور و آروس بڪنت، جنڪ گون آيينءِ سرجمين
پجارينگ و نڪاهئءِ شراعت و آيانى نياما گيشينتگين هڪ مهر، رند ڇه اشيا
ڪه ڇه مدنى هاسين دادگاها موڪلى گپت سور و آروسئءِ ڪارگسا برئوت و
په سور و آروسئءِ درج ڪنگا گامگيجان بزوريت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۶۲

نکاح گون اجاب و کبول و گون هما لبرانی گوشگا بوت کنت کہ پگاییا پیش بدارنت کہ مول و مراد سور و آروس انت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۶۳

بوت کنت کہ اجاب و کبول چه مردین و جنینے جندے نیمگا بیت یا کہ چه هما مردمانی نیمگا بیت کہ کانوتے ردا آیان اگدے هک هست.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۶۴

اگد باید انت اکل و بالگ و کاسد بیت، بزبان آییے مول و مراد نکاح بیت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۶۵

اگدے سهی بیگئے شرت ایش انت کہ اجاب و کبولے نیاما همینچک وهد بلگیت کہ رسم انت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۴۱

اگن جنین چک شمسی هسابا ۱۳ سالے امرا سر نبوتگ و مردین چک شمسی هسابا ۱۵ ساله سر نبوتگ، گرا اشانی نکاهے اگد هزمے مؤکلے سرا و هما شرتا بوت کنت کہ اشانی هئیر و سلاه چارگ بیت و اشیے تشکیس گون سالهین دادگاها انت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۴۴

اگن پت یا پتی پیرک آ جاگها مبنت و آیانی مؤکلے گرگ بوت مکنت و جنگا هم سور و آروس کنگے زلورت بیت، آ توانت سور و آروس بکنت.

تیسرہ: کارگسا اے سور و آروُسئے درج کنگ ہما وهدا بوت کنت کہ مدنی ہاسین دادگاھا اے ہر پگا کنگ بننت.

مدنی کانون، مادہ ۱۰۲۰

جنین و مردینئے رزا بئیگ اگدئے سہی بئیگئے شرت انت و ہر وهد زور و زراب و اکراہ چہ مکرہا بزبان چہ ہمایا کہ آئیئے سرا زور و زراب و اکراہ بوتگ دور کنگ بیت و آپہ اگدا موکل بدننت و رزا بیت گڑا اگد سہی بیت مگن اش کہ زور و زراب و اکراہ تان ہما ہدا بوتگ کہ آیا زانتگ کہ اگدئے بابتا ہنو کرتگی.

اگن دائمی نکاھا ہک مہر گوشگ نبوتگ یا ہک مہرئے نبئیگ شرت بوتگ نکاھ سہی انت و چہ اگدا رند دوین نیمگئے مردم گون یکدومیئے رزا یا ہک مہرا بگیشیننت. و اگن چہ گیشینتگین ہک مہرئے سرا رازی بئیگا پسر آ گون یکدگرا ویت و واب بکننت جنین پہ مہرلسلا ہکدار بیت.

مدنی کانون، مادہ ۱۰۹۵

متتہ یا ہدارکی نکاھا اگن اگدئے وهدا ہک مہر گیشیننگ مہیت نکاھ رد انت.

کھولئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۲۰ مسئوب ۱۳۹۱

ایران اسلامی راجمستریئے ہکوکی سیستم پہ کھولئے دیما کنگ و پاداریا، مجتبی نکاھے پلامرزا کنت کہ کھولئے جوڑینگئے بنیات انت. ہدارکی نکاھ ہم شریئئے رہبند و مدنی کانونئے رہبندانی پابند انت و چیرئے مئوردانی بئیگا گون اشیئے درج کنگ المی انت:

۱. جنین لاپر بیت
۲. دوین نیمگئے مردم اشیا مہنت
۳. نکاھے شرت و ڈگے بیت

تبسره ۵. سور و آروُس و تلاکٽے رسمی کارگسان اے ماڏھئے واکيهانی درج کنگ و اے کانوٽے بیستمی ماڏھئے درج کنگ هما آیین نامھئے ردا انت کہ سالیٽے تها گون دادگستریٽے وزیرٽے پیشنهادا چه کانونداری واکٽے کامسترٽے تیمگا منگ بیت و تان هما وهدا کہ اے آیین نامہ منگ نبوتگ، سور و آروُسٽے کانون، اسلاھی، مستوب ۱۳۱۶/۲/۲۹ مادہ ۱۱۰ نزامنامہ برجاه انت.

کھوٽے پلامرزیٽے کانون، مادہ ۴۰، مستوب ۱۳۹۱

هرکس کسانین چکٽے سرپرستیٽے سرا چه دادگاهٽے هکمٽے کاربُریا پهریز بکنت یا اشیٽے کاربُریٽے دیما بداریت یا کہ چه چکٽے پر ترینگا پهریز بکنت، هکدارین مردمٽے دزبندیٽے سرا و هما دادگاهٽے پرمائٽے سرا کہ اٽولی هکمی داتگ تان هکمٽے اجرائے وهدا جیل و بندا دارگ بیت.

کھوٽے پلامرزیٽے کانون، مادہ ۴۱، مستوب ۱۳۹۱

هر وهد دادگاها چو تشکیس دات کہ کسانین چکٽے گندک، دارگ و گون آییآ دگه بندوکین کارمان آییٽے هئیر و سلاھٽے هلاپا انت یا کہ چکٽے سرپرستیٽے سرا زمھوارین مردم گیشیتنگین دُبھان پوره نکنت یا کہ گون هکدارین مردمان چکٽے گندکٽے دیما داریت، آ توانت لهتین اموراتانی بارٽوا چو کہ دگه شکسیا سرپرستیٽے دئیگ یا کہ گون چارگ و نزارتٽے گیشیتنگین هدان نزارت کنوکٽے دارگا و گون چکٽے هئیر و سلاھٽے چارگا هما گامگیجان کہ باید انت بزوریت.

کھوٽے پلامرزیٽے کانون، مادہ ۲۲، مستوب ۱۳۹۱

وهدے هک مھر اگدٽے درگتا تان ۱۱۰ کاملین بهار آزادی سگه یا اشیٽے همسان بییت، آییٽے گرگ مالی مهکومیتانی کاربُریٽے کانون مادہ ۲۲

رہبندانی ردا بیت۔ اگن ہک مہر چہ اشیا گیشتر بیت گیشینے بابتا باید انت مردینا پہ دئیگا مالی توان و جنوازه بیت۔ روچئے نہرئے ردا ہک مہرئے حساب جنگئے رہبندانی رندگیری تینگہ المی انت۔

مدنی کانون، مادہ ۱۰۸۲، پٹیوستین تہسرهئے ایوکین مادہ

تہسره ۵. اگن ہک مہر رائجین زر بیت گڑا دئیگئے وهدئے سالینہین نہری شاکس کہ چہ ایزانے بُجاہی بانکئے نیمگا گیشینگ بیت چارگ و گون نکاہئے سال و وهدئے شاکسا دیم پہ دیم کنگ بیت و شاکسے پرک و بدلیئے ردا ہک مہر حساب جنگ و دئیگ بیت مگن اش کہ جن و جوڈ اگدئے درگتا دگہ ڈولے رزا بوتگ انت۔

مدنی کانون مادہ ۱۱۰۰

اگن مہرلسمما سرپوش بیت یا کہ اشیا مالیت میت یا اشیئے واهند دگہ کسے بیت، اولی و دومئے سرا جنین پہ مہرلسملا ہکدار بیت و سیمئے سرا پہ آییئے درور یا بہایا ہکدار بیت مگن اش کہ مالے واهند موکل بدنت۔

اسلامی سزائے کانون، مادہ ۶۵۸

اگن ایید چہ جنا نشتگین جنین چکینے جنگی گون ویت و وایا یا کہ چہ دگہ ہر راہیا گرگ بیت و آرزو میت، گڑا مہرلسملائے دئیگ چکا کیت۔

تہسره ۱. اگن جنگیئے زئوال بئیگ گون ویت و واپ و رزائے سرا بیت گڑا چیزے پگا نہ انت۔

تہسره ۲. نابالگین یا مجنونین جنگ یا ہما جنگ کہ زورے سرا گون آییو ویت و واپ بوتگ و پہ راستی پہ زناہا رزا بوتگ، آییئے رزا بئیگ رزا نبئیگئے حسابا انت۔

اسلامی سزائے کانون، مادہ ۵۷۷

جنینے مودانی سندگ یا آئیے سرے سجھین مودانی زئوال کنگ انچو کہ پدا مردنت جنینے پورھین دیھے سئوساز بیت و اگن مود پدا بردنت گڑا جنین پھ مہرُمُسلا ہکدار بیت. اے ہکمے تھا تنگ و بزین مؤد و کسانین چک و بالگین مردمانی مودانی نیاما پرکے نیت.

تبسره. اگن مہرُمُسل چہ جنینے پورھین دیھا گیشتر بیت، گڑا ایوکا جنینے پورھین دیھے کساسا دئیگ بیت.

مدنی کانون، مادہ ۱۰۹۹

اگن جنین نکاھے کؤتاهئے بابتا سر پد مبيت و گون آيا نزيگی بيت، آ به مہرُمُسلا ہکدار بیت.

مدنی کانون، مادہ ۱۰۹۳

اگن اگدے وهدا ہک مہر گوشگ مبيت و مردین چہ نزيگی و مہرے گیشینگا پيسر وتی جنے سئونان بدنت، گڑا جنین پھ مہرُمتھا ہکدار بیت و اگن چہ اشيا زند آئیے سئونان بدنت جنین پھ مہرُمُسلا ہکدار بیت.

مدنی کانون، مادہ ۱۰۹۴

مہرُمتھئے گیشینگے وهدا هستی و نیزگاریئے ہسابا مردینے جاورہال چارگ بیت.

مدنی کانون، مادہ ۱۰۸۵

تان ہما وهدا کہ جنینا آئیے ہک مہر نرسنگ، آ توانت چہ ہما زمہانی پورہ کنگا کہ مردینے بابتا آئیے سرا انت پھریز بکنت بلہ ہما شرتا کہ پھ آئیے ہک مہرے د دئیگا وهدے گیشینگ نبوتگ و اے پھریز کنگ سئوب نیت کہ آ پھ نکھئے گرگا ہکدار مبيت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۹۲

اگن مردین چہ نژیگیا پیسر وتی جنئے سئونان بدنت جنین پہ ہگ مھرئے تیما ہکدار بیت و اگن پیسرا مردینا چہ آییئے تیم ہگ مھرا گیش دانگ آییہا ہگ ہست کہ چہ نیما گیشینئے جندا یا اشیئے درورا یا کہ بہایا پچ بگیپت.

مدنی قانون، مادہ ۱۱۰۵

جن و جوڈئے نیاما کھولئے مستری چہ جوڈئے ہسلتان انت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۶۰

اگن ایرانی جنینئے بلوٹیت گون درملکی مردینیا سور و آروس بکنت و اشیئے بابتا قانونی مکنے میت گڑا باید انت چہ سرکارئے نیمگا ہاسین موکلے دئیگ بییت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۶۱

سرکار توانت لھتین سرکاری کارندہ، رسمی کاردار و سرکاری دربروکانی سور و آروسا گون درملکی جنینان، ہاسین موکلینا گون بندوک بکنت.

مدنی قانون، مادہ ۱۱۱۴

جنین باید انت ہما لوگا نندوک بییت کہ آییئے مرد گیشینیت مگن اش کہ لوگئے گیشینگئے اھتیار جنینا دئیگ بییت.

مدنی قانون، مادہ ۱۱۱۶

اے مادھئے بابتا چش انت کہ تان ہما وھدا کہ جن و جوڈئے نیاما

کانونی پیسلھے نبوتگ، جنینے جلگئے جاگہ گؤن دوین نیمگئے مردمانی متگ و رزا بئیکا گیشینگ بیت و اگن آاشیئے سرا رزا مبنٹ دادگاہ گؤن جنین و مردینے نزیکین مردمانی متینگا جنینے جلگئے جاگہا گیشینیت و اگن نزیکین مردم مبنٹ گڑا دادگاہئے جند پُریسھین جاگہے گیشینیت.

مدنی کانون، مادہ ۱۱۰۶

مجتی نکاھا جنینے نپکہ مردئے سرا انت.

مدنی کانون، مادہ ۱۱۰۷

نپکہ جنینے جاورھائے ردا سجھین رنواجی و انچاین زلورت انت چو کہ لوگ، گد و پُچ، وراک، لوگئے سامان و ازباب و دنوا و درمان و بهداستی هرچ و درچ انت، انچش هم هیئے ردا یا کہ جسمی تاوان و نادراھیئے سئوبا همزمتکارئے دارگئے هرچ و درچ.

مدنی کانون، مادہ ۱۱۱۸

جنین گؤن آزاتی و اهتیارا توانت گؤن وتی مال و هستیا هرچے کہ لوئیت بکنت.

مدنی کانون، مادہ ۱۱۲۷

اگن جوڈ چه اگدا رند گؤن وپت و وابی نادراھیے دچار بکپیت، آییئے جنا هک هست کہ گؤن آییئا وپت و واب مکنٹ و اے وپت و واب نکنگ سئوب نبیت کہ آ چه نپکھئے هگا زبهر ببیت.

مدنی کانون، مادہ ۱۱۱۵

اگن یک لوگیا جنینے بیگ گؤن وتی جوڈا سئوب بیت کہ آییئا جسمانی

تاوان، مالی یا اڑتے تاوانے ترس بییت، جنین توانت دگہ لوگے بزوریت و اگن تاوانے کساس پگا بییت دادگاہ حکم نکنت کہ آمردئے لوگا پر بتییت و تان ہما وهدا کہ جنینا لوگئے پر ترگا اُزر و شریں نیمونے ہست، آبیئے نیکہ مردئے سرا انت.

مدنی کانون، مادہ ۱۱۰۹

ہما سئون داتگین جن کہ ادتے دئورانا گون آبییا رجو کنگ بوت بکنت، اے دئورانا آبیئے نیکہ جوڈئے سرا انت مگن ایش کہ سئون و تلاق تمکین نکنگے جاورا بوتگ. بلہ اگن ادت نکاھئے کوتاہ کنگ یا بائین سئون و تلاقے سئوبا بییت گڑا جنین پہ نیکھا ہکدار نہ انت مگن ایش کہ چہ وتی جوڈا لاپپڑ بییت. گڑا تان چک مات بیگئے وهدا پہ نیکھا ہکدار انت.

کھولئے پلامرزیئے کانون، مادہ ۵۳، مسؤب ۱۳۹۱

اگن کسیا مالی جنوازه بییت و آبیئے جن تمکین ہم بکنت بلہ آ وتی جنئے نیکھا مدنٹ یا کہ آ دگہ کسان نیکھا مدنٹ کہ نیکھا ہکدار انت و آبیئے سرا پرز انت کہ بدنٹش، گڑا آ ششمی درجھے تازیری جیل و بندا مھکوم دییت. کئیپری رندگیریئے شرت ہسوسی ارزبرئے شکایت انت و اگن یک وهدے آ چہ وتی شکایتا سر بگوزیت سزایی رندگیری یا سزائے کاربڑی دارگ بیت.

تبسرہ. ہما جنین کہ کانونے ہسابا پہ تمکین نکنگا آرات انت، آبیئے نیکھے ندئیگ و ہما چک کہ چہ وساجین برکاریئے راھا پیدا بوتگ انت یا کہ سرپرستیئے چیرا انت، اشانی نیکھے ندئیگئے سرا ہم اے مادھے رہبند کار بندگ بنت.

مدنی قانون، مادہ ۱۱۱

اگن مردین وتی جنئے نپکھا مدنٹ، جنینَ توانت وتی ارزا دادگاہا ببارت، گڑا دادگاہ نپکھئے ہسابا جنت و مردینا پہ اشیئے دئیگا مہکوم کنت.

مدنی قانون، مادہ ۱۱۲۹

اگن مردین وتی جنئے نپکھا مدنٹ و نپکھئے سرا دادگاہئے ہکمنئے کاربری بوت مکت -بزان دادگاہا وتی ہکمنئے تھا آ، پہ نپکھئے دئیگا زمہوار کرتگ-آییئے جنَ توانت دادگاہا برئوت و وتی سئونان بلوٹیت و کازی آییئے جوڈا پہ سئونانی دئیگا مجبور کنت. پہ نپکھئے دئیگا مردینئے ناتوانیئے بارئوا ہم انچش انت.

مدنی قانون، مادہ ۱۱۱۲

مردینَ توانت وتی جنا چہ انچین کارزند و پیوارے کہ کھولئے نپ و جنینئے اڑتئے ہلاپا بییت مکن بکنت.

کھولئے پلامرزیئے قانون، مادہ ۱۸، مسؤب ۱۳۵۳

مردین گون دادگاہئے منگا توانت وتی جنا چہ ہر روزگار و کارزندیا کہ کھولئے نپے ہلاپا بییت یا کہ آییئے جندئے یا جنئے اڑتا تاوان بدنٹ، مکن بکنت. جنین ہم چہ دادگاہا انچین دزبندیے کرت کنت. اگن کھولئے لاپ و روزیگنے سرا اڑ و جنجالے پیدا بییت دادگاہَ توانت مردینا چہ اشیا کہ آ روزگار و کارزندا گلایش بییت مکن بکنت.

مدنی قانون، مادہ ۱۱۸۰

ہردین چُکّ وتی پت یا پتی پیرگئے کھری سرپرستیئے چیرا بییت و انچش انت نابالگین یا مجنونین چُگئے بارئوا ہما شرتا کہ آییئے نابالگی یا جنون گون ہردیا بندوک بییت.

مدنی قانون، مادہ ۱۱۸۱

پت بییت یا پتی پیرگ دوینان وتی اٹولادئے سرا ولایت هست.

مدنی قانون، مادہ ۱۱۲۰

اگن مات ہما دئورانہ کہ چگئے سرپرستی آییہا گون انت، گون جنونا دچار بکیت یا کہ دگہ سور و آروسے بکنت گرا سرپرستیئے ہگ گون پتا بیت.

کھولئے پلامریئے قانون، مادہ ۴۳، مسؤب ۱۳۹۱

ہما چک کہ آییئے پت بیران بوتگ، آییئے سرپرستی ماتا گون انت مگن اش کہ دادگاہ کھری سرپرست یا دادگیرئے لوٹئے سرا انچو تشکیس بدنت کہ ماتا چگئے سرپرستیئے دئیگ، چگئے ہئیر و سلاہا نہ انت.

کھولئے پلامریئے قانون، مادہ ۴۰، مسؤب ۱۳۹۱

اگن کسے چگئے سرپرستیئے سرا چہ دادگاہئے ہکمئے کاربڑیا پھریز کرت یا کہ اشیئے کاربڑی و اجرائے دیمی داشت یا کہ چہ چگئے پر ترینگا پھریزی کرت، ہکدارین مردمئے لوٹئے سرا و ہما دادگاہئے پرمانئے سرا کہ اٹولی ہکمی داتگ تان ہکمئے اجرا و کاربڑیا جیل و بند کنگ بیت.

مدنی قانون، مادہ ۱۲۳۳

جین بے وتی جودئے موکلا ہزم بوت نکنت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۵۹

مسلمانین جنینیئے نکاہ گون گنیر مسلمانین مردینیا رٹوا نہ انت.

کھوٹے پلامرزئیے کانون، مادہ ۱۶، مسؤوب ۱۳۵۳

اگن مردینا جنے بییت، آ نتوانت دگه جنینیا سانگ بکنت مگن گون اے شراتان:

۱. اتولی جنین رزا بییت
۲. اتولی جن وتی جنی-مردی زَمهان پوره کرت مکنت
۳. چه مردا تمکین مکنت
۴. جنین جنونا یا که بند ۵ و ۶ و ۸ اے گران الاجین نادراهیان گون دچار بکپیت
۵. مادہ ۸، بند ۸ اے ردا جنینے مهکومیت
۶. بریبر گون مادہ ۸ اے نهمی بندا اگن جنین هر پئیمین تاوان دئیوکین نشهئے کنگا هیلدار بییت
۷. جنین کهولی زندا بله بدنت
۸. جنین سنٹ و بے اولاد بییت
۹. بریبر گون مادہ ۸ بند ۱۴ آ، جنینے ناساڑی بیگ و بیگواه بیگ

مدنی کانون مادہ ۱۱۲۲

جنین په کوتاه کنگا هکدار بیت اگن آبیئے جودا اے ائیب و کهه بنت:

۱. گوهتگ بیگ
۲. جنسی ناتوانی هما شرطا که تتنا یک رنده هم ویت و واب نکرتگی
۳. مردینے نیس انچین کساسیا گڈگ بوتگ که ویت و واب کرت مکنت

مدنی کانون مادہ ۱۱۲۳

اگن جنینا اے ائیب و کهه بنت مردین په کوتاه کنگا هکدار بیت:

۱. اگرن

۲. سُہرباد

۳. سیہ گڑ

۴. آبدان و چُکدانئے درتو یک ببت

۵. نپادئے باھوٹ بئیگ

۶. دوین چمانی کوری

مدنی کانون، مادہ ۱۰۵۲

ہما جتایی کہ چہ نالت کنگئے راہا ببیت، جن و جوڈا تان ابد پہ یکدگرا
ہرام کنت.

اسلامی سزائے کانون، مادہ ۶۳۰

اگن مردینے وتی جنا گوں درامدین مردینیا زنائے وهدا بگندیت و بزانت
کہ اے جنین تمکین کنگا انت، آتوانت ہما وهدا دوینان بگشیت و اگن
گوں جنینا زورئے سرا زنا بئیگا انت آ ایوکا توانت مردینا بگشیت. ادا لٹ و
گٹئے حکم گشگئے پئیمانے.

مدنی کانون، مادہ ۱۱۴۹

سئون و تلاکا رجو گوں ہر لبز یا ہر کاریا بوت کنت کہ رجو کنگئے
نشان ببیت ہما شرتا کہ گوں رجوئے مول و مرادا ہمگرچ ببیت.

مدنی کانون، مادہ ۱۱۴۶

گٹائے سئون ہما سئونا گوشنت کہ اگن جنینا آبیئے جوڈ و ش مبیٹ وتی
جوڈا مالے دنت و اشیئے بدلا وتی سئونان گپیت. اے مال ہک مھرئے
جند، آبیئے ہمسان یا کہ چہ ہک مھرا کمت و گیشتر بوت کنت.

اگن مردین چہ وتی جنینئے نپکھئے دئیگا پھریز بکنت و ہما ہکمئے کاربڑی بوت مکنت کہ دادگاھا داتگ و مردینارا پہ نپکھئے دئیگا زمہوارى کرتگ، جنینَ توانت کازئىے کرا برئوت و کازی آئیئے مردا پہ جنینئے سئونانی دئیگا مجبورَ کنت. اگن مردینا پہ نپکھئے دئیگا توان و واکے مبيت انچش بوتَ کنت.

کھولئے پلامرزیئے قانون، مادہ ۸، مستؤب ۱۳۵۳

جھلئے مئوردان جنین یا مردین مئوردئے ہسابا چہ دادگاھا لوٹتَ کنت کہ انچین گواہیے بدنت کہ جن و مردئے نیاما ٹھگئے امکان نیست و اگن دادگاھا آ مئوردان پگا بکنت اے گواہیا دنت کہ ٹھگئے امکان نہ انت.

۱. پہ سئون و تلاکا جن و مردئے منگ

۲. اگن جنئے نپکھئے دئیگا جوڈ پھریز بکنت و پہ نپکھئے دئیگا آییا زمہوار کنگ بوت مکنت انچش ہم اگن جوڈ جنئے آ دگہ واجیین ہک و اؤبالان پورہ مکنت و پہ پورہ کنگ ہم آئیئے مجبور کنگ ممکن مبيت.

۳. چہ مردا جنینئے تمکین نکنگ

۴. جنین یا مردینئے ہرابین سلوک یا ہرابین ہمزندى و نند و پادا تان ہما ہذا کہ پچیگ و ہئورین زند پہ آ دگرا چہ سگ و برداشتا ڈن بیت.

۵. چہ جن و جوڈا یگے گوڻ گران الاجین نادراہیان دچار بکپیت، انچو کہ جنی- مردیئے پاداری پہ آ دگرا ہترناک بیت.

۶. چہ جن و جوڈا یگیا جنون بیت بلہ نکاھئے کوٹاہ کنگ بوت مکنت.

۷. دادگاھا انچین کارزند و کار و روزگار یارا مکن کرتگ کہ کھولئے نیئے ہلاپا و جن یا جوڈئے اڑتئے ہلاپا انت بلہ اشیئے رندگیرى نیت.

۸. جن یا جوڈیئے ہلاپا دادگاہا پکائین حکمے داتگ کہ تان پنج سالا یا چہ اشیا گیشتر بندیجاہئے سزایا بسگیت یا اش کہ نگدین زڑے دئیگا مہکوم بوتگ بلہ ززا دات مکنٹ و اشیئے سئوبا پنج سائے کڈا بند کنگ بیٹ یا کہ جیل و بند و نگدی سزا سرچما پنج سائے کڈا یا چہ اشیا گیشتر بندیجاہا دارگئے سئوب بیٹ و سزائے حکم اجرا بیگا بیٹ.

۹. ہر پئیمین نشہئے ہیلداری کہ اشیا زلر مان بیٹ و دادگاہئے تشکیس ہمے بیٹ کہ اے، کھولی زندئے بُنیاتا تاوان بدنت و جنی- مردی زند بوت مکنٹ.

۱۰. اگن مردین گون دگہ جنینیا سور و آروس بکنٹ یا دادگاہ چو تشکیس بدنت کہ آوتی جنانی نیاما آدل و انساپ کنگا نہ انت.

۱۱. چہ جن و جوڈا یگے کھولی زندا یلہ بکنٹ. کھولی زندئے یلہ کنگئے تشکیس دادگاہا گون انت.

۱۲. چہ جن و جوڈا یگیا انچین جرمے کرتگ کہ کھولئے اڑت و دیمی مردمئے اڑتے ہلاپا انت و آییئے بارئوا پکائین حکمے دئیگ بوتگ. اش کہ یک جرمے کھولئے اڑت و شریئے ہلاپا بیٹ، گون دوین نیمگئے مردمانی جاورہال و رسم و رواج و آدگہ رھبندانی چارگا، اشیئے تشکیس گون دادگاہا انت.

۱۳. اگن چہ جن و جوڈا یگے آدگرئے لوڈئے سرا سنٹ و بیرند بیٹ، انچش ہم اگن جن و جوڈ نادرہمی و جسمانی ہاسیتانی سئوبا متواننت چہ یکدگرا چگئے واھند ببت.

۱۴. گون مدنی کانون مادہ ۱۰۲۹ ئے رھبندانی رندگیریا ناساڑیین مردمئے بارئوا کہ بیگواہ انت.

تیسرہ. ہما تلاکا کہ اے کانونے ردا و ہما گواہیئے سرا بیٹ کہ گوشیت ٹھگئے امکان نہ انت، ایوکا گون جن و جوڈئے کتبی منگا اڈتے دئورانہ آییئے رجو بوت کنت.

مدنی کانون، مادہ ۱۰۲۰

چیرٹے مئورد ہما مئوردانی تھا حساب آرگ بنت کہ بیگواہین مردم زندگینے زانگ نیت:

۱. اگن چہ بیگواہین مردمئے زندگ بئیگئے گڈی ہالا پڑین ۱۰ سال بگوزیت و مدتے ہلاس بئیگا رند بیگواہین مردمئے امر چہ ۱۷۵ آبگوزیت.
۲. اگن کسے وڑے نہ وڑیا سلپہندین پئوجیئے مردمے بوتگ و جنگئے وهدا بیگواہ بوتگ و چہ سہلئے وهدا ہم سئے سال گوستگ و چہ ایسا ہالے سر نبوتگ. اگن جنگئے آسر سہل نبوتگ اے مدت پنج سال حساب بیت بزبان چہ جنگئے ہلاس بئیگئے وهد و رمسا.
۳. اگن کسے زرئے سپریا آپی گرابا سوار بوتگ و آپی گراب سپرئے تھا پرشتگ و زئوال بوتگ و پڑین سئے سال چہ آپی گرابئے زئوال بئیگا گوستگ بلہ انگت چہ آ مساپرا ہالے سر نبوتگ.

مدنی کانون، مادہ ۱۰۲۱

پیسریگین مادہئے گڈی مسلہئے بارئوا اش کہ اگن گون ہمے مدتانی گوزگا کہ دیمہ اشانی ہر بیت و اشانی بنگیچ چہ آپی گرابئے رھادگ بئیگئے روچا حساب بیت، بالی گراب منزلا سر نبوتگ و اگن آ بے مکسداراہ گپتگ و ہما بندنا کہ چہ اودا رھادگ بوتگ پر نترتگ و چہ اشیئے بئیگا ہچ پیما ہالے مہیت، آپی گراب زئوال بوتگینے زانگ بیت.

(پ) ہزرئے مزن گورم و پارس مزن ہورئے سپرا یک سال

(ب) امان زر، ہندی مزن زر، سہرز، اسپت زر (میان زری)، سیہ زر و آرتو زرئے سپرا دو سال، (آرتو زر چہ تنکین آبراہیئے راہا کہ نامی کرچ انت گون سیہ زرا پیوست بیت)

(ج) پہ آ دگہ دریا و زرائی سپرا سئے سال

مدنی قانون، مادہ ۱۰۲۲

اگن کسے انچین کزا و واکھیئے سئوبا کہ مادہ ۱۰۲۰، بند ۲ و بند ۳، آ، گوشگ بوت گوون مرکئے ہترا ڈیک و وارتگ و بیگواہ بوتگ یا کہ بالی گرابا بوتگ و بالی گراب گار بوتگ، ہما وهدا آبیئے فرزی بیران بیگئے ہکم دئیگ بوت کنت کہ چہ مرکئے ہترا گوون ڈیک ورتگے روچا پنج سال بگوزیت و بیگواہین مردمئے زند بیگئے بارئوا ہالے سر مبیئت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۲۳

مادہ ۱۰۲۰، ۱۰۲۱ و ۱۰۲۲ اے بارئوا ایش کہ دادگاہ ہما وهدا توانت بیگواہین مردمئے فرزی بیران بیگئے ہکما بدنت کہ ہندی ہالتاکیا و تھرائے مزین روٹاکیا سئے رندا پد مان پد تان سئے ماہا و ماہے یک رندا جار جنگ بیئت و چہ ہما مردمان کہ بلکین بیگواہین مردمئے ہالاش گوون بیئت لوٹگ بیئت کہ اگن آیان بیگواہین مردمئے ہال گوون انت دادگاہا ہال بدینت. اگن چہ ائولی جارے وهد و رمسا یک سال بگوزیت و بیگواہین مردمئے زندگ بیگ پگا مبیئت، آبیئے بیران بیگئے فرزی ہکم دئیگ بیئت.

مدنی قانون، مادہ ۱۰۲۹

اگن کسے پڑین چار سالا بیگواہ بیئت، آبیئے جن توانت وتی سئونانی گرگئے ہاترا دزندی بکنت. گرگا گوون مادہ ۱۰۲۳ اے زندگیریا کازی آبیئے سئونان دنت.

مدنی قانون، مادہ ۱۱۳۱

کوٹاہ کنگئے اہتیار سہت و دمانیے و اگن ہما کہ آبییا کوٹاہ کنگئے ہک ہست، کوٹاہ بیگئے دلیلا بزانت و نکاہا کوٹاہ مکنت، چہ آبییا اہتیار گرگ

بیت، ہما شرتا کہ کوٹاہ کنگئے ہک و اشیئے سہت و دمانیئے بارئوا آییہ زانت بییت۔ ہما مدتئے تشکیس کہ پہ اہتیارئے کار بندگا المی بوتگ رسم و رثواجئے ردا بییت۔

مدنی کانون، مادہ ۱۱۲۱

چہ جن و جوڈا ہر یگئے جنون ہما شرتا کہ آییہ یککشا یا دئورہی ہسابا بییت، آدگہ مردما پہ کوٹاہ کنگا ہکدار کنت۔

مدنی کانون مادہ ۱۱۲۸

اگن شرت و ڈگ ہمے بوتگ کہ چہ دوینان یگیا ہاسین سپتے بییت و چہ اگدارند زانگ بییت کہ آییہ انچین سپتے نبوتگ، گڑا آدگہ مردم پہ کوٹاہ کنگا ہکدار بییت۔ ترے آسپت اگڈے تھا آرگ بوتگ یا ایش کہ اگد آییئے بنیاتا بوتگ۔

ہڈ آرؤکین جرمانی سرا اسلامی سزائے کانون، مادہ ۲۳۸

مساہکہ ہما املا گوشنت کہ جنین وتی شرم و ننگا دگہ جنینئے شرم و ننگے سرا ائر بکنت۔

ہڈ آرؤکین جرمانی سرا اسلامی سزائے کانون، مادہ ۲۳۸

مساہکئے ہڈ و سزا شلاکئے ۱۰۰ زربت انت۔

اسلامی سزائے کانون، مادہ ۱۹۹

سجھین جرمان دو مردینئے گواہی پکار انت ایند چہ زنا، لثوات، تفہیز و مساہکہا کہ گون چار مردینئے شاہدیا پگا کنگ بنت۔

اسلامی سزائے کانون، دیہانی دَر، مادہ ۵۵۰

جنینے دیہ مردینے دیھے نیم کساس انت.

اسلامی سزائے کانون، دیہانی دَر، مادہ ۵۶۰

جنین و مردینے جسمے آزا و آیانی نپے دیہ اگن چہ مردینے پورھین دیھے سئے یگا کمتر بیت گڑا یگین کساسا انت و اگن سئے یگا سر بوت یا چہ سئے یگا گیش بوت گڑا جنینے دیہ نیم کساس بیت.

اسلامی سزائے کانون، دیہانی دَر، مادہ ۷۱۸

اگن لاپڑین جنینے وتی چگا کہ آیئے چکدانا انت پزانت یا پہ ردی بگشیت و گار بکنت رُست و ردومے کجام مرهلها بیت پرک نکنت، چگئے دیہ مؤوردے هسابا یا چہ هما مردمے نیمگا دئیگ بیت کہ اے کاری کرتگ یا کہ چہ آیئے وارسانی نیمگا.

پاسپوٹے کانون، مادہ ۱۸، بند ۱

هما کہ آیانی امر چہ پڑین ۱۸ سالا کمتر انت و هما کہ سرپرست یا هزمے رهدربریے چیرا انت گون سرپرست یا هزمے کتبی مؤکلا پاسپوٹ گپت کنت.

پاسپوٹے کانون، مادہ ۱۸، بند ۳، مسووب ۱۳۵۱

سور کرتگین جنین ترے پڑین ۱۸ سالا کمتر بنت گون وتی جوڈے کتبی منگا پاسپوٹ گپت کنت، اشتاپی جاوران چش انت کہ هما شهر کہ اؤدا پہ پاسپوٹے گرگا دزبندی کنگ بیت، هما شهرے دادگیرے مؤکل بس

انت. دادگیرئے سرا انت کہ سئے رُوچئے تھا ایلان بکنت کہ پاسپوئے دئیگا مئیٹ یا نمئیٹ. ہما جنین کہ گون وتی جوڈان درملکا جهمند انت و ہما جنین کہ گون درملکی مردمان سور و آروسش کرتگ و وتی ایرانتے جهمندی داشتگ چه اے بندئے شرتا چئتگ انت.

پاسپوئے کانون، مادہ ۱۹

اگن پاسپوئے دئیگا رند، پاسپوئے دئیگئے اژاند دیما بیانت یا ہما مردم کہ پاسپوئے کانون مادہ ۱۸ اے ردا پاسپوئے دئیگ گون آیانی موگلا بندوک انت چه وتی موگلا بیجنت، پاسپوئے واهندا نیلنت کہ چه ملکا در بکیت و تان ہما وهدا کہ اژاند دور کنگ بنت، آییئے پاسپوٹ دارگ بیت.

پاسپوئے کانون، مادہ ۲۱

سجھین ہما کوڈک کہ چه پُریں ۱۸ سالا آیانی امر کمتر انت و وتی پت یا مات یا وتی پتی پیرک یا بلک یا وتی ماتی پیرک یا بلک، وتی ماتو یا پتو یا وتی برات یا گھارئے ہمراہیا سپر کننت، اگن آیانی سرپرست یا ہزم دزبندی بکننت، اے کوڈکانی نام ہمے مردمانی پاسپوٹا درج کنگ بیت.

پاسپوئے کانون، مادہ ۲۲

نوک پیدا بوتگین ہما چک کہ آیانی مات ایرانا دن جهمند بنت بلہ ایرانا جلگئے وهدا وتی چگان پیدا بکننت، اے چگانی نام ماتے پاسپوٹا درج کنگ بیت و ادا پتے مئینگ پکار نہ انت، انچش ہم اگن درملکا ایرانی جوڈے چگئے پیدا بیگئے جاگھا ساڑی مبیٹ.

تبرہ. مدنی کانون، مادہ ۹۷۶ ئے چارمی بند و مادہ ۹۷۸ ئے منوزوئے

کوڈک تان هما وهدا که وتی پت یا ماتئے سرپرستی یا هزانتئے چیرا
 أنت، آتواننت وتی پت یا ماتئے همراهیا و گون آیانی درملکی پاسپوئا
 درملکا سپر بکننت.

مدنی کانون، مادّه ۹۲۶، بند ۲

هما چکّ که ایرانا چه درملکی پت و ماتیا پیدا بنت اگن چه آیئے پت
 و ماتا یگے ایرانا پیدا بوتگ.

مدنی کانون، مادّه ۹۲۸

هما هر دین چکّ که ایرانا چه درملکی پت و ماتان پیدابوتگ أنت و آیانی
 جندئے ملکا چه ایرانی جهمنندان پیدا بوتگین چگان کانون و رهبنانی ردا
 وتی جندئے جهمنند زاننت و ایرانی جهمنندیا اشانی رجو کنگا گون موکّل
 و اجازتا بندوگ کننت، اشانی بارئوا دو نیمگی دئیگرے بیت.

مدنی کانون، مادّه ۹۲۶

اے مردم ایرائے جهمنند زانگ بنت:

۱. ایرانا سجهین نندوک ایید چه هما مردمان که آیانی درملکی
 جهمنندی پگا بوتگ ایرائے جهمنند زانگ بنت. هما مردمانی درملکی
 جهمنندی پگا انت که ایرائے سرکارا آیانی جهمنندی کاگد و مدرکانی
 سرا ایرازے مییت.

۲. هما که آیانی پت ایرانی أنت ترے ایرانا چه ماتا پیدا بنت یا چه ایرانا
 دُن.

۳. هما که ایرانا پیدا بوتگ أنت بله آیانی پت و مات زانگ بنت.

۴. هما که ایرانا پیدا بوتگ أنت و چه آیانی پت یا ماتا یگے ایرانا پیدا بوتگ.

۵. هما که ایرانا چه درملکی پتیا پیدا بوتگ و پُرین ۱۸ سالا سر بیگا رند،

مہتلی نکرنگ و کماکم سالیئے کڈا ایرانا نشتگ. اگن چش مبیٹ گڑا ہما رہبندانی رندگیرئے ردا کہ کانوئے ہسابا پہ ایرانئے جہمندیئے گرگا گیشینگ بوتگ آنت، آیان ایرانئے جہمندی دئیگ بیت.

۶. ہر درملکی جنینے کہ گوں ایرانی مردینیا سور و آروس بکت.

۷. ہر درملکی مردمے کہ آیا ایرانئے جہمندی رستگ.

تیسرہ، بند ۴ و ۵ ہما چکانی بارٹوا کار بنگد نبنت کہ چہ درملکیئے سیاسی و کنسولی جھگیران پیدا بوتگ آنت.

ایرانی جنینانی سور و آروسے چکانی جہمندیئے سرا پیسلہ کنگئے کانون؛ اسلاھی

ایوکین مادہ. ایرانی جنین و گئیر ایرانی مردینانی شری سور و آروسے چک کہ چہ اے کانوئے منگا پیسر یا چہ اشیئے منگا رند پیدا بوتگ آنت یا کہ پیدا بنت، پیسر چہ اشیا کہ پڑین شمسی ۱۸ سالیئے امرا سر بننت ایرانی ماتئے دزبندیئے سرا، و اگن اشانی بارٹوا امنیتی گرنچے مبیٹ (اشیئے تشکیس گوں وزارت اتلائات و اتلائات سپاہا انت)، اے چک ایرانئے جہمنند بنت. اے چک رند چہ اشیا کہ پڑین شمسی ۱۸ سالا سر بوتنت و ایرانی ماتا اے بارٹوا وتی دزبندی پیش نکرت، گڑا آوت تواننت ایرانئے جہمنندیا بلوئنت و اگن اشانی بارٹوا امنیتی گرنچے مبیٹ (اشیئے تشکیس گوں وزارت اتلائات و اتلائات سپاہا انت) ایرانئے جہمنندی اشان دئیگ بیت. امنیتی سوچئے پسو باید انت گیشاگیش سئے ماہئے تھا دئیگ بیٹ و پلیسئے سرا انت کہ اگن گئیر ایرانی پتے بارٹوا امنیتی گرنچے مبیٹ (اشیئے تشکیس گوں وزارت اتلائات و اتلائات سپاہا انت) پہ آییئے نندگئے جوآزا گامگنجان بزوریت.

تیسرہ ۱، اگن دزبندی کنوئے پت یا مات زندگ مبیٹ یا دزسا مبیٹ و دزبندی کنوئے ہون سیادیئے سرا ابہامے بیٹ، گڑا ہون سیادیئے تشکیس گوں سالہین دادگاھا بیت.

تیسرہ ۲. گئیر جھمنندیٰں مردم کہ وت، و کھاکمّ چہ آبیئے پت و ماتا یگے ایرانا پیدا بوتگ، آ توانت رند چہ اشیا کہ پُرّین شمسی ۱۸ سائے امرا سر بوت ایرانے جھمنندیا بلوٹیت. اگن آبیّا کئیپری ردکاریئے رکاڈے مبیّت و انچش آبیئے بابتا امنیتی گرنچے مبیّت (اشیئے تشکیس گون وزارت اتلانات و اتلانات سپاها انت)، ایرانے جھمنندی آبیّا دئیگ بیت.

چہ کھول و مچیئے ورنایا پلامرزئیے کانون، مادّہ ۵۶، مسؤوب ۱۴۰۰/۲/۲۴

چگئے پُرّینگ مکن انت، اے لس مھلوکی جرّمے و اسلامی سزائے کانون مادّہ ۷۱۶ تان ۷۲۰ نے ردا و اے کانونے مادّہانی حسابا اشیئے سزا دیه، بندجھائے سزا و داکتری جنوازے باتل بیگ بوت کنت. انچین وهدان کہ مات بزانت دیمئے آتکگین شرت و ڈک سرجم بنت، آ توانت کانونی داکترے بُنجاہان چگئے پُرّینگے دزبندیا بکنت. مات ایوکا هما وهدان کہ گمان کنت بلکین دیمئے آتکگین شرت و ڈک سرجم بنت توانت وتی دزبندیا کانونی داکترے بُنجاہان پیش بکنت. اُستانانی بُنجاہان سجھین کانونی داکترے بُنجاہانی سرا انت کہ پیش بوتگین دزبندی کاگدان اشتاپیا کانونی پُرّینگے کامیشنا راه بدئنت. اے کامیشنا هاسین کاریے، سوھنو و زمهدارین داکترے و کانونی داکترے سوھنوین مردمے کہ کانونی داکترے بُنجاہا کارا انت گون انت و گیشاگیش تان یک هپتگیا برجم دارگ بیت. لازمین حکم چہ کامیشنے باسکین کاریئے نیمگا دئیگ بیت و آ حکمئے دئیگے وهدا شگے مئوردانی سرا جنواز ندئیگے اسلئے رندگیریا کنت. وهدے کامیشنے باسکین کاری دیمئے آتکگین مئوردیئے سرا سدک بیّت کانونی پُرّینگے جنوازا دنت. اے جنوازا گیشاگیش تان ۱۵ روچا ارزش هست و رندا باتل بیت:

(پ) هما وهدا کہ ماتے ساہ پہ راستی هترے تھا بیّت و آبیئے جائے رگگ ایوکا گون چگئے پُرّینگا بندوک بیّت و آبیئے لاپے چگئے امر چہ

۴ ماہا کمتر بیت و ارواہئے مان بئیگئے نشانے مبیٹی.
ب) انچین وهدان کہ اگن چک پڑنگ مبیٹ، مات و چک دوین بیران
 بنت و ماتے رگئے ایوکین راہ چگئے پڑنگ بیت.
ج) اگن چہ وارسئے ہرانی گرگا رند دیمئے آنکگین شراٹ پگا بنت:

- ماتے رزا بئیگ
- ہرجئے بئیگ بزان مات گون انچین سگی سوریان دچار بیت کہ
 چہ آییئے سگ و برداشتا ڈن بنت.
- پگا بیت کہ چگا لپی چگانی نالاجین ناچوڑی ہست، ہما وهدان
 کہ چگئے نادراہی یا ائییداری ہرجئے سٹوب بیت.
- بہ ماتے ہرجا بدل و مئیئے نبئیگئے امکان.
- چگئے ارواہ مان بئیگئے سرا نشانییئے نبئیگ.
- لپی چگئے امر ۴ ماہا کمتر بیت.

تبسرہ ۱. دوارچاری دادگاہئے اکتساسی شاہان کہ اشانی کارمستر
 کانونداری واکئے کارمسترئے داشتگین کازی آنت، اے جاگہان بوت کنت
 کہ تان ہپتگیا دانگین حکمئے سرا ایرازگیری کنگ بیت و دادگاہ باید انت
 گیشاگیش تان ہپتگیا وتی شور و پیسلہا بدنت.

تبسرہ ۲. کانونی داکتریئے بُجہائے پُراہتبارین نادراہجہانی سرا انت کہ
 چگانی پڑینگئے رٹواین مئوردانی سرا ایوکا چہ کازیئے حکما و رند، و اشیئے
 پگا کنگا کہ چگا ارواہ مان نہ انت چگا دئور بدئینت و گون مہرمین رہبند
 و اسلانی رندگیریا بندوکیں سرپدیان نادراہئے جانسلامتی الکترونیکین فیلا
 یا کہ اے کانونئے پنجاہ و چارمی مادہئے سیستما درج و سرگیج بکنت.

تبسرہ ۳. کانونی داکتریئے بُجہا چگئے پڑینگئے سجھین کاردرچئے
 سرپدیان چہ دزبندیئے وهدا بگر تان اشیئے آسرا، بزان دزبندی کنوکتے
 دلیل، کامیشنئے باسکانی نام و نشان، جٹوازئے دئیگ یا ندئیگ و جٹوازئے
 دئیگئے دلیلان گون مہرمین رہبند و اسلانی رندگیریا نادراہئے جانسلامتیئے

الکٹرونیکیں فایلا یا کہ اے کانوئے پنجاہ و چارمی مادھئے سیستما درج و سرگیج کنت و اے سریدیان هر سالہ اسلامی شئورائے مجلس یا ریڈگی انکلابئے سرجرگھا پیش کنت.

تبسره ۴. اگن داکتر، جنبوگ یا دارو و درمانئے بہا کنوک چہ اے مادھئے کاردرچا ڈن چگئے پزینگئے سامانان تئیار بکننت یا کہ پہ چگئے پزینگا کمک کار بنت اشیا ابید کہ اسلامی سزائے کانون مادہ ۶۲۴ئے گیشینتگین سزا (پنچمی کتاب، تازیرات و دیمگروکین سزا)، اشان دئیگ بنت، اشانی کارئے جنواز ہم باتل بیت. اے جرمتے بئیگا تکرارئے زلورت نہ انت.

بنیاد شیرین عبادی
SHIRINEBADI
FOUNDATION

«شیرین عبادیئے بُنیادئے» الکترونیکى شنگکارا
چہ اے نبشته کارا چاپ و شنگ کرتگ:

بندیگئے هکّ و اوّبال

دومی پرناسگ | نوکین رهبندانی ردا

بُهتامیئے هکّ و هُکوک

دومی پرناسگ | نوکین رهبندانی ردا

« ارزاتین زبانا جنینانی هک و اؤبالئی » کتابک بزاق کوهنین و لکترین ورجن که سال ۲۰۰۹ من نبشتگ ۸ مارچئی مزنداشتا چه « انسانی هکئی دیمپانانی بُنجاه », جنینانی مراگاهئی نیمگا مان ایرانا لهتین جنینان دئیگ بوت. رندا اشیئے سرجمترین ورجن بزاق « کهؤلا جنینئی هک و اؤبال » کتابئے درؤشما چه انسانی هکئی دیمپانانی بُنجاهئی نیمگا چاپ و شنگ بوت و لس مهلوکئی دستا سر بوت. نوکین ورجن « شیرین عبادئی بنیادئے » پرمائشئے سرانؤکارگ بوتگ و اشیا چه رنؤائین کانونان لهتین گیش کنگ و هؤر کنگ بوتگ.

مهناز پراکند

